



ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Αναλύστε το στρατηγικό δόγμα των ενόπλων δυνάμεων του Ισραήλ σε επίπεδο σκληρής και ήπιας ισχύος».



Βλάσης Γαρδέρης

Επιβλέπων Καθηγητής: Σπύρος Λίτσας

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι όλα τα στοιχεία σε αυτή την εργασία, τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Επίσης και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποίησα και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου»

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

Ευχαριστίες

Θέλω, ξεκινώντας , να ευχαριστήσω τη σύζυγό μου Σωτηρία και τις θυγατέρες μου Ρόζα και Ιωάννα για την στήριξή τους και την υπομονή τους, κατά τη διάρκεια της συγγραφής της εργασίας μου. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά, τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Σπύρο Λίτσα, ο οποίος πέρα από την υποδειγματική καθοδήγηση στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αποτελεί μια διαρκή πηγή δημιουργίας εποικοδομητικών ανησυχιών για τους μελετητές των πτυχών της επιστήμης των Διεθνών Σχέσεων.

..

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Ισραηλινό δόγμα στρατιωτικής στρατηγικής αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα για την επιβίωση και την ανάπτυξη του κράτους του Ισραήλ. Για το λόγο καθίσταται απαραίτητη η εξέταση της εξέλιξη του κράτους του Ισραήλ παράλληλα με την ανάπτυξη των ισραηλινών ΕΔ. Άλλωστε, η ανωτέρω εξέταση είναι κρίσιμη για την εις βάθος κατανόηση των προκλήσεων και των απειλών που αναμένεται ν' αντιμετωπιστούν στον 21ο αιώνα, με βάση το υπάρχον διεθνές περιβάλλον, τόσο σε επιχειρησιακό όσο και σε στρατηγικό επίπεδο. Ειδικότερα αναλύονται οι γενικές αρχές για την στρατηγική χρησιμοποίησης των ΕΔ. Επιπλέον, διερευνάται η συνολική προσέγγιση της χρήσης ισχύος αλλά και της ιεράρχηση των δυνατοτήτων των ΕΔ και μελετάται η ηθική της ασφάλειας που καταγράφεται στο δόγμα των Ισραηλινών ΕΔ από την σκοπιά της ηθικής δέσμευσης των στρατιωτών για την εκπλήρωση των αποστολών τους αλλά και του πολέμου. Για την επαρκή κατανόηση των ανωτέρω διερευνάται και η χρήση της ήπιας ισχύος από την πλευρά των ισραηλινών, η οποία αποτελεί επίσης σημαντική παράμετρο στην επιδίωξη της συνολική αύξησης ισχύος της χώρας.

Περιεχόμενα

Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : Θεωρητικό Μέρος – Ισχύς	14
1.1 Η Ισχύς Γενικά	14
1.2 Ο ρόλος της Στρατιωτικής Ισχύος την σημερινή εποχή	18
1.3 Ισορροπία ισχύος στο διεθνές σύστημα	24
1.4 Πόλεμος και Διεθνής Τάξη	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο Ισραήλ	29
2.1 Η κατάσταση στην λεκάνη της Μεσογείου σήμερα	29
2.2 Η ιστορική επικράτηση του Ισλάμ στην περιοχή της Μέσης Ανατολής	31
2.3 Ιστορική αναδρομή των συγκρούσεων στο Ισραήλ	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο Το ιδεολογικό και πολιτικό υπόβαθρο των δυνάμεων άμυνας του Ισραήλ	46
3.1 ΜΠΑΡ-ΓΙΟΡΑ και ΧΑ-ΣΟΜΕΡ	48
3.2 Η Haganah	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : Το στρατηγικό Δόγμα των Ισραηλινών Ενόπλων Δυνάμεων	55
4.1 Η στρατηγική της Αποτροπής και η στρατηγική της άμυνας	55
4.2 Οι στρατηγικές επιλογές των Μικρών κρατών και η περίπτωση του Ισραήλ	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : Η προηγούμενη ιδεολογία και η εφαρμογή του διπλωματικού ελιγμού του Ισραήλ	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο : Συμπεράσματα	75
Παράρτημα Α	77

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	78
Ελληνόγλωσση	78
Ξενόγλωσση	78
Διαδίκτυο	86

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτό που προσδιορίζει τις ένοπλες δυνάμεις και τις ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους κρατικούς οργανισμούς με μοναδικό τρόπο, είναι το ότι μάχονται για την εδαφική ακεραιότητα της χώρας τους έχοντας δικαίωμα, ως νόμιμο όργανο της πολιτείας, την χρήση οργανωμένης βίας απέναντι στους αντιπάλους που επιβουλεύονται τα κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας. Είναι σημαντικό να εκτιμάται η ιστορική πορεία των ενόπλων δυνάμεων στον μελλοντικό σχεδιασμό της άμυνας, συνεκτιμώντας , ασφαλώς τις προκλήσεις που θέτει το διεθνές και περιφερειακό διεθνές σύστημα, η γεωπολιτική θέση της χώρας και οι γενικότερες και ειδικότερες επιδιώξεις της εξωτερικής της πολιτικής και οι επιχειρησιακές της δυνατότητες. Η προσέγγιση όμως των ιστορικών γεγονότων θα πρέπει να είναι προσεκτική αλλά και λεπτομερής καθώς η ιστορική αφήγηση μπορεί να συγκαλύπτει γεγονότα τα οποία είναι δυσάρεστα για την πορεία της χώρας. Οπότε η εγκυρότητα αποτελεί κρίσιμο και βασικό παράγοντα επιλογής των ιστορικών αφηγήσεων.¹

Στο διεθνές σύστημα αλληλεπιδρούν κυρίαρχα τα κράτη, αλλά και άλλοι μη κρατικοί και πολυεθνικοί δρώντες. Η αλληλεπίδραση τους αυτή μαζί με άλλους παράγοντες αποτελούν, επίσης παράγοντα αύξησης ή μείωσης της ισχύος των κρατών.

Οι πολιτικές ομάδες για παράδειγμα, εντός ενός κράτους δεν επηρεάζουν απλώς την παγκόσμια πολιτική μέσω της επιρροής που μπορεί να έχουν στην εξωτερική πολιτική του κράτους τους, μπορούν επιπλέον να εμπλακούν σε σχέσεις με πολιτικές ομάδες σε άλλα κράτη. Οι εμπορικές ενώσεις, τα συνδικάτα, τα πολιτικά κόμματα, οι επαγγελματικές ενώσεις, οι εκκλησίες, όλοι τους εντάσσονται εν μέρει στο διακρατικό σύνδεσμο που παρακάμπτει το επίπεδο των σχέσεων μεταξύ των κυβερνήσεων των

¹ «Hard Power and Soft Power: The Utility of Military Force as an Instrument of Policy in the 21st Century», Colin S. Gray, Strategic Studies Institute, April 2011 σελ.1-3

κρατών και την επίσημη πολιτική γραμμή. Οι διεθνείς οργανισμοί, τέλος, μπορούν να αναδειχθούν σε μια έκφραση των πολιτικών των κρατών.²

Υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και όχι συχνά ακόμη και ο στρατιωτικός τομέας μιας χώρας μπορεί να ασκήσει ήπια ισχύ. Κάτι τέτοιο λαμβάνει χώρα στα πλαίσια συνδιασκέψεων συμμαχιών ή άλλων διεθνών διασκέψεων και υπήρξε μια πρακτική συχνότερη κατά το παρελθόν. Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για έναν ακόμη τρόπο χρησιμοποίησης των Ενόπλων Δυνάμεων χωρίς να χρησιμοποιούνται με τον κλασικό τρόπο επιβολής της ισχύος. Οπότε μπορεί να ειπωθεί ότι και οι ένοπλες δυνάμεις κατά κάποιο τρόπο διαθέτουν μια μορφή ήπιας ισχύος³. Για να χρησιμοποιηθούν όμως οι ΕΔ ως κυβερνητικό εργαλείο προώθησης θέσεων του κράτους ως δύναμη ειρήνης θα πρέπει να συμμετέχουν με μεμονωμένα άτομα στις διαφορετικές εκδηλώσεις και όχι ως συντεταγμένες ομάδες, έτσι ώστε να προωθούνται οι θέσεις των κυβερνήσεων, χωρίς να θεωρείται ότι λαμβάνουν χώρα προκλητικές ενέργειες και εκδηλώσεις. Οι κινήσεις συντεταγμένων ομάδων των ΕΔ γίνονται μόνο για την επίδειξη ισχύος και όχι ειρηνικής προβολής και εφαρμογής μαλακής ισχύος, γ' αυτό και δεν προτείνεται η συγκεκριμένη πρακτική.

Άλλη μια σημαντική παράμετρος που λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, ιδιαίτερα για τα μικρά κράτη⁴, στην χάραξη της στρατηγικής της ασφάλειας τους είναι τα αποθέματα ανθρώπινων και υλικών πόρων καθώς οι πόροι υλικής διάστασης δεν είναι απεριόριστοι. Ως αποτέλεσμα, για να διατηρήσουν ένα επίπεδο στρατιωτικής ετοιμότητας που θεωρείται απαραίτητο για την εκπλήρωση των αναγκών ασφαλείας τους ή να ικανοποιήσουν τις στρατηγικές τους φιλοδοξίες τα μικρά κράτη αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες. Έτσι το εμπόδιο που πρέπει να

² «The Anarchical Society A Study of Order in World Politics, 4th edition», Hedley Bull, Andrew Hurrell 2012, Palgrave Macmillan, σελ.267

³ “Δημόσια διπλωματία και στρατηγική επικοινωνία σε πολυεθνικές στρατιωτικές επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων”. Ιωάννης Ραγιές 2014, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα, σελ. 14.

⁴ Το μικρό κράτος στο πεδίο της διπλωματίας ορίζεται με βάση την περιορισμένη εδαφική έκταση, τον πληθυσμό, αλλά και την μικρή οικονομική και στρατιωτική ισχύ και την επιρροή του, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα κράτη στο διεθνές σύστημα. Τα μέσα που διαθέτει του επιτρέπουν να υπερασπίζεται περιορισμένα συμφέροντα και στόχους - βλ. σχετ. “Η στρατηγική πολύ μικρη κρατικής δύναμης: Η περίπτωση της Κύπρου”. Ευαγόρας Ευαγόρου, Κέντρο Διεθνούς Πολιτικής Θεσσαλονίκη 2006.

ξεπεράσουν είναι να διαρθρώσουν τις ένοπλες δυνάμεις τους με τέτοιο τρόπο που δεν θα διαταραχθεί ούτε η οικονομική τους ευημερία αλλά και ούτε η κοινωνική τους ισορροπία. Το Ισραήλ αποτελεί παράδειγμα ενός τέτοιου σύγχρονου μικρού κράτους που αντιμετωπίζει τέτοιες προκλήσεις. Πράγματι, η υιοθέτηση της δομής των Ενόπλων Δυνάμεων του Ισραήλ που παρουσιάζεται μέσα από το δόγμα απαιτείται να ερευνηθεί, ώστε να προκύψουν συμπεράσματα που πιθανόν να είναι χρήσιμα και για τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας μας.⁵

Το Ισραηλινό δόγμα για να καθορίσει τον τρόπο συγκρότησης των ΕΔ (IDF⁶) εξετάζει σε βάθος τις προκλήσεις και τις απειλές που θα αντιμετωπίσει στον 21^ο αιώνα, με βάση το υπάρχον διεθνές περιβάλλον, τόσο σε επιχειρησιακό όσο και σε στρατηγικό επίπεδο. Ειδικότερα παρέχονται οι γενικές αρχές για την στρατηγική χρησιμοποίησης των ΕΔ εναντίον ενός δρώντα υπό κρατικό έλεγχο όπως η Χεζμπολάχ και η Χαμάς. Πιο συγκεκριμένα οι απειλές που αντιμετωπίζει το κράτος του Ισραήλ είναι οι εξής : απομακρυσμένα κράτη , όπως το Ιράν , γειτονικά κράτη όπως ο Λίβανος , αποτυχημένα κράτη και κράτη σε διαδικασία διάσπασης όπως η Συρία , παρακρατικούς οργανισμούς όπως η Χεζμπολάχ και η Χαμάς , τρομοκρατικές οργανώσεις χωρίς συνδέσμους με ένα συγκεκριμένο κράτος ή κοινότητα όπως η Ισλαμική Τζιχάντ , το ISIS και άλλα.⁷ Επιπλέον, καθορίζει την αποστολή του Γενικού Επιτελείου το οποίο είναι επιφορτισμένο για την τήρηση του δόγματος της διοίκησης και ελέγχου και την προετοιμασία των ΕΔ για μάχη, ορίζοντας τον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου ως τον μοναδικό διοικητή. Τέλος, δίνει τις κατευθύνσεις στα υφιστάμενα κλιμάκια για την συνολική προσέγγιση της χρήσης ισχύος αλλά και την ιεράρχηση των δυνατοτήτων των ΕΔ στα θέατρα επιχειρήσεων, ώστε να μην σπαταλούνται άσκοπα χρήσιμοι πόροι.⁸ Για το 2019 η

⁵ «Small States and Their Armies: Restructuring the Militia Framework of the Israel Defense Force», Stuart A. Cohen, article by Routledge, 24 Jan 2008, σελ. 78

⁶ IDF: Israel Defense Forces

⁷ IDF Strategy, 2016, p.4

⁸ «Deterring Terror. English Translation of the Official Strategy of the Israel Defense Forces. How Israel Confronts the Next Generation of Threats», Foreword by Graham Allison, Belfer Center for Science and International Affairs 2016, σελ. 1,2

στρατηγική του IDF περιελάμβανε δύο παραμέτρους: την ετοιμότητα και την αλλαγή. Στόχος ήταν η ενδυνάμωση του στρατεύματος, η μεγαλύτερη διανομή της τεχνολογίας και των ευφύων συστημάτων, αλλά και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των διάφορων τομέων και μονάδων.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο να εξετάσει το στρατηγικό δόγμα των ενόπλων δυνάμεων του Ισραήλ σε επίπεδο σκληρής και ήπιας ισχύος. Τα ερωτήματα που καλείται να απαντήσει η μελέτη είναι τα εξής:

- Ποια είναι η θέση του Ισραήλ στην ευρύτερη περιοχή της λεκάνης της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής;
- Ποιο είναι το ιδεολογικό και πολιτικό υπόβαθρο των δυνάμεων άμυνας του Ισραήλ;
- Ποιο είναι το στρατηγικό δόγμα των ισραηλινών Ενόπλων Δυνάμεων;
- Ποια είναι η ιδεολογία και η εφαρμογή του διπλωματικού ελιγμού του Ισραήλ;

Η εργασία δομείται σε έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η θεωρητική επισκόπηση της βιβλιογραφίας σε ό,τι αφορά τα θέματα της ισχύος, της ισορροπίας στο διεθνές περιβάλλον, αλλά και τη θεωρία του πολέμου. Ακολουθώντας, στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περίπτωση του Ισραήλ, η κατάσταση που επικρατεί στη λεκάνη της Μεσογείου και η ιστορική αναδρομή των πολεμικών συγκρούσεων και της επικράτησης του Ισραήλ στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο ιδεολογικό και το πολιτικό υπόβαθρο των δυνάμεων άμυνας του Ισραήλ. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το στρατηγικό Δόγμα των Ισραηλινών Ενόπλων Δυνάμεων, η στρατηγική της αποτροπής και η στρατηγική της άμυνας, καθώς και η στρατηγική του Ισραήλ σε σχέση με τις επιλογές των μικρών κρατών. Το πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζει την προηγούμενη ιδεολογία και την εφαρμογή του διπλωματικού ελιγμού του Ισραήλ, ενώ, τέλος, στο έκτο κεφάλαιο ακολουθούν τα συμπεράσματα της ανάλυσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Θεωρητικό Μέρος – Ισχύς

1.1 Η Ισχύς Γενικά

Σύμφωνα με τον ορισμό του Λιαρόπουλου, η ισχύς αποτελεί ένα μέσο με το οποίο το κράτος προσπαθεί να πραγματοποιήσει τους στόχους του.⁹ Οι πολιτικοί ηγέτες και οι αναλυτές προσπαθούν να χρησιμοποιούν τον όρο της ισχύος για να περιγράψουν και να προβλέψουν τις σχέσεις εξουσίας.¹⁰ Εξετάζοντας την ισχύ από πλευράς διεθνών σχέσεων μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν τρεις τρόποι επηρεασμού των άλλων α) είτε εξαναγκάζοντας τους με απειλές είτε β) εξαναγκάζοντας τους με την υπόσχεση αμοιβής γ)είτε έλκοντας τους δια της ήπιας ισχύος έτσι ώστε να υποστηρίξουν τις θέσεις μας . Η έκταση και η επιρροή της ισχύος όμως, εξαρτάται πάντα από το πλαίσιο που υπάρχει στη σχέση μεταξύ του εξαναγκάζοντος και του εξαναγκαζόμενου. Ο διεθνής δρών , εν προκειμένω ένα κράτος, διαμέσου της ηγεσίας του προσπαθεί να αντιληφθεί τα περιθώρια αύξησης της ισχύος του. Κατά τη διάρκεια αυτής της διερεύνησης οφείλει πάντα να λαμβάνει υπόψη του τις επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από την έκταση της ισχύος του άλλου διεθνούς δρώντα και τις επιπτώσεις της ενδεχόμενης μεταβολής της σχετικής πολιτικής του. Σε αντίθετη περίπτωση , οι αποφάσεις που θα ληφθούν από την ηγεσία του πρώτου δρώντα μπορεί να έχει αντίθετα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα και να οδηγήσει σε μείωση της ισχύος.

Επιπλέον, μερικές φορές μπορούμε να πάρουμε τα αποτελέσματα που θέλουμε επηρεάζοντας τη συμπεριφορά των άλλων χωρίς να επιβάλουμε την ισχύ μας. Για παράδειγμα, κάποιοι ριζοσπάστες Μουσουλμάνοι φονταμενταλιστές μπορεί να προσελκύονται για να υποστηρίξουν τις ενέργειες του Οσάμα Μπιν Λάντεν όχι λόγω αμοιβής ή απειλής, αλλά επειδή πιστεύουν στη νομιμότητα των στόχων του.

⁹ “Ηπια ισχύς και κρατική εικόνα”, Ανδρέας Λιαρόπουλος, Εικόνες κρατών, 2014, σελ. 94-95.

¹⁰ «Peace, Power, and Security: Contending Concepts in the Study of International Relations» , Barry Buzan, Journal of Peace Research , 1984

Παράμετρος που επηρεάζει την ισχύ είναι και η κατοχή δυνατοτήτων ή πόρων που, όταν χρησιμοποιηθούν, να επηρεάζουν την συμπεριφορά των άλλων¹¹. Ως εκ τούτου, μια χώρα θεωρείται ισχυρή εάν διαθέτει σχετικά μεγάλο πληθυσμό και έδαφος, εκτεταμένους φυσικούς πόρους, οικονομική ισχύ, στρατιωτική δύναμη και κοινωνική σταθερότητα¹². Αλλά αυτός ο ορισμός έχει επίσης προβλήματα. Όταν ορίζεται η ισχύς ως συνώνυμη με τους πόρους που την παράγουν, υπάρχει μερικές φορές το παράδοξο ότι εκείνοι που έχουν την μεγαλύτερη ισχύ δεν έχουν πάντα τα αποτελέσματα που θέλουν. Επιπλέον, οι πόροι ισχύος δεν μετατρέπονται πάντα σε δυνατότητα επιβολής ισχύος. Για παράδειγμα, από πλευράς πόρων, οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν πολύ πιο ισχυρές από το Βιετνάμ, αλλά χάσανε τον πόλεμο.

Στις διεθνείς σχέσεις, η σκληρή ισχύς (hard power) αποτυπώνει την προσπάθεια ενίσχυσης του ενδιαφέροντος και επίτευξης των στόχων με χρήση των εξαναγκαστικών μέσων και όχι της πειθούς και της έλξης, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της ήπιας ισχύος.¹³ Η άσκηση της ισχύος αυτής λαμβάνει χώρα μέσω της στρατιωτικής υπεροπλίας, την εξαναγκαστικής διπλωματίας και των οικονομικών κυρώσεων. Η ήπια ισχύς (soft power) αντίθετα συνίσταται στο να πεισθεί ή να ελκυσθεί ο φορέας από αυτόν που ασκεί την ισχύ να συμπεριφερθεί όπως επιθυμεί. Περικλείει όλες τις μεθόδους εκτός από τον στρατιωτικό και οικονομικό εξαναγκασμό. Η έξυπνη ισχύς (smart power) συνδυάζει στοιχεία και από τα δύο παραπάνω είδη ισχύος αρκεί τα στοιχεία αυτά ν' αλληλοενισχύονται και όχι αλληλοακυρώνονται, έτσι ώστε ο ασκών την ισχύ αυτή να πετυχαίνει το στόχο του αποτελεσματικά.¹⁴

Η μετατροπή των πόρων σε πραγματική δύναμη με την έννοια της απόκτησης επιθυμητών αποτελεσμάτων απαιτεί καλά σχεδιασμένες

¹¹ «Three Approaches to the Measurement of Power in International Relations», Jeffrey A Hart, International Organization, March 1976

¹² «Three Approaches to the Measurement of Power in International Relations», Jeffrey A Hart, International Organization, March 1976

¹³ «Ήπια ισχύς. Το μέσο επιτυχίας στην Παγκόσμια πολιτική», Joseph, S. Nye, Παπαζήση, Αθήνα 2005, σελ. 18.

¹⁴ «Hard Power, Soft Power, Smart Power», Ernest J. Wilson, III, Vol. 616, Public Diplomacy in a Changing World (Mar., 2008), pp. 110-124

στρατηγικές και επιδέξια ηγεσία. Ωστόσο, οι στρατηγικές είναι συχνά ανεπαρκείς και οι ηγέτες συχνά υποτιμούν τους αντιπάλους τους. Ως πρώτη προσέγγιση σε κάθε αλληλεπίδραση στο διεθνές σύστημα σε όποιο επίπεδο ανταγωνισμού και αν βρίσκεται, βοηθά πάντα ο υπολογισμός των δυνατοτήτων του άλλου¹⁵. Αλλά είναι εξίσου σημαντικό να γνωρίζουμε επίσης και ποιους συντελεστές ισχύος οφείλει να αναπτύξει, κατά το δυνατόν, μια χώρα και οι οποίοι θα παρέχουν την καλύτερη βάση για την ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης επιδιωκόμενης πολιτικής σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.

Σε προηγούμενες περιόδους, οι συντελεστές ισχύος ήταν ευκολότερο να αξιολογηθούν. Μια παραδοσιακή προσέγγιση στη διεθνή πολιτική ήταν η ικανότητα του κράτους για πόλεμο.¹⁶ Αλλά κατά τη διάρκεια των αιώνων, καθώς οι τεχνολογίες εξελίχθηκαν, οι πηγές ισχύος για τον πόλεμο άλλαξαν. Για παράδειγμα, στην Ευρώπη του 18ου αιώνα, ο πληθυσμός ήταν ένας κρίσιμος πόρος ισχύος διότι παρείχε τη βάση για φόρους και στρατολόγηση στρατού ξηράς, ενώ κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με την εξέλιξη της τεχνολογίας η Γερμανία στο πρώτο μέρος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, για λόγους στρατιωτικούς και διπλωματικούς επιβλήθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη η οποία είχε πολλαπλάσιο πληθυσμό. Εν ολίγοις, οι πόροι ισχύος δεν μπορούν να κριθούν χωρίς να γνωρίζουμε το πλαίσιο στο οποίο αναφέρονται και σχετίζεται με την εκάστοτε εποχή, τα κράτη και τις συνθήκες που επικρατούν.

Η κατανομή των πόρων ισχύος στη σύγχρονη εποχή της τεχνολογικής ανάπτυξης ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό σε διάφορα θέματα. Για παράδειγμα οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρήθηκε πρόσκαιρα, κατά την κατάρρευση του Ανατολικού Μπλόκ ότι θα είναι η μόνη υπερδύναμη σε έναν "μονοπολικό" κόσμο, ωστόσο γρήγορα διαφάνηκε ότι το νέο διεθνές

¹⁵ «The Power of Nations», Michael Beckley, International Security, September 2018

¹⁶ «War and the Cycle of Relative Power», Charles F. Doran and Wes Parsons, The American Political Science Review, December 1980, Vol. 74, No. 4 (Dec., 1980), pp. 947-965

σύστημα καθίσταται πολυπολικό.¹⁷ Οπότε το πλαίσιο είναι πολύ πιο περίπλοκο. Το ίδιο ισχύει σε ότι αφορά τα κλασικά διακρατικά στρατιωτικά θέματα μέσω των οποίων αναπτύσσεται η σκληρή ισχύς. Παρότι , οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι παραμένουν υπερδύναμη με παγκόσμια στρατιωτική εμβέλεια έχουν αναδυθεί και άλλες ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις. Παρόμοια, στον τομέα των διακρατικών οικονομικών ζητημάτων, η κατανομή της εξουσίας είναι πολυπολική .

Ο ρεαλισμός αντιμετωπίζει τη διεθνή πολιτική σαν ένα συνεχή αγώνα για την απόκτηση ισχύος, όπου η ισχύς μεταφράζεται στην δυνατότητα από ένα κράτος να ασκεί επιρροή και να ελέγχει τη συμπεριφορά των άλλων κρατών¹⁸. Η πολιτική της ισχύος (power politics), αποτελεί κεντρικό αξίωμα, γύρω από το οποίο αναπτύσσονται οι διεθνείς σχέσεις.¹⁹ Στο διεθνές περιβάλλον, όπου αναπτύσσονται ανταγωνιστικές σχέσεις, οι συνθήκες είναι επισφαλείς, όπως ο ρεαλισμός ορίζει, η ισχύς αποσκοπεί στη διαφύλαξη της ασφάλειας και της επιβίωσης των πολιτών κάθε κυρίαρχης κρατικής οντότητας²⁰. Οι σχέσεις ισχύος που αναπτύσσονται στο διεθνές περιβάλλον, εύλογα ενέχουν συγκρουσιακές δυναμικές. Οι στρατιωτικοί εξοπλισμοί, η διατύπωση στρατιωτικών δογμάτων και η σύναψη στρατιωτικών συμφώνων δημιουργούν το δίλημμα ασφάλειας (security dilemma). Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη, ανάλογα με την αντίληψη που διαμορφώνουν σχετικά με την εξωτερική πολιτική των άλλων (εξοπλισμοί, σύναψη στρατιωτικών συμφωνιών), σχεδιάζουν την δική τους εξωτερική πολιτική με στόχο να κατέχουν ίση ή καλύτερα μεγαλύτερη ισχύ

¹⁷ «The Multipolar World Vs. The Superpower» , Sherle Schwenninger, The Globalist , December , 2003, <https://www.theglobalist.com/the-multipolar-world-vs-the-superpower/>

¹⁸ «Political Thought in International Relations: Variations on a Realist Theme», Bell Duncan Oxford: Oxford University Press, 2008

¹⁹ «Bernard Williams and the possibility of a realist political theory», Sleaf Matt European Journal of Political Philosophy, 2010, 9(4): 485–503.

²⁰ «Liberal Realism: A Realist Theory of Liberal Politics», Sleaf Matt, Manchester: Manchester University Press, 2013

από αυτά. Έτσι, το δίλημμα ασφάλειας δημιουργείται μέσα από το συνεχή ανταγωνισμό των κρατών για την απόκτηση ισχύος.²¹

Το δίλημμα ασφάλειας είναι αναμφισβήτητα ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι του αμυντικού ρεαλισμού, διότι για τους θεωρητικούς του πεδίου αυτό καθιστά δυνατή την πραγματική και ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών, πέρα από μια επιφανειακή συμμαχία απέναντι σε έναν κοινό εχθρό. Με βάση τη θεωρία του αμυντικού ρεαλισμού, ωστόσο, το δίλημμα ασφάλειας καθιστά τον πόλεμο αναπόφευκτο και λογικό. Οι νεοφιλελεύθεροι μελετητές υποστηρίζουν ότι μία από τις λειτουργίες των διεθνών θεσμών είναι να ικανοποιήσουν τις ανάγκες που απορρέουν από το δίλημμα ασφάλειας. Οι φιλελεύθεροι υποστηρίζουν ότι οι δημοκρατικοί θεσμοί διευκολύνουν την ειρήνη ακριβώς επειδή και αυτοί συνάδουν με αυτά που ορίζονται από το δίλημμα ασφάλειας²².

1.2 Ο ρόλος της Στρατιωτικής Ισχύος την σημερινή εποχή

Η επικρατέστερη θεωρία της ισχύος στη συγχρονικότητα είναι μάλλον ο δομικός ρεαλισμός. Βασικές παράμετροι του νεορεαλιστικού υποδείγματος στις διεθνείς σχέσεις είναι οι εξής:

1. Το διεθνές σύστημα είναι άναρχο, καθώς δεν διαθέτει κεντρική υπερκρατική ρυθμιστική εξουσία, κατάσταση, η οποία επηρεάζει τη συμπεριφορά των κρατών και τη σταθερότητα ή την αστάθεια του διεθνούς συστήματος. Η διαπίστωση αυτή για την φύση του διεθνούς συστήματος αποτελεί λειτουργική αντανάκλαση σε διακρατικό επίπεδο του τρόπου λειτουργίας ενός κρατικού σχηματισμού στο εσωτερικό αυτού. Σε αντίθεση, δηλαδή, με την υφιστάμενη κατάσταση στο εσωτερικό ενός κρατικού σχηματισμού, όπου παρατηρείται η ισχύς μίας κεντρικής ρυθμιστικής εξουσίας, στο διεθνές σύστημα δεν υπάρχει κάποια κεντρική ρυθμιστική εξουσία. 2. Το διεθνές σύστημα είναι ανταγωνιστικό, αφού η απουσία της κεντρικής υπερκρατικής εξουσίας συνεπάγεται απουσία ρύθμισης του

²¹ «Θεωρητικές Αφετηρίες στις Διεθνείς Σχέσεις», Κ. Χατζηκωνσταντίνου - Μ. Σαρηγιαννίδης, Θεσσαλονίκη 2002 σελ. 119

²² “The security dilemma: a conceptual analysis. Shing Tang, Security Studies, 18, 587-623, σελ. 588.

ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών και πρόκληση συχνών συγκρούσεων. Ο πόλεμος ως διαδικασία μεταξύ των κρατών είναι όχι απλώς ένα δυνητικό αποτέλεσμα της ανταγωνιστικής υφής του διεθνούς συστήματος, αλλά η φυσική κατάσταση μεταξύ των κρατών, στον βαθμό, κατά τον οποίο η καταφυγή στην χρήση βίας από ένα ή/και περισσότερα κράτη αποτελεί ενδεχόμενο δράσης.[7] Κατά συνέπεια η ανταγωνιστική υφή του διεθνούς συστήματος αποτελεί λογική συνέπεια και ευθεία προέκταση του άναρχου χαρακτήρα του

3. Τα κράτη εντός του διεθνούς συστήματος βασίζονται στην αρχή της αυτοβοήθειας, οφείλουν, δηλαδή, να μεριμνούν με τις δικές τους δυνάμεις για την διατήρηση της ασφάλειάς τους.²³ Καθώς ελλείπει μία κεντρική υπερκρατική εξουσία, η οποία θα ήταν δυνατόν να συμβάλλει κατά τρόπο σταθερό και συνεχόμενο στην ρύθμιση των επιμέρους ανταγωνισμών και κατά συνέπεια στην αποσόβηση των πολεμικών συγκρούσεων μεταξύ των κρατών, έπεται ότι τα κράτη, τα οποία αποτελούν τις βασικές μονάδες (units) του διεθνούς συστήματος είναι αναγκασμένα δεδομένων των ανωτέρω περιορισμών του διεθνούς περιβάλλοντος να μεριμνούν από μόνα τους για την αυτοπροστασία τους και την διατήρηση της ασφάλειάς τους, η οποία, άλλωστε, αποτελεί την πρωταρχική μέριμνά τους.

Η αρχή της αυτοβοήθειας προκύπτει από τον συνδυασμό των προηγούμενων δύο ανωτέρω παραμέτρων, ήτοι της άναρχης υφής του διεθνούς συστήματος και του ανταγωνιστικού χαρακτήρα αυτού. Η αρχή της αυτοβοήθειας, επομένως, ταυτίζεται από εννοιολογικής άποψης με την ίδια την αρχή της δράσης εντός ενός άναρχου περιβάλλοντος.

4. Τα κράτη εντός του άναρχου διεθνούς συστήματος υιοθετούν μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αυτοβοήθειας, με σκοπό την αύξηση του μεγέθους της ασφάλειάς τους. Η λήψη των μέτρων αυτών από τα κράτη προκαλεί τη σχετική μείωση της ασφαλείας των άλλων κρατών, εξέλιξη, η οποία συμβάλλει στην επίταση της λήψης μέτρων από όλους τους κρατικούς δρώντες, καθώς κάθε δρών επιδιώκει τη διατήρηση της σχετικής θέσης ισχύος του και της ασφάλειάς του.[9]

²³ “Θεωρία διεθνούς πολιτικής”, Κ. Ν. Waltz, εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2011, σελ. 238.

Κάθε κράτος, κάθε κρατικός σχηματισμός, αποπειράται να προωθήσει τα ιδιαίτερα συμφέροντά του με τον τρόπο ,τον οποίον κρίνει αποτελεσματικότερο. Μεταξύ των τρόπων αυτών προώθησης των ιδιαίτερων συμφερόντων σε διεθνές επίπεδο περιλαμβάνεται και η χρήση βίας ή η απειλή αυτής. Η χρήση της βίας ως μέσου από έναν κρατικό σχηματισμό προκύπτει από την άναρχη φύση του διεθνούς περιβάλλοντος, καθώς δεν υφίσταται κάποια σταθερή, αξιόπιστη διαδικασία συμβιβασμού της σύγκρουσης των συγκρούσεων επιμέρους και αντιτιθέμενων συμφερόντων των κρατικών σχηματισμών, όπως αυτές προκύπτουν σε συνθήκες αναρχίας του διεθνούς περιβάλλοντος.²⁴

Στον εικοστό αιώνα, η επιστήμη και η τεχνολογία προσέθεσαν δραματικές νέες διαστάσεις στις πηγές ισχύος. Με την εμφάνιση της πυρηνικής εποχής, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ένωση κατείχαν όχι μόνο βιομηχανική δύναμη, αλλά πυρηνικά οπλοστάσια και διηπειρωτικούς πυραύλους. Στη συνέχεια, με την χρήση της τεχνολογίας για τη δημιουργία όπλων ακρίβειας, πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο, ευρείας παρακολούθησης των περιφερειακών πεδίων μάχης και βελτιωμένα συστήματα διοίκησης και ελέγχου δημιουργήθηκε ραγδαία ανάπτυξη των στρατιωτικών μέσων. Τα σύγχρονα στρατιωτικά μέσα έχουν σχεδιαστεί για να κάνουν τα κράτη που τα διαθέτουν να αισθάνονται πιο ασφαλή, αυξάνοντας, μεταξύ άλλων, τους φόβους των άλλων κρατών καθώς περικλείουν μια τεράστια καταστροφική δύναμη. Επομένως, η ασφάλεια των κρατών εξαρτάται από τα μέσα που αυξάνουν την ανασφάλεια στο διεθνές σύστημα στο σύνολό του.

Η πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας επέδρασε με ποικίλους τρόπους στον τρόπο εκδήλωσης των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Αφενός, κατέστησε τις χώρες με στρατιωτική υπεροπλία ακόμη πιο δυνατές , και ταυτόχρονα αύξησε σταδιακά το πολιτικό και κοινωνικό κόστος της χρήσης της στρατιωτικής δύναμης. Το ίδιο συνέβη και με τα πυρηνικά όπλα, παρότι έχει αναπτυχθεί μια πολιτική αποτροπής. Εξακολουθούν να είναι ελκυστικά παρά το ακριβό τους κόστος, παρά το γεγονός ότι η απόλυτα

²⁴ <https://www.antibaro.gr/article/8206>

καταστρεπτική τους δύναμη τα έχει καταστήσει εν πολλοίς ανενεργά. Η ισορροπία και η διατήρηση της ειρήνης στη σύγχρονη εποχή αποτελούν μια περίπλοκη υπόθεση. Ο φόβος του πολέμου συγκρούεται συχνά με την ανάγκη για αύξηση της ισχύος, μέσω, συχνά, και τις προσπάθειας απόκτησης μέσω μαζικής καταστροφής.

Η ανάγκη εθνικής ασφάλειας μέσω της στρατιωτικής υπεροπλίας παραμένει, αλλά τα διαθέσιμα μέσα δημιουργούν ισχυρές αντιφάσεις σε οποιαδήποτε αποδεκτή ερμηνεία της εθνικής ασφάλειας.²⁵ Μια σημαντική αλλαγή στον 21^ο αιώνα, ήταν επίσης ο τρόπος με τον οποίο η σύγχρονη τεχνολογία των επικοινωνιών προκάλεσε την ανάπτυξη της ενημέρωσης, γεγονός που δυσκόλεψε τις πολιτικές ελίτ να κυβερνούν τους κοινωνικά αφυπνισμένους πληθυσμούς. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν από τις επίσημες αυτοκρατορίες, για να ασκήσουν άμεση εξουσία επί των πληθυσμών άλλων χωρών, όπως έκανε η Ευρώπη κατά τη διάρκεια του δέκατου ένατου και του εικοστού αιώνα, αποδείχθηκαν πάρα πολύ δαπανηρές στον εικοστό πρώτο αιώνα.

Εκτός από την τεχνολογία των πυρηνικών και των επικοινωνιών, οι κοινωνικές αλλαγές στις μεγάλες δημοκρατίες αύξησαν επίσης το κόστος χρήσης της στρατιωτικής δύναμης²⁶. Οι σύγχρονες δημοκρατίες επικεντρώνονται στην ευημερία ταυτόχρονα με την επικράτηση. Άλλωστε και η διαδικασία της κατάκτησης της ευημερίας, βρίσκεται σε άμεση συνάφεια τόσο με τη διατήρηση, αλλά και την αύξηση της ισχύος και επομένως και της υψηλής στρατηγικής, οπότε και της στρατιωτικής. Άλλωστε, όπως υποστηρίζει το ίδιο υποστηρίζει και ο Θουκυδίδης όταν αναφέρεται στην αύξηση του Αθηναϊκού πληθυσμού, γεγονός το οποίο συνετέλεσε άμεσα στην δημιουργία αποικιών στην Ιωνία.²⁷

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα χρησιμοποιήσουν βία, ακόμη και όταν αναμένονται απώλειες. Ωστόσο, απαιτείται μια περίπλοκη αιτιολόγηση για

²⁵ «An Introduction to Strategic Studies: Military Technology and International Relations», Barry Buzan, International Institute for Strategic Studies 1987 σελ. 228,229

²⁶ «Military Expenditure», Stålenheim, Petter, Perdomo, Catalina, and Sköns, Elisabeth Yearbook 2008. Oxford University Press: Oxford, 2008 pp. 175-206

²⁷ «Thucydides: The Peloponnesian War», M. Hammond, Oxford University Press, 2009 p. 4

να εξασφαλιστεί η λαϊκή υποστήριξη της χρήσης βίας, εκτός εάν διακυβεύεται ουσιαστικά η επιβίωση της χώρας. Για τις προηγμένες δημοκρατίες, ο πόλεμος παραμένει μία επιλογή, αλλά είναι πολύ λιγότερο αποδεκτός από ότι παλαιότερα. Ωστόσο, σε μια παγκόσμια οικονομία, η αναγκαιότητα χρήσης βίας θα πρέπει να εξετάζεται πολύπλευρα, αφού μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τους οικονομικούς στόχους των κρατών.

Ακόμα και οι μη-δημοκρατικές χώρες που αισθάνονται λιγότερους ηθικούς περιορισμούς στη χρήση βίας πρέπει να εξετάσουν τις επιπτώσεις της στους οικονομικούς τους στόχους. Πριν από έναν αιώνα, ίσως ήταν πιο εύκολο να επιβληθεί ένα ισχυρό κράτος έναντι ενός ασθενέστερου με τη βία από το να αναπτύξει οικονομικές και εμπορικές συμφωνίες και να επωφεληθεί από την εμπορική συναλλαγή μαζί του. Στην εποχή της πληροφορίας όμως, τα πλεονεκτήματα των συμμαχιών γίνονται όλο και πιο σημαντικά. Επιπλέον, οι κοινωνίες που έχουν ικανότητα να συνεργάζονται με συμμάχους αποκτούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι των αντιπάλων τους.

Σε κάθε περίπτωση, η στρατιωτική ισχύς, ακόμη, παίζει σημαντικό ρόλο στη διεθνή πολιτική. Επιπρόσθετα, εμφύλιοι πόλεμοι αναδύονται σε πολλά μέρη του κόσμου, όπου υπάρχουν το κράτος χάνει την δύναμη της εσωτερικής επιβολής του, εν μέρει και εξαιτίας εξωτερικών παραγόντων κενά ισχύος λόγω της αλλαγής της ισορροπίας. Επιπλέον, οι τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές καθιστούν σήμερα τον πόλεμο πιο δαπανηρό, αλλά ταυτόχρονα, η τεχνολογία παρέχει νέα μέσα καταστροφής στα χέρια εξτρεμιστικών ομάδων και ατόμων.²⁸

Σήμερα υπάρχει μια ευρέως διαδεδομένη αίσθηση ότι η ίδια η φύση της παγκόσμιας πολιτικής αλλάζει και μπαίνουμε σε μια νέα εποχή, όπου συμβαίνουν κομβικές αλλαγές που οδηγούν στην ανάγκη για σύγχρονες λύσεις. Οι τηλεπικοινωνίες και τα αεροπορικά ταξίδια και, πολύ περισσότερο, το διαδίκτυο έχουν δημιουργήσει ένα «παγκόσμιο χωριό» και οι ανερχόμενες κοινωνικές και οικονομικές συναλλαγές δημιουργούν έναν «κόσμο χωρίς σύνορα». Οι εδαφικοί περιορισμοί καταρρέουν με την

²⁸ «Soft Power The Means to Success in World Politics», Joseph S. Nye Jr., Public Affairs New York, 2004, σελ. 24,25

συμβολή ομάδων πολιτών που έχουν κοινά διεθνή συμφέροντα πέρα από τα στενά όρια των κρατών όπως παραδείγματος χάρη, οι πολυεθνικές εταιρείες, τα διακρατικά κοινωνικά κινήματα και οι διεθνείς οργανισμοί. Οι σύγχρονοι οικονομολόγοι θεωρούν ότι σύντομα τα κράτη και τα σύνορα τους θα είναι εμπόδια στην απρόσκοπτη διακίνηση αγαθών και πολιτών και επακόλουθα η εθνική αντίληψη θα οδηγηθεί σε παρακμή. Από την άλλη πλευρά οι παραδοσιακοί θεωρητικοί αποκαλούν αυτούς τους ισχυρισμούς αβάσιμους. Θεωρούν ότι θα υπάρξει συνέχεια στον παγκόσμιο ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών για την επικράτηση. Ως επιστέγασμα αυτών των αντιλήψεων, βλέπουμε ότι η στρατιωτική επάρκεια και η ισορροπία της ισχύος υπήρξαν ανέκαθεν και εξακολουθούν να είναι σημαντικές στην παγκόσμια πολιτική. Κάποια σημαντικά παραδείγματα που επιβεβαιώνουν τον ισχυρισμό αυτό είναι η πυρηνική αποτροπή, ο πόλεμος του Βιετνάμ, της Μέσης Ανατολής και της Ινδίας-Πακιστάν, οι στρατιωτικές απειλές της Κίνας προς την Ταϊβάν και η αμερικανική παρέμβαση στην Καραϊβική, η πρόσφατη εισβολή της Τουρκίας στην Συρία κ.α. Επιπλέον, τα αυταρχικά κράτη μπορούν, τουλάχιστον μέχρι πρόσφατα, να ελέγξουν τις τηλεπικοινωνίες και τις κοινωνικές συναλλαγές που θεωρούν ενοχλητικές. Ακόμα και οι φτωχές και αδύναμες χώρες μπορούν να εθνικοποιήσουν τις πολυεθνικές εταιρείες και να λειτουργήσουν προς όφελος τους. Τέλος, η άνοδος του εθνικισμού που προκλήθηκε σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, λόγω του προσφυγικού προβλήματος, θέτει σε αμφιβολία την πρόταση ότι το εθνικό κράτος ξεθωριάζει.

Ούτε η μια άποψη όμως αλλά ούτε και η άλλη εξετάζουν το θέμα από όλες τις πλευρές του και έτσι, δεν θέτουν το σωστό πλαίσιο για την κατανόηση της πολιτικής της παγκόσμιας αλληλεξάρτησης.²⁹ Οι μοντερνιστές ορθώς επισημαίνουν τις θεμελιώδεις αλλαγές που γίνονται τώρα, αλλά συχνά υποθέτουν χωρίς επαρκή ανάλυση ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι αυξήσεις των κοινωνικών και οικονομικών συναλλαγών θα οδηγήσουν σε ένα νέο κόσμο στον οποίο τα κράτη και ο έλεγχός της δύναμης δεν θα είναι πλέον σημαντικοί.³⁰ Οι παραδοσιακοί από την άλλη

²⁹ «Choices», Stanley Hoffmann, Foreign Policy 12, Fall 1973 σελ. 6.

³⁰ «Peace on the March: Transnational Participation», Robert Angell, New York: Van Nostrand, 1969

επισημαίνουν πως συνεχίζεται η στρατιωτική αλληλεξάρτηση αλλά δυσκολεύονται να ερμηνεύσουν με ακρίβεια τη σημερινή πολυδιάστατη οικονομική, κοινωνική και οικολογική αλληλεξάρτηση.

Επειδή η εποχή μας χαρακτηρίζεται τόσο από τη συνέχεια όσο και από την αλλαγή, οι δύο θεωρήσεις εμπλέκονται και οι δύο ταυτόχρονα και μπορούν να συμβάλουν στην αξιόπιστη κατανόηση της αλληλεξάρτησης στο διεθνές περιβάλλον. Η σύγχρονη παγκόσμια πολιτική είναι μια ταπτεσαρία διαφορετικών σχέσεων. Σε έναν τέτοιο κόσμο, το μυστικό της κατανόησης έγκειται στον τρόπο της προσέγγισης ή του συνδυασμού των προσεγγίσεων που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση μιας κατάστασης.

Ωστόσο, η θεωρία είναι απαραίτητο εργαλείο και όλες οι εμπειρικές ή πρακτικές αναλύσεις στηρίζονται σε αυτήν. Παραδοσιακά, οι κλασσικές θεωρίες της παγκόσμιας πολιτικής απεικόνιζαν μια πιθανή «κατάσταση πολέμου» στην οποία η συμπεριφορά των κρατών κυριαρχείτο από τον συνεχή κίνδυνο στρατιωτικών συγκρούσεων. Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, ειδικά κατά την πρώτη δεκαετία μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αυτή η αντίληψη, που χαρακτηρίζει τον «πολιτικό ρεαλισμό», έγινε ευρέως αποδεκτή από τους επαγγελματίες των διεθνών σχέσεων στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι ρεαλιστικές αυτές προσεγγίσεις δεν προσπάθησαν να κατανοήσουν και να εξηγήσουν την ανάπτυξη και νέων θεμάτων που δεν επικεντρώνονταν σε θέματα στρατιωτικής ασφάλειας. Η ίδια κυρίαρχη εικόνα υπήρχε και στα τέλη της δεκαετίας του '70 και του '80.³¹

1.3 Ισορροπία ισχύος στο διεθνές σύστημα

Σύμφωνα με τον θεωρητικό Kenneth N. Waltz δύο ηγετικές δυνάμεις οι οποίες μπορούν να ελέγχουν ένα σύστημα ισορροπίας ισχύος κάνουν το σύστημα αυτό ασταθές³². Για την ορθή λειτουργία του συστήματος

³¹ «The General Theory of Employment, Interest and Money», John Maynard Keynes, London: Macmillan, 1957, σελ. 383

³² «The Origins of War in Neorealist Theory», Kenneth N. Waltz, The Journal of Interdisciplinary History Vol. 18, No. 4, The Origin and Prevention of Major Wars Spring, 1988

απαιτούνται τέσσερις³³. Για ευκολία προσαρμογής μια πέμπτη δύναμη, που χρησιμεύει ως εξισορρόπηση, προσθέτει μια περαιτέρω βελτίωση του διεθνές συστήματος ισχύος³⁴. Επιπρόσθετα πάνω από πέντε ηγετικές δυνάμεις κάνουν τα αναρχικά συστήματα απελπιστικά περίπλοκα³⁵.

Η έννοια της ισορροπίας της ισχύος έχει τις ρίζες της στην Συνθήκη της Ουτρέχτης που αφορά την ειρήνη μεταξύ Ισπανίας και Αγγλίας. Στο 2^ο άρθρο της διατυπώνεται η αιτία του πολέμου ως εξής : *λόγω του μεγάλου κινδύνου που απειλούσε την ελευθερία και την ασφάλεια ολόκληρης της Ευρώπης από την πολύ στενή σχέση των βασιλέων της Γαλλίας και της Ισπανίας, προκειμένου να απομακρυνθούν οι ανησυχίες και η καχυποψία σχετικά με αυτή τη σχέση, και να εδραιωθεί η ειρήνη και η γαλήνη από μια ισορροπία ισχύος*. Επιπλέον στο ίδιο άρθρο η ισορροπία της ισχύος αποτυπώνεται ως *το καλύτερο και πιο σταθερό θεμέλιο της αμοιβαίας φιλίας και συμφώνου που θα διαρκέσει από όλες τις πλευρές*. Οπότε αναγνωρίζεται εγγράφως η λειτουργία της ισορροπίας της ισχύος, ως αρχής που διέπει τις διεθνείς σχέσεις των κρατών, με σκοπό τη διατήρηση της ειρήνης.³⁶

Αυτές οι εκτιμήσεις οδηγούν σε γενικότερες αμφιβολίες σχετικά με τα πλεονεκτήματα των ευέλικτων συμμαχιών. Για να είναι χρήσιμη, η ευελιξία πρέπει να σημαίνει ότι, όπου ένα ή περισσότερα κράτη απειλούνται από άλλο κράτος αν έχουν μειονέκτημα έναντι αυτού, θα πρέπει να συμμαχούν προκειμένου να αυξήσουν την ισχύ τους για να επέλθει η ισορροπία ανάμεσα στη συμμαχία και τους υποψήφιους αντιπάλους τους. Η διατήρηση ενός διεθνούς συστήματος εξαρτάται από το αν θα επέλθει ισορροπία μετά την κρίση που μπορεί να δημιουργήσει μια σοβαρή απειλή ανατροπής του. Για να διατηρηθεί το σύστημα λοιπόν, κάθε κράτος οφείλει να προχωρήσει σε ενέργειες για την αύξηση της ισχύος του, η οποία θα αυξήσει και την ισχύ

³³ «The Emerging Structure of International Politics», Kenneth N. Waltz, International Security Vol. 18, No. 2 (Fall, 1993), pp. 44-79

³⁴ «The Origins of War in Neorealist Theory», Kenneth N. Waltz, The Journal of Interdisciplinary History Vol. 18, No. 4, The Origin and Prevention of Major Wars Spring, 1988

³⁵ «The Multipolar World Vs. The Superpower», Sherle Schwenninger, The Globalist, December, 2003, <https://www.theglobalist.com/the-multipolar-world-vs-the-superpower/>

³⁶ «The Peace of Utrecht, the Balance of Power, and the Law of Nations», Lesaffer, R, ilburg Law School Legal Studies Research Paper No. 05/2014, 2014

της συμμαχίας στην οποία βρίσκεται, ακόμη και αν αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ξεπεράσει τις ιδεολογικές του προτιμήσεις, την έλξη των προηγούμενων συμμαχιών. Πρέπει δηλαδή, να κάνει ό, τι απαιτεί η στιγμή.

Το περιφερειακό σύστημα της Μέσης Ανατολής, όπου ανήκει και το Ισραήλ, μπορεί να θεωρηθεί ως ένα πολύπλοκο σύστημα. Τα κράτη που είναι οι ηγέτιδες δυνάμεις στην περιοχή, εκτός από το Ισραήλ, είναι η Σαουδική Αραβία, το Ισραήλ και η Τουρκία, ενώ οι ΗΠΑ μπορούν να θεωρηθούν ότι είναι ως η δύναμη που παρεμβάλλεται συχνά ως εξισορροπητικός παράγων του συστήματος. Εκτός όμως από αυτές τις χώρες στην Μέση Ανατολή υπάρχουν και άλλες χώρες που διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στον καθορισμό της πολιτικής του συστήματος αλλά είτε είναι πιο αδύναμα κράτη που για να επιβιώσουν συντάσσονται με κάποια από τις παραπάνω δυνάμεις (π.χ. το Κατάρ), είτε είναι ισοδύναμα με τις ηγετικές χώρες και πάλι συντάσσονται με κάποια άλλη (π.χ. τα ΗΑΕ, η Αίγυπτος, η Λιβύη στη Β. Αφρική κ.α.). Επειδή οι εμπλεκόμενοι δρώντες στην περιοχή είναι πάρα πολλοί – μερικούς τους αναφέραμε ήδη – το σύστημα είναι ασταθές και αβέβαιο καθώς και έντονα ανταγωνιστικό.

Η ηγεσίες δύο ή περισσότερων κρατών ενεργοποιούνται διπλωματικά για την δημιουργία συμμαχιών που μπορεί να διατηρηθούν ή να διαταραχθούν³⁷. Η ευελιξία της ευθυγράμμισης σημαίνει ότι τόσο η χώρα που θέλει να επιζήσει μπορεί να προτιμήσει έναν άλλο εταίρο γιατί ο σημερινός εταίρος της συμμαχίας μπορεί να χάσει την ισχύ του. Ομοίως, με μια σειρά ίσων κρατών, η στρατηγική δημιουργείται τουλάχιστον μερικώς για την προσέλκυση και την συγκράτηση συμμάχων. Οι δυνάμεις που επιθυμούν την διατήρηση του υπάρχοντος status quo αλλάζουν την εμφάνισή τους και προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους για να αυξήσουν την θελκτικότητά τους.

Αν τα ανταγωνιζόμενα μπλοκ θεωρούνται αντίστοιχης δύναμης και αν ο ανταγωνισμός επιφέρει σημαντικά ζητήματα, σε μια στιγμή κρίσης, το ασθενέστερο ή το πιο ταραχώδες κράτος είναι πιθανό να αναπροσαρμόσει

³⁷ «Alliances In International Relations Theory», Sangit Sarita Dwivedi, International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research, August 2012

την πολιτική του. Το πρελούδιο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου παρέχει εντυπωσιακά παραδείγματα. Η προσέγγιση της ισότητας των εταίρων της συμμαχίας, τους έκανε στενά αλληλεξαρτώμενους. Η αλληλεξάρτηση των συμμάχων, καθώς και η ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ των δύο στρατοπέδων, σήμαινε ότι ενώ οποιαδήποτε χώρα θα μπορούσε να δεσμεύσει τους συμμάχους της, καμία χώρα και από τις δύο πλευρές δεν θα μπορούσε να ασκήσει έλεγχο. Επειδή η ήττα ή η απομάκρυνση ενός σημαντικού συμμάχου θα κλόιζε την ισορροπία, και κάθε κράτος ήταν αναγκασμένο να προσαρμόσει τη στρατηγική του και τη χρήση των δυνάμεών του στους στόχους και τους φόβους των εταίρων του. Σε διεθνές επίπεδο, αφθονούν τα γεγονότα και οι συνθήκες αποσταθεροποίησης κατά την διάρκεια μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο όπου υπήρχε ισορροπία του διεθνούς συστήματος.

1.4 Πόλεμος και Διεθνής Τάξη

Από την άποψη του κάθε κράτους, ο πόλεμος εμφανίστηκε ως μέσο πολιτικής, ως ένα από τα μέσα με τα οποία μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι του κράτους.³⁸ Είναι αλήθεια ότι όταν ένα κράτος ξεκινά έναν πόλεμο, αυτό δεν αντανακλά πάντα μια σκόπιμη ή υπολογιζόμενη προσπάθεια και να οδηγηθεί ως μέσο σε κάποιο επιθυμητό τέλος³⁹. Τα κράτη ξεκινάνε μερικές φορές έναν πόλεμο από ατύχημα ή λανθασμένο υπολογισμό⁴⁰. Είναι αλήθεια επίσης ότι όταν, όπως το 1914, τα κράτη επιλέγουν τον πόλεμο σκόπιμα ως μέσο για να επιτύχουν συγκεκριμένο στόχο και με συγκεκριμένο τέλος, η ίδια η δυναμική του πολέμου μερικές φορές μετασχηματίζει τόσο τα εμπόλεμα κράτη όσο και τους στόχους που θέτουν

³⁸ «World Order Reflections on the Character of Nations and the Course of History», Henry Kissinger sel.186,7

³⁹ «Politics as Continuation of War by Other Means?» , Andrey Kortunov, October 2018 , <https://moderndiplomacy.eu/2018/10/28/politics-as-continuation-of-war-by-other-means/>

⁴⁰ «Misperception And The Causes Of War: Theoretical Linkages And Analytical Problems» Levy, Jack S World Politics Vol. 36, No.1, Oct 1983.

για τον εαυτό τους και οι αρχικοί άξονες για τους οποίους άρχισε ο πόλεμος χάνουν την σημασία τους. Ωστόσο, η ιδέα ότι ο πόλεμος μπορεί να χρησιμεύσει ως αποτελεσματικό μέσο πολιτικής έχει επιβεβαιωθεί σε όλη την ιστορία των κρατών⁴¹.

1.5 Νεοκλασικός Ρεαλισμός και Ισραήλ

Ο Kenneth Waltz στο βιβλίο του *Theory of International Politics* (1979) θεμελίωσε το ρεύμα του νεορεαλισμού ή δομικού ρεαλισμού. Παρότι παραδέχεται τον αυξημένο ρόλο της ανθρώπινης επιθετικότητας ως πηγής της σύγκρουσης και του πολέμου, ωστόσο θεωρεί πως η κυρίαρχη αιτία είναι η δομή του διεθνούς συστήματος.⁴²

Βάσει της θεωρίας του, τα κύρια καθοριστικά στοιχεία στην πρακτική και στη μελέτη της διεθνούς πολιτικής είναι η δομή του συγκεκριμένου διεθνούς συστήματος, τα αλληλοεξαρτώμενα δομικά στοιχεία και τα μεταβλητά χαρακτηριστικά του. Το κρισιμότερο όμως στοιχείο της δομής του διεθνούς συστήματος είναι η κατανομή ισχύος ανάμεσα στα κράτη. Τα τελευταία μπορεί να διέπονται από την αρχή της κυρίαρχης ισότητας, δηλαδή θεωρούνται νομικά ίσα και κυρίαρχα αλλά διαφέρουν ως προς την ισχύ τους και οπότε και την επιρροή τους.

Η ισχύς τους είναι και αυτή που καθορίζει την ιεράρχηση τους, ανεξάρτητα από άλλα, κυρίως εσωτερικά, χαρακτηριστικά τους. Στο άναρχο διεθνές σύστημα, οι μεγάλες δυνάμεις που είναι και οι πιο ισχυρές εκείνες που δομής του διεθνούς συστήματος

είναι η κατανομή ισχύος ανάμεσα στα κράτη. Εφόσον, η επιβίωση των τελευταίων είναι δεδομένη ο κύριος στόχος τους από τη μεγιστοποίηση της ισχύος τους, μετατοπίζεται στην μεγιστοποίηση της ασφάλειας. Άλλωστε, η μεγιστοποίηση της ασφάλειας για μια μεγάλη δύναμη μπορεί τελικά να

⁴¹ «Politics as Continuation of War by Other Means?», Andrey Kortunov, October 2018, <https://modern diplomacy.eu/2018/10/28/politics-as-continuation-of-war-by-other-means/>

⁴² «Theory of International Politics» K.N. Waltz, Νέα Υόρκη, McGraw-Hill, 1979

δημιουργήσει δυσλειτουργία η οποία υπό συγκεκριμένες συνθήκες να οδηγήσει ακόμη και σε πόλεμο.⁴³

Περαιτέρω, ο Waltz θεωρεί τα διπολικά διεθνή συστήματα πιο σταθερά και λιγότερο

συγκρουσιακά από τα πολυπολικά συστήματα. Οι ηγέτες των σύγχρονων κρατών περιορίζονται ιδιαίτερα από το διεθνές σύστημα και στην εξωτερική τους πολιτική οι χειρισμοί είναι επίσης περιορισμένοι και εξαρτώνται κατά βάση από αυτό.⁴⁴

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Ισραήλ

2.1 Η κατάσταση στην λεκάνη της Μεσογείου σήμερα

Με την ανάκαμψη της Ρωσίας, βλέπουμε την εμφάνιση της επιθετικής συμπεριφοράς της με επίκεντρο την θαλάσσια περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Ενώ ο ρωσικός στόλος δεν είναι ίσος με το τεράστιο σοβιετικό ναυτικό οπλοστάσιο, είναι αρκετά ικανός να προκαλέσει τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Επιπλέον, το Ισραήλ παραμένει σε διαρκή ανταγωνισμό και διαφωνίες με τους περισσότερους γείτονές του. Οι σύμμαχοι του ΝΑΤΟ, η Ελλάδα και η Τουρκία εξακολουθούν να διαφωνούν για την οριοθέτηση των αποκλειστικών ζωνών στο Αιγαίο και τα νησιά που αποτελούν το αρχιπέλαγος. Πρόκειται για μία διαμάχη που διαρκή πολλά χρόνια και έχει ενταθεί ήδη από τη δεκαετία του 1080 κι έπειτα με περιόδους ύφεσης και έντασης που αποτυπώθηκε στις κρίσεις του 1976, του 1987 αλλά και του 1996, γνωστή ως κρίση των Ιμίων.

Στη Ρωσία, από την άλλη πλευρά, είναι σαφές ότι ο Βλαντιμίρ Πούτιν βλέπει τη χώρα του ως μία δύναμη που μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην περιοχή της Μεσογείου, αλλά και την κυρίαρχη δύναμη στη

⁴³ «Fifty Key Thinkers in International Relations», Μ. Griffiths Λονδίνο: Routledge, 1999, 46-50

⁴⁴ «Theory of International Politics» Κ.Ν. Waltz, Νέα Υόρκη, McGraw-Hill, 1979

Μαύρη Θάλασσα⁴⁵. Η προσάρτηση της Κριμαίας και η κυριαρχία επί των περιοχών Luhansk και Donetsk της Ουκρανίας στα νοτιοανατολικά της χώρας, δίνουν στη Ρωσική Ομοσπονδία ακόμη μεγαλύτερη ισχύ.

Η Ανατολική Μεσόγειος, όπως στο παρελθόν, έτσι και σήμερα παρουσιάζει αυξημένο γεωπολιτικό ενδιαφέρον και καθίσταται το θέατρο των συγκρούσεων των μεγάλων δυνάμεων που έχουν συμφέροντα στην περιοχή. Σε αυτά τα πλαίσια έχει αναδυθεί και μια ομάδα φανατικών μουσουλμάνων που προσπαθούν να ενισχύσουν το ισλαμικό χαλιφάτο σε όλη την περιοχή του Λεβάντε και της Βόρειας Αφρικής. Αξιοποιώντας το χάος και την καταστροφή στη Συρία και το Ιράκ, έχουν προκαλέσει ρωγμές στις σχέσεις μεταξύ αυτών των χωρών⁴⁶. Ενώ δεν ελέγχουν ακόμη τις παράκτιες περιοχές, η παρουσία τους γίνεται όλο και περισσότερο αισθητή στη Λιβύη, η οποία έχει μεγάλη εκτεθειμένη ακτή, η οποία απέχει λιγότερο από εκατό μίλια από τα νησιά της Μεσογείου και αντιπροσωπεύει ένα μονοπάτι προς την Ιταλία και την Ευρώπη. Έχουν επίσης συμβάλει σημαντικά στην αναχώρηση περισσότερων από ένα εκατομμύριο προσφύγων που κατευθύνονται προς την Ευρώπη (καθώς και αρκετά εκατομμύρια που διανέμουν προσωρινά σε ολόκληρη τη νότια Τουρκία, την Ιορδανία και τον Λίβανο). Προς το παρόν, υπάρχει συμφωνία μεταξύ της Τουρκίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να προσπαθήσει να σταματήσει τη ροή των προσφύγων και να τους κρατήσει στην Τουρκία που όμως δεν έχει λειτουργήσει μέχρι σήμερα⁴⁷.

Εκτός από τις συμμαχίες, οι Ηνωμένες Πολιτείες από την άλλη χρειάζονται ένα ενεργό δίκτυο εταίρων και φίλων-εθνών που για διάφορους λόγους δεν μπορούν να δεσμευτούν σε μια επίσημη συμμαχία μαζί τους -

⁴⁵ «Mediterranean trend in the Russia's foreign policy», Tatiana Zonova, Rivista di Studi Politici Internazionali, Vol. 82, No. 4 (328) (Autumn 2015), pp. 521-530

⁴⁶ «The Rise and Fall of ISIS: From Evitability to Inevitability», Willem Theo Oosterveld, Willem Bloem, HCSS Strategic Monitor, 2016-2017.

⁴⁷ «Three Years on: An Evaluation of the EU-Turkey Refugee Deal», MiReKoc Working Papers, 04/2019

αλλά με τις οποίες υπάρχουν θερμές σχέσεις παρόλα αυτά⁴⁸. Τα έθνη αυτής της κατηγορίας στην περιοχή της Μέσης Ανατολής περιλαμβάνουν τη Σαουδική Αραβία, το Μπαχρέιν, το Κουβέιτ και το Ισραήλ. Αυτοί οι εταίροι και οι φίλοι αποτελούν ουσιαστικό κομμάτι της θαλάσσιας στρατηγικής των ΗΠΑ.⁴⁹

Αναντίρρητα, πέρα από το άναρχο διεθνές σύστημα, το Ισραήλ είναι μέρος ενός ασταθούς περιφερειακού υποσυστήματος στο οποίο διαδραματίζονται παιχνίδια επικράτησης, όχι μόνο των περιφερειακών δυνάμεων που δρουν σε αυτό, αλλά και μεγάλων δυνάμεων που βρίσκονται μακριά. Οπότε πρόκειται για ένα σύστημα που επιβάλλει έντονες πιέσεις στα κράτη που το απαρτίζουν.

2.2 Η ιστορική επικράτηση του Ισλάμ στην περιοχή της Μέσης Ανατολής

Οι περιοχές που είχε κατακτήσει το Ισλάμ ή όπου κυριάρχησαν οι μη μουσουλμάνοι που πλήρωναν φόρο θεωρήθηκαν ως μια ενιαία πολιτική μονάδα με την απόλυτη εφαρμογή της Sharia: την dar al-Islam, το "Σπίτι του Ισλάμ" ή το βασίλειο της ειρήνης⁵⁰. Σ' αυτές τις περιοχές θα κυβερνούσε το χαλιφάτο, ένας θεσμός ο οποίος ορίζεται από τη νόμιμη διαδοχή της επίγειας πολιτικής εξουσίας που ασκούσε ο Προφήτης⁵¹. Τα εδάφη του χαλιφάτου ονομάστηκαν το βασίλειο του πολέμου⁵². Η αποστολή του Ισλάμ

⁴⁸ «The United States and the Middle East: Interests, Risks, and Costs», Daniel Byman and Sara Bjerg Moller, Sustainable Security: Rethinking American National Security Strategy, edited by Jeremi Suri and Benjamin Valentino, 2016

⁴⁹ «Sea Power» James Stavridis

⁵⁰ «Dar Al Islam: The Mediterranean, the World System and the 'Wider Europe'», Arno Tausch, Corvinus University of Budapest, 2007

⁵¹ «The Notions of Dar Al-Harb and Dar Al-Islam in Islamic Jurisprudence with Special Reference to the Hanafi School», Mushtaq Ahmad, Islamic Studies, 47:1 2008, 5-37

⁵² «Dar Al Islam: The Mediterranean, the World System and the 'Wider Europe'», Arno Tausch, Corvinus University of Budapest, 2007

ήταν να ενσωματώσει αυτές τις περιοχές στη δική του παγκόσμια τάξη και να φέρει κατ' αυτό τον τρόπο, την παγκόσμια ειρήνη⁵³

Το dar al-Islam, θεωρητικά, βρισκόταν σε κατάσταση πολέμου με το βασίλειο του πολέμου επειδή ο τελικός στόχος του Ισλάμ ήταν ολόκληρος ο κόσμος.⁵⁴ Αν το βασίλειο του πολέμου μειώθηκε από το Ισλάμ, η δημόσια τάξη του Pax Islamica της παγκόσμιας επικράτησης του Ισλαμισμού δηλαδή θα αντικαθιστούσε όλους τους άλλους τύπους εξισλαμισμού και οι μη μουσουλμανικές κοινότητες είτε θα γίνονταν μέρος της ισλαμικής κοινότητας είτε θα υπόκυπταν στην κυριαρχία του⁵⁵.

Η στρατηγική για την επίτευξη αυτού του καθολικού συστήματος ονομάζεται τζιχάντ, μια υποχρέωση που δεσμεύει τους πιστούς να επεκτείνουν την πίστη τους μέσω του αγώνα⁵⁶. Το «τζιχάντ» περιλάμβανε πολέμους, αλλά δεν περιοριζόταν στην στρατιωτική στρατηγική. Ο όρος περιλαμβάνει και άλλα μέσα άσκησης της πλήρους εξουσίας και το μήνυμα του Ισλάμ θα πρέπει να επικρατήσει, με τρόπους όπως η πνευματική προσπάθεια ή οι μεγάλες πράξεις που δοξάζουν οι αρχές της θρησκείας⁵⁷. Ανάλογα με τις περιστάσεις - και σε διάφορες εποχές και περιφέρειες, η σχετική έκφραση διαφέρει ευρέως ως προς την αντίληψη της – δηλαδή ο πιστός μπορεί να εκπληρώσει την τζιχάντ είτε από την καρδιά του, τη γλώσσα του, τα χέρια του, ή από το σπαθί του.

Οι συνθήκες έχουν, φυσικά, αλλάξει πολύ από τότε που το πρώιμο ισλαμικό κράτος θέλησε να επεκτείνει το όραμά του προς όλες τις κατευθύνσεις ή όταν κυβερνούσε ολόκληρη την κοινότητα των πιστών ως μια ενιαία πολιτική οντότητα. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ μουσουλμανικών και μη μουσουλμανικών κοινωνιών έχουν περάσει από περιόδους συχνά

⁵³ «The Notions of Dar Al-Harb and Dar Al-Islam in Islamic Jurisprudence with Special Reference to the Hanafi School», Mushtaq Ahmad, Islamic Studies, 47:1 2008, 5-37

⁵⁴ «Dar Al Islam: The Mediterranean, the World System and the 'Wider Europe'», Arno Tausch, Corvinus University of Budapest, 2007

⁵⁵ «The Notions of Dar Al-Harb and Dar Al-Islam in Islamic Jurisprudence with Special Reference to the Hanafi School», Mushtaq Ahmad, Islamic Studies, 47:1 2008, 5-37

⁵⁶ «Power and Identity in the Discourse of Jihad», Zubair Murshed ,November 2003 , <https://doi.org/10.1177/097185240300700305>

⁵⁷ «Power and Identity in the Discourse of Jihad», Zubair Murshed ,November 2003 , <https://doi.org/10.1177/097185240300700305>

γόνιμης συνύπαρξης καθώς και από περιόδους ανταγωνισμού⁵⁸. Τα πρότυπα του εμπορίου έχουν ενώσει στενότερα τον μουσουλμανικό και τον μη μουσουλμανικό κόσμο και οι διπλωματικές ευθυγραμμίσεις βασίζονται συχνά σε μουσουλμανικά και μη μουσουλμανικά κράτη που εργάζονται μαζί για σημαντικούς κοινούς στόχους⁵⁹. Ωστόσο, η δυαδική έννοια της παγκόσμιας τάξης παραμένει το επίσημο κρατικό δόγμα του Ιράν, το οποίο ενσωματώνει στο σύνταγμα του την εκρηκτική κραυγή των ένοπλων μειονοτήτων στο Λίβανο, τη Συρία, το Ιράκ, τη Λιβύη, την Υεμένη, το Αφγανιστάν και το Πακιστάν και την ιδεολογία αρκετών τρομοκρατικών ομάδων που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένου του Ισλαμικού Κράτους στο Ιράκ και το Λίβανο (ISIL).

Άλλες θρησκείες -ιδίως ο χριστιανισμός- είχαν τις δικές τους φάσεις επιβολής της πίστης όπως οι σταυροφορίες⁶⁰. Η διαφορά είναι ότι το πνεύμα της σταυροφορίας υποχώρησε στον δυτικό κόσμο ή πήρε τη μορφή κοσμικών εννοιών που αποδείχθηκαν λιγότερο απόλυτες (ή λιγότερο διαρκείς). Με την πάροδο του χρόνου, ο χριστιανισμός έγινε μια φιλοσοφική και ιστορική αντίληψη, όχι μια επιχειρησιακή αρχή της στρατηγικής ή της διεθνούς τάξης. Αυτή η διαδικασία διευκολύνθηκε επειδή ο χριστιανικός κόσμος είχε ξεκινήσει μια διάκριση ανάμεσα στα εγκόσμια πράγματα και στα πράγματα που είναι του Θεού επιτρέποντας μια τελική εξέλιξη προς τις πλουραλιστικές και κοσμικές εξωτερικές πολιτικές μέσα σε ένα κρατικό διεθνές σύστημα⁶¹. Οι σύγχρονες εννοιολογικές προσεγγίσεις κλήθηκαν να

⁵⁸ «The Competition between Middle East Powers: Expeditionary Bases and Non-State Proxies» , Ron Tira, Yoel Guzansky Strategic Assessment, Volume 21, No. 1, April 2018, <https://www.inss.org.il/publication/competition-middle-east-powers-expeditionary-bases-non-state-proxies/>

⁵⁹ «The Competition between Middle East Powers: Expeditionary Bases and Non-State Proxies» , Ron Tira, Yoel Guzansky Strategic Assessment, Volume 21, No. 1, April 2018, <https://www.inss.org.il/publication/competition-middle-east-powers-expeditionary-bases-non-state-proxies/>

⁶⁰ «Apostasy and Jewish identity in High Middle Ages Northern Europe: 'Are you still my brother?」 , Simha Goldin, Manchester University Press, 2014

⁶¹ «Apostasy and Jewish identity in High Middle Ages Northern Europe: 'Are you still my brother?」 , Simha Goldin, Manchester University Press, 2014

αντικαταστήσουν τον θρησκευτικό πόλεμο με τις σταυροφορίες με εγκόσμιες θεωρίες όπως τον κοσμικό Σοβιετικό Κομμουνισμό που κήρυξε την παγκόσμια επανάσταση, ή τις ιμπεριαλιστικές θεωρίες.

Αυτό που οι συνθήκες αυτές δεν επέβαλαν ήταν ένα μόνιμο σύστημα στο οποίο το ισλαμικό κράτος θα αλληλοεπιδρούσε επί ίσοις όροις με τα κυρίαρχα μη-μουσουλμανικά κράτη. Οι κοινότητες του dar al-harb θεωρούνται ότι, δεν είχαν τη νομική αρμοδιότητα να συνάψουν σχέση με το Ισλάμ με βάση την ισότητα και την αμοιβαιότητα επειδή δεν συμμορφώνονταν με τα δεοντολογικά και νομικά πρότυπα του. Επειδή οι εσωτερικές αρχές ενός ισλαμικού κράτους θεωρείται ότι διέθεταν θεϊκές καταβολές, οι μη μουσουλμανικές πολιτικές οντότητες δεν θα μπορούσαν ποτέ να γίνουν δεκτές από τα μουσουλμανικά κράτη ως πραγματικά ισότιμα με τους ομολόγους τους⁶². Μια ειρηνική παγκόσμια τάξη εξαρτιόταν από την ικανότητα να σφυρηλατεί και να επεκτείνει μια ενιαία ισλαμική οντότητα σε μια ισορροπία των ανταγωνιστικών μερών.

Στην εξιδανικευμένη εκδοχή αυτής της κοσμοθεωρίας, η εξάπλωση της ειρήνης και της δικαιοσύνης κάτω από το Ισλάμ ήταν μονοδιάστατη και μη αναστρέψιμη διαδικασία⁶³. Η απώλεια της γης που είχε προσφερθεί στο νταρ αλ-Ισλάμ δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει δεκτή ως μόνιμη, καθώς αυτό θα απέκλειε αποτελεσματικά την κληρονομιά της καθολικής πίστης. Πράγματι, η ιστορία δεν καταγράφει καμία άλλη πολιτική επιχείρηση που να εξαπλώνεται με τέτοια αμείλικτα αποτελέσματα. Με την πάροδο του χρόνου, ένα μέρος των εδαφών που έφτασαν στις περιόδους επέκτασης του Ισλάμ θα οδηγούσε στην πραγματικότητα στην δημιουργία ενός συνονθυλεύματος μουσουλμανικών θυλάκων υπό μουσουλμανικό πολιτικό έλεγχο, σήμερα εντός κυρίως άλλων μη μουσουλμανικών κρατών της περιοχής όπως , της Γεωργίας, του Ισραήλ, της και ίσως της νότιας Ρωσίας Ωστόσο, από τα

⁶² «Dar al-Harb vs. Dar al-Islam Peace, War, and Politics», Austin Cline, Autumn 2019 , <https://www.learnreligions.com/dar-al-harb-vs-dar-al-islam-250224>

⁶³ «Islamic Perspectives on Peace and Violence» , United States Institute Of Peace, 2002 , <https://www.usip.org/sites/default/files/sr82.pdf>

εδάφη που ενσωματώθηκαν στο αρχικό κύμα επέκτασης του Ισλάμ, η σημερινή μεγάλη πλειοψηφία παραμένει μουσουλμανική σήμερα.⁶⁴

Πέρα από τους γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς που υπάρχουν στο αραβικό περιφερειακό σύστημα για τους πόρους ενεργειακούς πόρους , κρίσιμος είναι και ο ρόλος της θρησκείας σχετικά με την καθοδήγηση που επιβάλλει στα μουσουλμανικά κράτη σε όρους εξωτερικής πολιτικής , επηρεάζοντας σε βάθος τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου περιφερειακού συστήματος , αναγκάζοντας την ισραηλινή πολιτική να ανταποκριθεί σε αυτές τις προκλήσεις , προσαρμόζοντας κατάλληλα την εξωτερική της πολιτική.

2.3 Ιστορική αναδρομή των συγκρούσεων στο Ισραήλ

Η αραβοϊσραηλινή σύγκρουση στην ιστορική της εξέλιξη έχει προκαλέσει πέντε διακρατικούς πόλεμους και σχεδόν χωρίς διακοπή συγκρούσεις χαμηλού επιπέδου (που μερικές φορές οδηγούν σε μεγάλης κλίμακας στρατιωτικές επιχειρήσεις) μεταξύ των δύο ομάδων που έχουν διαφορετικές εθνικές ταυτότητες, αλλά απαιτούν το ίδιο μικρό κομμάτι γης. Η Ισραηλινή απαίτηση χρονολογείται από την βιβλική εποχή, όταν η περιοχή ελεγχόταν από τους Εβραίους, προτού οι Ρωμαίοι επιβεβαιώσουν την εξουσία τους στον πρώτο αιώνα π.Χ.⁶⁵ Στους σύγχρονους ιστορικούς χρόνους, οι Ισραηλινοί έχουν επισημάνει διάφορα γεγονότα που συνδέονται με τους Παγκόσμιους Πολέμους τον I και τον II για να δικαιολογήσουν την ύπαρξη του κράτους του Ισραήλ. Κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι Βρετανοί εξέδωσαν τη δήλωση Balfour, μια επιστολή της βρετανικής κυβέρνησης προς τον Λόρδο Rothschild της Βρετανικής Σιωνιστικής Ομοσπονδίας υπόσχεσης ότι η βρετανική κυβέρνηση θα εργαστεί για μια εβραϊκή πατρίδα στην Παλαιστίνη. Μετά τον Δεύτερο

⁶⁴ «World Order Reflections on the Character of Nations and the Course of History», Henry Kissinger, σελ. 95

⁶⁵ «The root causes of enduring conflict: Can Israel and Palestine co-exist?», Jeffrey A. Frieden, Harvard University, December 2015, http://scholar.harvard.edu/files/jfrieden/files/frieden_israelpalestine_dec2015.pdf

Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Ισραηλινοί υποστηρίζουν, ότι η φρίκη του Ολοκαυτώματος του Αδόλφου Χίτλερ απέδειξε την ανάγκη για την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους. Το 1948, εβραίοι έποικοι ήταν πρόθυμοι να δεχτούν ένα διαχωρισμό της Παλαιστίνης, αλλά ο αραβικός λαός στην περιοχή δεν ήταν.⁶⁶ Τα Ηνωμένα Έθνη αναγνώρισαν το νέο εβραϊκό κράτος, αλλά οι Ισραηλινοί έπρεπε να αγωνιστούν για να το διατηρήσουν από τις συντονισμένες αραβικές επιθέσεις.

Οι Παλαιστίνιοι Άραβες θεωρούν ότι έχουν ζήσει στην περιοχή για πολλούς αιώνες. Την εποχή του Α Παγκοσμίου Πολέμου, όταν εκδόθηκε η Διακήρυξη Balfour, το 90% των κατοίκων της Παλαιστίνης ήταν Άραβες. Πράγματι, μόλις το 1932, το 80% ήταν Άραβες. Υποστηρίζουν ότι η Βρετανία δεν είχε κανένα δικαίωμα να δώσει μια υπόσχεση στους Εβραίους, ως προς τον σχηματισμό του εβραϊκού έθνους, για λογαριασμό των Αράβων. Επιπλέον, οι Άραβες υποστηρίζουν ότι το Ολοκαύτωμα μπορεί να ήταν μία από τις μεγαλύτερες αμαρτίες της ιστορίας, αλλά διαπράχθηκε από τους Ευρωπαίους, συνεπώς δεν θα πρέπει να πληρώσουν οι Άραβες γι' αυτό.

Και οι δύο πλευρές έχουν μερικούς δίκαιους ισχυρισμούς . Κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, η περιοχή που είναι τώρα η Παλαιστίνη κυβερνήθηκε από τους Τούρκους και η Οθωμανική Αυτοκρατορία συμμάχησε με τη Γερμανία. Μετά την ήττα της Τουρκίας, η αυτοκρατορία της διαλύθηκε και τα αραβικά εδάφη της τέθηκαν υπό τον έλεγχο της Κοινωνίας των Εθνών. Η Γαλλία έλεγχε τη Συρία και το Λίβανο. Η Βρετανία έλεγχε την περιοχή μεταξύ του ποταμού Ιορδάνη και της Μεσογείου που ονομάζεται σήμερα "Παλαιστίνη", περιοχή που βρέχεται από τον ποταμό Ιορδάνη.⁶⁷

Στη δεκαετία του 1920, η εβραϊκή μετανάστευση στην Παλαιστίνη αυξήθηκε ελαφρά, αλλά στη δεκαετία του 1930, μετά την άνοδο του Χίτλερ και την εντατικοποίηση του αντισημιτισμού στην Ευρώπη, άρχισε να αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς. Μέχρι το 1936, σχεδόν το 40% της Παλαιστίνης ήταν εβραϊκή, και η εισροή οδήγησε τους Αράβους κατοίκους

⁶⁶ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018,

https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_Itl.pdf

⁶⁷ «Israeli-Arab Negotiations: Background», Conflicts, and U.S. Policy Carol Migdalovitz, January 29, 2010

να εξεγερθούν. Οι Βρετανοί δημιούργησαν μια βασιλική επιτροπή που συνέστησε την κατάτμηση σε δύο κράτη. Τον Μάιο του 1939, με την εμφάνιση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Βρετανία χρειαζόταν την αραβική υποστήριξη εναντίον της Γερμανίας του Χίτλερ. Αλλά ο περιορισμός από τα προνόμια που επιβλήθηκε στους Άραβες αποδείχτηκε ότι ήταν δύσκολος να επιτευχθεί μετά τον πόλεμο. Λόγω του Ολοκαυτώματος, πολλοί στην Ευρώπη ήταν υποστηρικτές στην ιδέα μιας εβραϊκής πατρίδας.⁶⁸ Επιπλέον, ορισμένοι Εβραίοι έποικοι στην Παλαιστίνη ασχολούνταν με τρομοκρατικές πράξεις εναντίον των Βρετανών κυβερνώντων. Εν τω μεταξύ, η Βρετανία εξαντλήθηκε τόσο οικονομικά όσο και πολιτικά από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και τον τερματισμό της αποικιοποίησης της Ινδίας, τον οποίο ανακοίνωσε το φθινόπωρο του 1947, ενώ, από το Μάιο του 1948, θα επιστρέψει τον έλεγχο της Παλαιστίνης στα Ηνωμένα Έθνη.

Το 1947, τα Ηνωμένα Έθνη συνέστησαν την κατάτμηση της Παλαιστίνης. Κατά ειρωνικό τρόπο, θα ήταν καλύτερο για τους Άραβες αν είχαν αποδεχθεί το σχέδιο διαίρεσης των Ηνωμένων Εθνών, αλλά το απέρριψαν. Αυτό οδήγησε σε εστίες τοπικών συγκρούσεων. Τον Μάιο του 1948, το Ισραήλ διακήρυξε την ανεξαρτησία του και οι Άραβες γείτονες του Ισραήλ επιτέθηκαν για να προσπαθήσουν να αντιστρέψουν την κατάσταση. Ο πρώτος πόλεμος διήρκεσε οκτώ μήνες με την διεξαγωγή σκληρών συγκρούσεων. Αν και οι Άραβες υπερτερούσαν έναντι των Ισραηλινών με αναλογία 40 προς 1, ήταν κακώς οργανωμένοι και λόγω της υποτίμησης του αντιπάλου τελικά έχασαν τον πόλεμο. Μετά από μια κατάπαυση του πυρός και τη διαμεσολάβηση των Ηνωμένων Εθνών, η Ιορδανία ελέγχει την περιοχή που ονομάζεται Δυτική Όχθη και η Αίγυπτος ελέγχει τη Γάζα, αλλά το μεγαλύτερο μέρος της υπόλοιπης παλαιστινιακής περιοχής ελέγχεται από τους Ισραηλινούς, ελέγχοντας περισσότερα εδάφη από ότι θα είχαν αν οι Άραβες είχαν δεχτεί το 1947 το Σχέδιο των Ηνωμένων Εθνών.⁶⁹

⁶⁸ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_ltl.pdf

⁶⁹ «Israeli-Arab Negotiations: Background», Conflicts, and U.S. Policy Carol Migdalovitz, January 29, 2010

Ο πόλεμος προκάλεσε μια πλημμύρα από Παλαιστίνιους πρόσφυγες, μια αίσθηση ταπείνωσης από πολλούς Άραβες και μια ευρεία αντίσταση σε οποιαδήποτε ιδέα μόνιμης ειρηνικής συνύπαρξης. Οι Άραβες δεν ήθελαν να δεχτούν την έκβαση του πολέμου επειδή δεν ήθελαν να νομιμοποιήσουν το Ισραήλ. Πίστευαν ότι ο χρόνος ήταν στο πλευρό τους.⁷⁰ Οι Άραβες ηγέτες προωθούσαν την άποψη μέσω των συναισθημάτων και την πεποίθηση ότι θα μπορούσαν να καταστρέψουν το Ισραήλ σε έναν άλλο πόλεμο. Το κλίμα των διμερών αραβοϊσραηλινών σχέσεων επιδεινώθηκε έτι περαιτέρω όταν ο βασιλιάς Αμπντουλάχ της Ιορδανίας δολοφονήθηκε όταν προσπάθησε να υπογράψει μια ξεχωριστή ειρηνευτική συνθήκη με το Ισραήλ το 1951, μειώνοντας περαιτέρω την πιθανότητα μιας ειρηνικής διευθέτησης μεταξύ των αραβικών κρατών και της νέας ισραηλινής κυβέρνησης.⁷¹

Ο δεύτερος αραβοϊσραηλινός πόλεμος συνέβη το 1956. Το 1952, ο Γκαμάλ Αμπντλ Νάσερ και άλλοι νεαροί εθνικιστές αξιωματούχοι ανέτρεψαν τον βασιλιά Farouk της Αιγύπτου και κατέλαβαν την εξουσία. Σύντομα έλαβαν όπλα από τη Σοβιετική Ένωση και έκαναν ελιγμούς για να αποκτήσουν τον έλεγχο της διώρυγας του Σουέζ, ενός σημαντικού εμπορικού καναλιού ναυτιλίας που συνδέει την Ευρώπη και την Ασία. Η Αίγυπτος παρενόχλησε το Ισραήλ με μια σειρά ανταρτικών επιθέσεων. Η Βρετανία και η Γαλλία, ανησυχούσαν για το γεγονός ότι ο Νάσερ κυριάρχησε στη Μέση Ανατολή, συνεννοήθηκαν με το Ισραήλ για να επιτεθούν στην Αίγυπτο. Ωστόσο, οι Ηνωμένες Πολιτείες αρνήθηκαν να βοηθήσουν τη Βρετανία και ο πόλεμος σταμάτησε από ένα ψήφισμα του ΟΗΕ και μια ειρηνευτική δύναμη που εισήχθη για να κρατήσει τις πλευρές μεταξύ τους. Αλλά δεν υπήρχε ακόμα συνθήκη ειρήνης.⁷²

⁷⁰ «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

⁷¹ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_t1.pdf

⁷² «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

Ο τρίτος πόλεμος, ή πόλεμος των έξι ημερών του Ιουνίου 1967, ήταν ο πιο σημαντικός, διότι είχε ως αποτέλεσμα το πρωτογενές σημερινό εδαφικό ζήτημα. Ο Νάσερ και οι Παλαιστίνιοι συνέχισαν να παρενοχλούν τους Ισραηλινούς με αντάρτικες επιθέσεις και η Αίγυπτος έκλεισε τις διόδους της ισραηλινής ναυτιλίας από την Ερυθρά Θάλασσα. Ο Νάσερ δεν ήταν έτοιμος για πόλεμο, αλλά είδε την προοπτική ενός πολέμου μεταξύ Συρίας και Ισραηλινού και πίστευε ότι θα έκανε καλά να συμμετάσχει. Ο Νάσερ ζήτησε από τα Ηνωμένα Έθνη να αφαιρέσουν τις ειρηνευτικές τους δυνάμεις από τα σύνορά του. Το Ισραήλ, βλέποντας τον Νάσερ να προετοιμάζεται για πόλεμο, αποφάσισε να μην περιμένει, αλλά αντ' αυτού να προλάβει την πιθανή επίθεση της Αιγύπτου. Οι Ισραηλινοί έπιασαν την αιγυπτιακή αεροπορία εξ απήνης και κατέλαβαν όχι μόνο ολόκληρη τη χερσόνησο του Σινά, αλλά και τα Υψίπεδα του Γκολάν από τη Συρία και τη Δυτική Όχθη από την Ιορδανία.⁷³

Οι δυο υπερδυνάμεις παρενέβησαν για να πιέσουν τις δύο πλευρές ώστε να αποδεχθούν μια κατάπαυση του πυρός. Τον Νοέμβριο του 1967, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ψήφισε το ψήφισμα 242, το οποίο ανέφερε ότι το Ισραήλ πρέπει να αποχωρήσει από τις κατεχόμενες περιοχές με αντάλλαγμα την ειρήνη και την αναγνώριση. Αλλά η Απόφαση 242 περιείχε κάποιες εσκεμμένες αμφισημίες. Ορισμένες από τις πολλές γλωσσικές εκδοχές του ψηφίσματος ανέφεραν απλώς «εδάφη», όχι όλα τα εδάφη, γεγονός που υποδηλώνει ότι κάποια γη μπορεί να μην χρειάζεται να επιστραφεί. Ήταν επίσης διφορούμενη για το καθεστώς των Παλαιστίνιων, οι οποίοι δεν αναγνωρίστηκαν ως έθνος αλλά περιγράφηκαν ως πρόσφυγες. Και πάλι, το βασικό ζήτημα δεν διευθετήθηκε.⁷⁴

Ο τέταρτος πόλεμος, ή πόλεμος της τριβής, κινήθηκε σε πιο μετριοπαθείς τόνους. Το 1969-1970, ο Nasser, με την υποστήριξη της

⁷³ «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

⁷⁴ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_ltl.pdf

Σοβιετικής Ένωσης, αμφισβήτησε το καθεστώς της διώρυγας του Σουέζ και δημιούργησε και άλλες παρενοχλήσεις. Αυτές οι κινήσεις προκάλεσαν έναν αεροπορικό πόλεμο στον οποίο οι ισραηλινοί και αιγυπτιακοί πιλότοι έκαναν μερικές αερομαχίες. Τελικά, ο πόλεμος αυτός κατέληξε σε ένα αδιέξοδο.⁷⁵

Ο πέμπτος πόλεμος ήταν ο πόλεμος του Yom Kippur τον Οκτώβριο του 1973. Μετά τον θάνατο του Nasser, τον διαδέχτηκε ο Anwar Sadat, ο οποίος συνειδητοποίησε ότι η Αίγυπτος δεν μπορούσε να καταστρέψει το Ισραήλ. Αποφάσισε ότι κάποια ψυχολογική νίκη ήταν απαραίτητη προτού να μπορέσει να κάνει οποιαδήποτε συμβιβαστική κίνηση προς την ειρήνη. Ο Σαντάτ αποφάσισε να επιτεθεί στη διώρυγα του Σουέζ, αλλά όχι να προσπαθήσει να ανακαταλάβει ολόκληρη τη χερσόνησο του Σινά. Ο Σαντάτ συνεννοήθηκε με τους Σύριους και πέτυχε μια σημαντική νίκη. Για άλλη μια φορά, οι δύο υπερδυνάμεις παρενέβησαν και ζήτησαν κατάπαυση του πυρός. Ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Χένρι Κίσινγκερ μετέβη στη Μόσχα, για διαβουλεύσεις αλλά ενώ ήταν εκεί, οι Ισραηλινοί επετέθησαν στον αιγυπτιακό στρατό. Οι Σοβιετικοί νόμιζαν ότι είχαν εξαπατηθεί. Κινητοποίησαν τις δυνάμεις τους στο νότιο τμήμα της Σοβιετικής Ένωσης και έδωσαν στις Ηνωμένες Πολιτείες ένα μήνυμα που έδειχνε ότι θα έστελναν και τις δικές τους δυνάμεις άμεσα.⁷⁶ Οι Ηνωμένες Πολιτείες απάντησαν αυξάνοντας το επίπεδο πυρηνικής προειδοποίησης. Προοριζόμενο ως επίδειξη αποφασιστικότητας, από τις ΗΠΑ προς τους Σοβιετικούς. Οι Ισραηλινοί επίσης υπέκυψαν κάτω από την πίεση των ΗΠΑ και ελλαττωσαν την πίεση προς τον αιγυπτιακό στρατό. Ο πόλεμος ακολουθήθηκε από μια σειρά διπλωματικών ελιγμών, στις οποίες οι Ηνωμένες Πολιτείες διαπραγματεύθηκαν μερική απόσυρση από το Ισραήλ. Παρατηρητές του ΟΗΕ τοποθετήθηκαν στο Σινά και στα Υψώματα του Γκολάν. Ωστόσο, το πιο δραματικό αποτέλεσμα του πολέμου καθυστέρησε. Το 1977, ο Σαντάτ ανακοίνωσε ότι η Αίγυπτος ήταν έτοιμη να

⁷⁵ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_ttl.pdf

⁷⁶ Israeli-Arab Negotiations: Background», Conflicts, and U.S. Policy Carol Migdalovitz, January 29, 2010

διαπραγματευτεί μια ξεχωριστή ειρήνη. Το 1978 και το 1979, με τη διαμεσολάβηση του Προέδρου Τζίμι Κάρτερ, το Ισραήλ και η Αίγυπτος διαπραγματεύθηκαν την Συμφωνία του Καμπ Ντέιβιντ, η οποία επέστρεψε το Σινά στην Αίγυπτο και εκκίνησαν συνομιλίες για την τοπική αυτονομία στη Δυτική Όχθη. Οι συμφωνία Καμπ Ντέιβιντ σήμαινε ότι το μεγαλύτερο αραβικό κράτος είχε εγκαταλείψει τον συνασπισμό που ήταν αντίπαλος του Ισραήλ. Ο αιγυπτιακός εθνικισμός είχε επικρατήσει έναντι του παναραβισμού. Ο Σαντάτ δολοφονήθηκε λίγα χρόνια αργότερα από θρησκευτικούς εξτρεμιστές που διαμαρτύρονταν για την πολιτική του.⁷⁷

Οι μεταγενέστερες εκτεταμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις του Ισραήλ ήταν όλες εναντίον μη κρατικών φορέων, κυρίαρχων κρατών. Η σκηνή των εχθροπραξιών ήταν ο Λίβανος. Από τη στιγμή που άρχισε να λειτουργεί ως ένα πλουραλιστικό κράτος, οι λανθάνουσες θρησκευτικές ομάδες του Λιβάνου είχαν διαμάχες μεταξύ τους και τελικά ξεσηκώθηκαν σε εμφύλιο πόλεμο το 1975 και η χώρα έγινε πεδίο μάχης για ομάδες αφιερωμένες στην καταστροφή του Ισραήλ, όπως ο Οργανισμός Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης και η Χεζμπολάχ, υποστηριζόμενη από τη Συρία και το Ιράν.⁷⁸ Το 1982, το Ισραήλ ξεκίνησε το σχέδιο Ειρήνης για τη Γαλιλαία για να καθαρήσει τους θύλακες των διαφορετικών αυτών θρησκευτικών ομάδων. Οι ισραηλινές αμυντικές δυνάμεις (IDF) αποσύρθηκαν από το μεγαλύτερο μέρος του Λιβάνου το 1985 και από μια μικρή ζώνη ασφαλείας στο νότο το 2000. Η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) αναγνώρισε τελικά το δικαίωμα της ύπαρξης του Ισραήλ το 1993, ωθώντας το Ισραήλ να αναγνωρίσει την PLO ως νόμιμο εκπρόσωπο της Παλαιστίνης (που με τη σειρά της οδήγησε στη δημιουργία της Παλαιστινιακής Αρχής, η οποία σήμερα κυβερνά τη Δυτική Όχθη). Αλλά η Χεζμπολάχ παρέμεινε εδραιωμένη στο Λίβανο και η οποία εξακολούθησε να παρενοχλεί το Ισραήλ, εκτοξεύοντας ρουκέτες στο Ισραήλ και οδηγώντας σε μια ακόμη καινούργια σύγκρουση το 2007. Εν τω μεταξύ, η Χαμάς και το Ισλαμικό

⁷⁷ «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

⁷⁸ «Leadership Development in the Middle East», Beverly Dawn Metcalfe, Publisher: Edward Elgar, 2012

Κίνημα Αντίστασης, αμφισβήτησαν την εξουσία της και αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν το δικαίωμα ύπαρξης της. Το Ισραήλ ανταποκρίθηκε με στρατιωτικές επιχειρήσεις επανειλημμένα, κυρίως το 2008 (Operation Lead), το 2012 και το 2014 (Operation Protective Edge).⁷⁹

Η ιστορία της βίας μεταξύ του Ισραήλ και των γειτόνων του δείχνει πώς οι περιφερειακές συγκρούσεις που βασίζονται στην εθνότητα, τη θρησκεία και τον εθνικισμό μπορούν να γίνουν ενοχλητικές και είναι δύσκολο να επιλυθούν. Οι εξτρεμιστές δημιούργησαν ένα de facto διεθνικό συνασπισμό που δυσκόλευε πολύ τους μετριοπαθείς που ήθελαν να επιτύχουν συμβιβασμό. Το 1973 και το 1977 ο Σαντάτ ανέλαβε κινδύνους και τελικά τους πλήρωσε με τη ζωή του. Μια δεκαετία αργότερα, ο ισραηλινός πρωθυπουργός Γιτζάκ Ράμπιν ανέλαβε επίσης κινδύνους για την ειρήνη και δολοφονήθηκε από έναν εβραίο θρησκευτικό εξτρεμιστή. Σε ένα τέτοιο κόσμο ακραίων συνθηκών, η εμπιστοσύνη και η συνεργασία είναι δύσκολες, ιδιαίτερα όταν η σύγκρουση είναι πάνω από ένα ιδιωτικό αγαθό, όπως το έδαφος, το οποίο, είναι αποκλεισμένο από τον αντίπαλο.⁸⁰

Κατά τη διάρκεια της διπολικής εποχής του Ψυχρού Πολέμου, οι πόλεμοι μεταξύ του Ισραήλ και των γειτόνων του έτειναν να είναι σύντομοι, εν μέρει επειδή ο ρόλος των υπερδυνάμεων ήταν σημαντικός στην διευθέτηση των διαφωνιών. Από τη μία πλευρά, κάθε υπερδύναμη υποστήριζε τους συμμάχους της, αλλά όταν διαφαίνονταν ότι οι σύμμαχοι αυτοί θα μπορούσαν να τραβήξουν τις υπερδυνάμεις σε μια πυρηνική διαμάχη, έβαζαν τους συμμάχους τους σε δεύτερη μοίρα. Οι πιέσεις για κατάπαυση των εχθροπραξιών προήλθαν από το εξωτερικό. Το 1956, η πίεση προήλθε από τις Ηνωμένες Πολιτείες μέσω των Ηνωμένων Εθνών. Το 1967, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ένωση χρησιμοποίησαν ανοικτή τηλεφωνική γραμμή μεταξύ τους για να οργανώσουν μια κατάπαυση του πυρός. Το 1973, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ένωση παρενέβησαν και το 1982, οι Ηνωμένες Πολιτείες πίεσαν το Ισραήλ να φύγει

⁷⁹ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

⁸⁰ «The root causes of enduring conflict: Can Israel and Palestine co-exist?», Jeffrey A. Frieden, Harvard University, December 2015, http://scholar.harvard.edu/files/jfrieden/files/frieden_israelpalestine_dec2015.pdf

από το Λίβανο. Αν και σε πολλές περιπτώσεις ο Ψυχρός Πόλεμος επιδείνωσε τις περιφερειακές συγκρούσεις, στην περίπτωση των διαφωνιών Λιβάνου Ισραήλ τοποθετούσε ένα δίκτυ ασφαλείας.⁸¹

Στην αραβοϊσραηλινή σύγκρουση, βλέπουμε το ίδιο μοτίβο που μπορούμε να παρατηρήσουμε και στην παγκόσμια σκηνή, μια μετατόπιση δηλαδή με την πάροδο του χρόνου από τη διακρατική πορεία προς τον ενδοκρατικό πόλεμο, από την τακτική στρατιωτική μάχη στην παράτυπη (εξέγερση και αντεπανάσταση) μάχη. Ο τελευταίος μεγάλος πόλεμος ανάμεσα στις ένοπλες δυνάμεις του Ισραήλ και στις ένοπλες δυνάμεις ενός γειτονικού κράτους έλαβε χώρα το 1973 και από τότε δεν υπήρξε πραγματική ειρήνη. Μόνο το 2014, 2.314 Παλαιστίνιοι και 87 Ισραηλινοί σκοτώθηκαν στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη.⁸² Λόγω της καλύτερης οργάνωσης του Ισραηλινού στρατού, πολλοί περισσότεροι Παλαιστίνιοι από τους Ισραηλινούς έχουν πεθάνει στη συνεχιζόμενη βία, οι Παλαιστίνιοι υπέστησαν σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή των υποδομών, των σπιτιών και της περιουσίας τους. Αλλά και οι δύο πλευρές είχαν σοβαρές απώλειες. Η ασθενέστερη πλευρά σε μια ασύμμετρη σύγκρουση συχνά καταφεύγει σε ασυνήθιστα μέσα πρόκλησης βλάβης και οι Παλαιστίνιοι συχνά έχουν καταφύγει στη χρήση τακτικών όπως βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας, δηλαδή σε τρομοκρατικές επιθέσεις, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της Δεύτερης Ιντιφάντα. Περισσότεροι από 500 άνθρωποι, κυρίως ισραηλινοί πολίτες, έχασαν τη ζωή τους σε 140 επιθέσεις αυτοκτονίας μεταξύ 2000 και 2007. Το πιο θανατηφόρο έτος ήταν το 2002, με 55 επιθέσεις και 220 άτομα να χάνουν την ζωή τους, κάνοντας την απαίτηση να κατασκευαστεί ένα φυσικό εμπόδιο για να αποτρέψουν τους εισβολείς από περιοχές που ελέγχονται από την Παλαιστίνη, αναγκαία. Το εμπόδιο, το οποίο οι Ισραηλινοί χαρακτηρίζουν συχνά ως «φράχτη ασφαλείας» και στο οποίο οι Παλαιστίνιοι συχνά αναφέρονται ως «το τείχος του απαρτχάιντ», ήταν αποτελεσματικό

⁸¹ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018,

https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_t1.pdf

⁸² «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

στην πρόκληση επιθέσεων αυτοκτονίας, αλλά προκάλεσε τεράστιες δυσκολίες για τους Παλαιστίνιους που μετακινούνται μεταξύ των σπιτιών τους και των δουλειών τους. Το εμπόδιο είναι επίσης αμφιλεγόμενο, διότι δεν ακολουθεί πάντοτε τη γραμμή του 1949 για την εκχειρία ή τη «Πράσινη Γραμμή» που θεωρείται από την πλειονότητα της διεθνούς κοινότητας ότι οριοθετεί τα νόμιμα σύνορα του Ισραήλ. Περίπου το 12% της Δυτικής Όχθης πέφτει στην ισραηλινή πλευρά.⁸³

Η αδιαλλαξία που χαρακτήρισε την αραβοϊσραηλινή σύγκρουση συνιστά σε μεγάλο βαθμό μια σύγκρουση για ένα ιδιωτικό αγαθό, το έδαφος. Η κυριαρχία, είναι απόλυτη έννοια και η εδαφικότητα είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό ενός κυρίαρχου κράτους. Αν και ορισμένα κράτη (και πολλοί μη κρατικοί παράγοντες, όπως η Χαμάς) δεν αναγνωρίζουν το δικαίωμα της ύπαρξης του Ισραήλ, τα περισσότερα κράτη το έχουν αναγνωρίσει, και το Ισραήλ είναι πλήρες μέλος των Ηνωμένων Εθνών. Παρόλα αυτά, δεν υπάρχει παλαιστινιακό ισοδύναμο, αν και στις 29 Νοεμβρίου 2012 η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ψήφισε το ψήφισμα 67/19 για την αναβάθμιση της Παλαιστίνης από μια «οντότητα παρατηρητή» σε ένα «μη κράτος παρατηρητή» και επί του παρόντος, περισσότερα από τα δύο τρίτα των μελών του ΟΗΕ έχουν αναγνωρίσει επίσημα την Παλαιστίνη ως κράτος. Με την πάροδο του χρόνου, όλο και περισσότεροι φθάνουν στο συμπέρασμα ότι η μόνη προοπτική για διαρκή ειρήνη έγκειται σε μια λύση διπολική.

Το Ισραήλ επιζητεί πάνω από όλα την ασφάλεια του, αλλά και την επέκταση του ως εβραϊκού κράτους. Τα όρια ακριβώς που θα είναι αποδεκτά είναι θέμα μεγάλης εσωτερικής συζήτησης, αν και το πιθανότερο είναι να τα επιβάλλει στρατιωτικά, όπως έχει κάνει μέχρι τώρα. Το Ισραήλ επιμένει επίσης στη διατήρηση της Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσας της, με πλήρη έλεγχο των περιοχών της Παλιάς Πόλης που είναι ιεροί στον Ιουδαϊσμό. Οι Παλαιστίνιοι απαιτούν τουλάχιστον το δικαίωμα επιστροφής για τους απογόνους και τους υπόλοιπους πρόσφυγες πρώτης γενιάς που

⁸³ «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια και τα χωριά τους ως αποτέλεσμα των πολέμων του 1948 και του 1967 και επιμένουν ότι η Ιερουσαλήμ πρέπει να είναι η πρωτεύουσα της Παλαιστίνης. Επιμένουν επίσης στον πλήρη έλεγχο των περιοχών της Παλιάς Πόλης που είναι ιεροί για το Ισλάμ, μερικοί από τους οποίους βρίσκονται σε άμεση επαφή με ιερούς τόπους των εβραίων. Δημιουργικές λύσεις μπορεί να είναι δυνατές για θέματα όπως η Ιερουσαλήμ και οι ιεροί χώροι, όπως η κοινή κυριαρχία ή η αλληλεπικάλυψη της κυριαρχίας (στην πραγματικότητα η μετατροπή των ιδιωτικών αγαθών σε κοινά αγαθά που τελούν υπό κοινή διαχείριση), αλλά μόνο εάν επικρατήσουν οι μετριοπαθείς και από τις δύο πλευρές.⁸⁴

Για μια πραγματικά ανθεκτική ειρήνη, το Ισραήλ θα πρέπει να επιλύσει τη μακροχρόνια διαμάχη του με τη Συρία για τα υψίπεδα του Γκολάν, που καταλαμβάνει το Ισραήλ από το 1967, να επεξεργαστούν αποδεκτούς όρους για τους Ισραηλινούς εποίκους στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα και να διαπραγματευτούν μια μακροπρόθεσμη διαχείριση των σπάνιων υδάτινων πόρων με τη Συρία, την Ιορδανία και τους Παλαιστινίους. Είναι πολύ περίεργο το γεγονός ότι η αραβο - ισραηλινή σύγκρουση έχει αποδειχθεί ότι είναι μία από τις λιγότερο ελκυστικές στον κόσμο.⁸⁵

Η επικράτηση και η θεμελίωση του Ισραηλινού κράτους υπήρξε μια σειρά συγκρούσεων και από την οποία το Ισραήλ κατάφερε να επιβληθεί μέσω της αδιαπραγμάτευτης πολιτικής του και φυσικά της υποστήριξης μεγάλων δυνάμεων όπως οι ΗΠΑ. Η μακροχρόνια αυτή υποστήριξη και επικράτηση δημιούργησε το απαραίτητο υπόβαθρο για το αμυντικό και επιθετικό δόγμα που έχει δημιουργήσει το Ισραήλ και καλούνται να υλοποιήσουν οι στρατιωτικές του δυνάμεις.

⁸⁴ «Israel's Bargaining Chips for achieving its Security Demands» , 2008 , <http://reut-institute.org/en/Publication.aspx?PublicationId=2860>

⁸⁵ «Understanding Global Conflict and Cooperation An Introduction to Theory and History Tenth Edition Joseph S. Nye, Jr., David A. Welch, 2017, Pearson Education, Inc.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Το ιδεολογικό και πολιτικό υπόβαθρο των δυνάμεων άμυνας του Ισραήλ

Η γέννηση του κράτους του Ισραήλ ήταν το άμεσο αποτέλεσμα της νίκης του απέναντι στα παλαιστινιακά και αραβικά κράτη κατά τον πόλεμο της Ανεξαρτησίας του 1948-49. Η διατήρηση της ύπαρξής του στην παραγμένη Μέση Ανατολή, που περιβάλλεται από εχθρικά αραβικά κράτη, κατέστη δυνατή, μεταξύ άλλων, λόγω των στρατιωτικών επιτυχιών στους πολέμους του 1956, του 1967, του 1970 και του 1973. Οι επιδόσεις των Ισραηλινών Αμυντικών Δυνάμεων (IDF), τόσο κατά τη διάρκεια αυτών των πολέμων όσο και κατά τις περιόδους του Μεσοπολέμου (π.χ. η επιχείρηση Entebbe), έκαναν έντονη εντύπωση στην κοινή γνώμη σε ολόκληρο τον κόσμο.⁸⁶

Αυτή η κατάσταση προκαλεί την ακόλουθη ερώτηση: πώς ο Εβραϊκός λαός, ο οποίος κατά τη διάρκεια των χιλιετιών διασποράς και διωγμών του έγινε συνώνυμο της αδυναμίας και παρόλα αυτά κατόρθωσε να παράγει, σε λιγότερο από μία γενιά, από τους πιο σύγχρονους στρατούς στον κόσμο;

Είναι αλήθεια ότι κατά τη διάρκεια της πρώιμης ιστορίας τους, οι Εβραίοι απέκτησαν σημαντική στρατιωτική εμπειρία, από τις πολυάριθμες εξεγέρσεις εναντίον των ρωμαϊκών και βυζαντινών κατακτητών τους και την συμμετοχή τους στην κατοχή της Παλαιστίνης από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (638 μ.Χ.). Ωστόσο, καθώς η Ευρώπη αποτελούσε το λίκνο της εβραϊκής εθνικής αναγέννησης, το στρατιωτικό ήθος των IDF είχε τις ρίζες του στο σύγχρονο ευρωπαϊκό εβραϊσμό, με τους Ευρωπαίους Εβραίους μετανάστες να θέτουν τα θεμέλια των πρώτων εβραϊκών αμυντικών οργανώσεων, στις οποίες αναπτύχθηκε αργότερα ο IDF.

Σε αντίθεση με τους γειτονικούς αραβικούς στρατούς, ο IDF από την αποικιακή στρατιωτική κληρονομιά ούτε δημιουργήθηκε και διαμορφώθηκε από μη Εβραίους ξένους στρατιωτικούς συμβούλους, δηλαδή, διαμορφώθηκε από τις επιχειρησιακές τακτικές των Βρετανών κατά την διάρκεια του British Mandate, και ειδικά μέσα από τις επιχειρήσεις του Cpt Orde Wingate (Special Night Squads) και του Special Interrogation Group

⁸⁶ «The Ideological and Political Background of the Israel Defence Forces», Yaacov N. Goldstein, article by Routledge, σελ. 172

κατά την διάρκεια του WWII. Ωστόσο στη, μεγάλωσε από τον λαό και μορφοποιήθηκε με την πάροδο των χρόνων και διορθώθηκε στο χωνευτήρι της δοκιμής και του λάθους⁸⁷. Εν πολλοίς, ο IDF ήταν ο καρπός της ισραηλινής εμπειρίας. Για να το κατανοήσουμε λοιπόν, πρέπει να εντοπίσουμε τις ρίζες και το υπόβαθρό του στο μακρύ παρελθόν του εβραϊκού λαού, αλλά κυρίως κατά τα τελευταία εκατό χρόνια της εβραϊκής εγκατάστασης τους στο ομόσπονδο κράτος του Ισραήλ.⁸⁸ Όπως έλεγε ο Gunther Rothenberg: «Είναι αναγκαίο να κοιτάξουμε πίσω στην εξέλιξη του σύγχρονου εβραϊκού οικισμού στην Παλαιστίνη επειδή υπήρχε μια αδιάσπαστη σχέση μεταξύ των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών πτυχών της εβραϊκής κοινότητας και της ανάπτυξης της στρατιωτικής δύναμης».⁸⁹

Η ιδέα της καθιέρωσης κάποιας μορφής στρατιωτικής-αμυντικής δύναμης ως αναπόσπαστου μέρους του κινήματος επιστροφής στο ομόσπονδο κράτος του Ισραήλ και της εθνικής ιδέας, παρέμεινε σταθερά από πολλούς κατά τη διάρκεια της πρώτης Αλιγιά (1882-1904).⁹⁰ Με την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και τα επιτεύγματα των εθνικών κινημάτων στην Ευρώπη και στα Βαλκάνια, ήταν φυσικό οι νεαροί εθνικιστές που πηγαίνουν στην Παλαιστίνη να επιζητούν, τα όνειρα και τις ελπίδες για την αναβίωση του εβραϊκού λαού στην προγονική πατρίδα του και την αποκατάσταση της ανεξαρτησίας.⁹¹

⁸⁷ «'Pounding Their Feet': Israeli Military Culture as Reflected in Early IDF Combat History» Gil-li Vardi, 27 Mar 2008, <https://doi.org/10.1080/01402390801940476>

⁸⁸ Edward Luttwak and Dan Horowitz, *The Israeli Army*, London: Allen Lane, 1974, p.xi; Zeev Schiff, *A History of the Israeli Army (1870-1974)*, San Francisco: Straight Arrow Books, 1974, p.I.

⁸⁹ Gunther E. Rothenberg, *The Anatomy of the Israeli Army*, London: Batsford, 1979, p.14

⁹⁰ Αλιγιά (εβραϊκά: אֲלִיָּהּ, κυριολεκτικά: «ανάβαση») ονομάζεται η μετανάστευση Εβραίων από τη διασπορά στη Γη του Ισραήλ. Επίσης, ορίζεται ως «η πράξη της ανάβασης» - δηλαδή, προς την Ιερουσαλήμ - «κάνοντας αλιγιά» μεταβαίνοντας προς τη Γη του Ισραήλ που είναι μία από τις πιο βασικές αρχές του Σιωνισμού. Πηγή: <https://web.archive.org/web/20080512073236/http://www.jafi.org.il/education/100/CONCEPTS/aliyah1.html> «Introduction - "Aliyah" - the word and its meaning»

⁹¹ Hans Kohn, *The Idea of Nationalism: A Study in its Origins and Background*, New York: Macmillan, 1944; idem, *Nationalism: its Meaning and History*, Princeton: Van Nostrand, 1965; Carlton J. H. Hayes, *The Historical Evolution of Modern Nationalism*, New York: Macmillan, 1951; Elie Kedourie, *Nationalism*, London, 1960.

Η ιδέα αυτή επηρεάστηκε επίσης από την πολιτιστική-εθνική πίστη στην ανάγκη δημιουργίας ενός νέου τύπου Εβραίου και της νέας εβραϊκής ζωής. Αυτή η τάση εκπροσωπήθηκε από τον φιλόσοφο-συγγραφέα Micha Joseph Berdichevski (1865-1921) ο οποίος έγραψε:

Για όλη τη λαχτάρα για μια αναβίωση, η οποία έχει αρχίσει να αφυπνίζεται στις καρδιές των υπολοίπων λίγων, πιστεύουμε ότι μια τέτοια αναβίωση πρέπει να καλύπτει τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική ζωή⁹². Δεν μπορεί να προκύψει παρά μόνο από μια πλήρη ανατροπή, δηλαδή από τη μετατροπή των αξιών που οδήγησαν τη ζωή μας στο παρελθόν⁹³. Οι καρδιές μας, ένθερμες για τη ζωή, αισθάνονται ότι η ανάσταση του Ισραήλ εξαρτάται από μια επανάσταση - ο Εβραίος πρέπει να έρθει πρώτος, πριν από τον Ιουδαϊσμό – και ο ζωντανός άνθρωπος πριν από την κληρονομιά των προγόνων του.⁹⁴

Παρόλα αυτά, στην Πρώτη Αλίγια το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στην ιδέα της στρατιωτικής εκπαίδευσης και τη δημιουργία στρατιωτικής δύναμης που διασκορπίστηκε σε ολόκληρο το έθνος. Αυτή η Αλίγια όμως, απέτυχε σε μεγάλο βαθμό να προωθήσει αυτό το όραμα με οποιοδήποτε πραγματικό τρόπο ή να δημιουργήσει διαρκείς δομές⁹⁵. Η δημιουργία της στρατιωτικής άμυνας ως εθνικής επιχείρησης προέκυψε κατά την διάρκεια της δεύτερης Αλίγια (1904-18), ιδιαίτερα στις οργανώσεις Bar-Giora και Ha-shomer.

3.1 ΜΠΑΡ-ΓΙΟΡΑ και ΧΑ-ΣΟΜΕΡ

Οι μετανάστες της δεύτερης Αλίγια ήταν επικριτικοί απέναντι στους πρώτους αποίκους καθώς γνώριζαν καλά τους κινδύνους που συνεπάγεται η πρόσληψη μη εβραίων αστυνομικών. Με πρωτοβουλία του Yisrael

⁹² Arthur Hertzberg (ed.), *The Zionist Idea*, New York: Atheneum, 1959, p.294.

⁹³ Hans Kohn, *The Idea of Nationalism: A Study in its Origins and Background*, New York: Macmillan, 1944; idem, *Nationalism: its Meaning and History*, Princeton: Van Nostrand, 1965; Carlton J. H. Hayes, *The Historical Evolution of Modern Nationalism*, New York: Macmillan, 1951; Elie Kedourie, *Nationalism*, London, 1960

⁹⁴ Arthur Hertzberg (ed.), *The Zionist Idea*, New York: Atheneum, 1959, p.294.

⁹⁵ «Jewish Defense Organizations: Bar Giora», <https://www.jewishvirtuallibrary.org/>, Jewish Virtual Library

Shohat, περίπου δέκα από αυτούς, όπως οι Yitzhak Ben Zvi, Zvi Becker, Yisrael Giladi, Yehezkiel Hankin, Yehezkiel Nisanov, Yisrael Shohat και Alexander Zeid, συναντήθηκαν στη Jaffa το 1907 και ίδρυσαν μυστική κοινωνία Bar, με σκοπό να κερδίσουν το δικαίωμα να εργάζονται και να προστατεύουν τους οικισμούς τους καθώς και να αναπτύσσουν εβραϊκούς οικισμούς σε νέες περιοχές⁹⁶. Δύο χρόνια αργότερα, στις 12 Απριλίου 1909, τα μέλη αυτής της οργάνωσης δημιούργησαν τον Ha-shomer, μια στρατιωτική οργάνωση για να αντιμετωπίσει τη δύσκολη κατάσταση ασφάλειας που είχε αναπτυχθεί στην Παλαιστίνη μετά την Επανάσταση των Νέων Τούρκων τον Ιούλιο του 1908.⁹⁷

Η αρχή της ίδρυσης της ομάδας συνοψίζεται στην παρακάτω φράση: Δεν υπάρχει λύτρωση για το έθνος μας, εκτός κι αν ο καθένας από εμάς εργάζεται με τα χέρια του και ανεβάζει τον εαυτό του πνευματικά για να ζητήσει την τιμή της ύπαρξής του.⁹⁸

Τα μέλη του Bar Giora έλαβαν την ευθύνη για την προστασία του Sejera (Ilaniyah) και, το 1908, του Mesha (Kefar Tavor). Το 1909, το Bar Giora συγχωνεύθηκε με το νέο αμυντικό σώμα - Hashomer⁹⁹.

Για πρώτη φορά στην ιστορία του Σιωνισμού και της σύγχρονης εβραϊκής εγκατάστασης στην Παλαιστίνη, και οι δύο ομάδες καθιέρωσαν μόνιμα αμυντικά πλαίσια με εθνικούς στόχους. Ο στόχος της Bar-Giora ήταν να προστατεύσει το κράτος του Ισραήλ στην αρχική του μορφή. Ο Hashomer κληρονόμησε τον ίδιο στόχο, αλλά ως νομικά ο δηλωμένος σκοπός του περιοριζόταν στη εξασφάλιση της άμυνας στα εβραϊκά χωριά. Και οι δύο οργανώσεις έκριναν ότι η εθνική αυτή δραστηριότητα πρέπει να συνοδεύεται και από μια οργάνωση στρατιωτικής μορφής που θα παρείχε μια ομπρέλα ασφαλείας.

⁹⁶ Arthur Hertzberg (ed.), *The Zionist Idea*, New York: Atheneum, 1959, p.232

⁹⁷ David Ben-Gurion, *Memoirs*, Tel Aviv: Am Oved, 1971, Vol. I (Hebrew); Zvi Nadav, *This Is How We Began*, Tel Aviv: Hakibbutz Hameuhad, 1957 (Hebrew); idem, *The Days of the Guarding and Defence*, Tel Aviv: Ma'arachot, 1954 (Hebrew).

⁹⁸ «Jewish Defense Organizations: Bar Giora», <https://www.jewishvirtuallibrary.org/>, Jewish Virtual Library

⁹⁹ "Palestinian Nationalism and the Struggle for National Self-Determination," Berch Berberoglu, ed., *The National Question* Philadelphia: Temple University Press, 1995, pp. 15-35

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ήταν ένα εργατικό κόμμα το οποίο ανέπτυξε ενεργό άμυνα και έδωσε την αφορμή για την πρώτη αμυντική οργάνωση. Το σοσιαλιστικό-σιωνιστικό κίνημα αποτελούσε το πλέγμα μέσα στο οποίο η επιρροή της εθνικιστικής ιδεολογίας, η πολιτική κουλτούρα των ρωσικών επαναστατικών κομμάτων και η εβραϊκή αυτοάμυνα είχαν ως αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι να είναι οι πρώτοι που εφάρμοσαν την έννοια της αυτοάμυνας, προσθέτοντας έτσι μια σημαντική βαθμίδα στο σιωνιστικό ήθος.

Η Bar-Giora και το Ha-shomer ήταν ελπιστικές και πρωτοποριακές οργανώσεις. Οι ιδρυτές τους πίστευαν σε ένα επιλεκτικό, υψηλής ποιότητας σώμα μελών, με ετοιμότητα για απόλυτη αυτοθυσία και πειθαρχία¹⁰⁰. Μόνο έτσι θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως πρωτοπορία της εργατικής τάξης και του λαού. Μια τέτοια οργάνωση θα μπορούσε να κινητοποιήσει τις μάζες και να τους παροτρύνει προς την υλοποίηση των κοινωνικών και εθνικών στόχων. Σε αυτό, οι δύο ομάδες ήταν πιστοί απόγονοι της ρωσικής επαναστατικής πολιτικής κουλτούρας από την οποία προέρχονταν τα μέλη τους. Και πάλι, σε αντίθεση με τη συμβατική σοφία, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι ηγέτες των παραπάνω οργανώσεων επιδιώκουν να δημιουργήσουν παράλληλα και ευρέως δημοφιλή πλαίσια που θα καθοδηγούσαν και θα κατευθύναν την ελίτ στην επίτευξη των εθνικών στόχων.¹⁰¹

3.2 Η Haganah

Τον Μάιο του 1920, με την έναρξη της βρετανικής εισβολής στην Παλαιστίνη, ο Hashomer διαλύθηκε και η ευθύνη για την εθνική άμυνα παραδόθηκε στο Ahdut Ha-avoda, ένα νέο κόμμα που ιδρύθηκε το Μάρτιο του 1919. Επτά μήνες αργότερα, τον Δεκέμβριο του 1920, μετά τη δημιουργία της Γενικής Ομοσπονδίας Εργασίας (Histadrut), ο τομέας της

¹⁰⁰ «The Jewish-Arab conflict: the first Jewish underground defence organizations and the Arabs», Yaacov N. Goldstein, Dec 2006 ,<https://doi.org/10.1080/00263209508701078>

¹⁰¹ The priority given by those youngsters to the national goal was also expressed by the influence which the heroic past (First and Second Temple times) had over them. See Walter Laqueur, A History of Zionism, New York: Schocken Books, 1989, p.279.

άμυνας μεταφέρθηκε σ' αυτό το παντός είδους σώμα, συμπεριλαμβανομένης της Hagana - της νέας μεγάλης εβραϊκής υπόγειας αμυντικής οργάνωσης που αντικατέστησε τον Ha-shomer¹⁰².

Η κατάσταση αυτή επικράτησε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920. Μετά από απόφαση της ιδρυτικής διάσκεψης του Histadrut, το πρώτο Συμβούλιο διόρισε την Κεντρική Επιτροπή της Hagana στις 13 Μαρτίου 1921¹⁰³. Από τότε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1920, η Hagana ήταν στην πράξη υπαγόμενη στη βούληση του Histadrut, υπό την προϋπόθεση ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός, εξυπηρετούσε εθνικούς στόχους και αποδέχονταν την εξουσία της Σιωνιστικής ηγεσίας στο σύνολό της. Το καλοκαίρι του 1930, μετά τις αναταραχές του 1929 στην Παλαιστίνη, η εποπτεία της Hagana μεταφέρθηκε σε μια Εθνική Επιτροπή. Κατά συνέπεια, ιδρύθηκε μια Ανώτατη Εθνική Διοίκηση με βάση την ισοτιμία: το ήμισυ των μελών της αντιπροσωπεύονταν από το Histadrut και το υπόλοιπο ήμισυ από τις διάφορες αστικές ομάδες με θρησκευτικές σχέσεις αλλά και πολλές άλλες δεξιές ομάδες¹⁰⁴. Μόνο το 1938 η Εβραϊκή Υπηρεσία πρόσθεσε ένα μόνο μέλος στην διοίκηση της οργάνωσης, το οποίο κατείχε μια ουδέτερη θέση.¹⁰⁵

Ήδη στις αρχές της δεκαετίας του 1920, ο Yisrael Shohat και οι σύντροφοί του βρήκαν την δικαίωση στην ιδεολογία τους στις πραγματικές συνθήκες που είδαν στη Γερμανία. Ο γερμανικός στρατός, ο οποίος αποκαταστάθηκε από την Συνθήκη των Βερσαλλιών και υπόκειταν στους περιορισμούς που του επέβαλαν οι Σύμμαχοι, οικοδομήθηκε ακριβώς σύμφωνα με το σχέδιο που προέβλεπαν οι άνθρωποι του Ha-shomer και

¹⁰² «From Cooperation to Resistance: The Haganah 1938-1946», Yehuda Bauer, Middle Eastern Studies, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210

¹⁰³ «From Cooperation to Resistance: The Haganah 1938-1946», Yehuda Bauer, Middle Eastern Studies, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210

¹⁰⁴ «From Cooperation to Resistance: The Haganah 1938-1946», Yehuda Bauer, Middle Eastern Studies, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210

¹⁰⁵ Yoav Gelber, The Emergence of a Jewish Army - the Veterans of the British Army in the IDF, Jerusalem: Yad Itzhak Ben Zvi, 1986 (Hebrew); idem, Why was the Palmach Disbanded? The Jewish Military Force in the Transition from a Yishuv to a State 1947-1949, Tel Aviv: Schocken Books, 1986 (Hebrew)

οι διάδοχοί τους¹⁰⁶. Περιλάμβανε ένα μικρό τακτικό επαγγελματικό στρατό διοικητών και εκπαιδευτών, με εκπαιδευμένο εφεδρικό κλιμάκιο που θα μπορούσε να ενσωματωθεί, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, σε ένα πολύ μεγαλύτερο στρατιωτικό πλαίσιο¹⁰⁷. Η διαδικασία ήταν εφικτή επειδή το πλαίσιο και οι διοικητές ήταν καλά οργανωμένοι. Τα όπλα για τον μεγάλο στρατό αγοράστηκαν, αποθηκεύτηκαν και διατέθηκαν και τα μέλη του εκπαιδεύτηκαν με ενιαία μέθοδο και είχαν εκχωρηθεί εκ των προτέρων στις συγκεκριμένες μονάδες της δύναμης¹⁰⁸. Αυτή η δομή, την οποία οι Γερμανοί παρήγαγαν αποκλειστικά λόγω της έλλειψης εναλλακτικών λύσεων και των περιορισμών των Βερσαλλιών, δημιούργησε μια σύγχρονη στρατιωτική αντίληψη προσαρμοσμένη στις ανάγκες των μικρών κοινωνιών με περιορισμένα μέσα, ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται σε δύσκολες πολιτικές συνθήκες. Τελικά και η Hagana υιοθέτησε αυτό το μοντέλο.¹⁰⁹

Επιπλέον, η έννοια των ανθρώπων του Ha-shomer και των διαδόχων τους ήταν ότι οι διοικητές της αμυντικής οργάνωσης έπρεπε να διορίζονται από ενεργά μέλη αυτού του σώματος και όχι να είναι εξωτερικά στοιχεία¹¹⁰. Ταυτόχρονα, πρότειναν να εξασφαλισθεί η κυριαρχία, η εξουσία και ο έλεγχος από το πολιτικό κλιμάκιο πάνω στον αμυντικό βραχίονα με α) τη δημιουργία μιας πολιτικής εποπτικής επιτροπής που θα επέβλεπε την αμυντική οργάνωση, και β) τον διορισμό ενός πολιτικού εκπροσώπου που θα συμμετείχε σε συνεδριάσεις της διοίκησης της αμυντικής οργάνωσης και θα συνέδεε μεταξύ τους τους πολιτικούς εκπροσώπους και την ηγεσία της Hagana. Αυτό στην πραγματικότητα ήταν η γραμμή ανάπτυξης της Hagana από τη δεκαετία του 1930 και μετά. Η επιτροπή πολιτικής ισοτιμίας

¹⁰⁶ "Palestinian Nationalism and the Struggle for National Self-Determination," Berch Berberoglu, ed., *The National Question* Philadelphia: Temple University Press, 1995, pp. 15-35

¹⁰⁷ «The Jewish-Arab conflict: the first Jewish underground defence organizations and the Arabs», Yaacov N. Goldstein, Dec 2006
<https://doi.org/10.1080/00263209508701078>

¹⁰⁸ «'Pounding Their Feet': Israeli Military Culture as Reflected in Early IDF Combat History» Gil-li Vardi, 27 Mar 2008, <https://doi.org/10.1080/01402390801940476>

¹⁰⁹ Meir Pail, *The Emergence of the IDF*, Tel Aviv: Zmora Bitan, Modan, 1979 (Hebrew).

¹¹⁰ «The Jewish-Arab conflict: the first Jewish underground defence organizations and the Arabs», Yaacov N. Goldstein, Dec 2006, <https://doi.org/10.1080/00263209508701078>

χρησίμευσε ως εποπτικό όργανο για την επιχειρησιακή διοίκηση της Hagana, η οποία στο μέλλον θα γίνει το γενικό προσωπικό των IDF.¹¹¹

Καταλήγοντας για το ιδεολογικό και πολιτικό υπόβαθρο των δυνάμεων άμυνας του Ισραήλ συμπεραίνουμε ότι ήταν το σοσιαλιστικό-σιωνιστικό ρεύμα, που υιοθέτησε και εφάρμοσε την έννοια της ένοπλης άμυνας και την εισήγαγε στο σιωνιστικό ήθος. Για πολλά χρόνια αυτό το ρεύμα και ιδιαίτερα το μαρξιστικό στοιχείο μέσα σε αυτό, ήταν σχεδόν ο μόνος φορέας του αμυντικού δόγματος και της ασφάλειας του Ισραηλινού κράτους. Η οργάνωση Hagana προέκυψε από αυτό το ρεύμα, αντλώντας από αυτό το μεγαλύτερο μέρος της δύναμης και της υποστήριξής της¹¹². Αυτό συνέβη παρά το γεγονός ότι οι στόχοι της Hagana ήταν εθνικοί και ως εκ τούτου αναγνωρίστηκε και διατηρήθηκε από το Σιωνιστικό Κίνημα ως σύνολο. Ωστόσο, παρά την εθνική της υποστήριξη, η Hagana συνέχισε καθ' όλη τη διάρκεια της να βασίζεται κυρίως στο Histadrut, μέσω των θεσμών, των πολιτικών και οικονομικών οργάνων της¹¹³. Δεν ήταν επομένως τυχαίο ότι οι ελίτ μονάδες της Hagana έδρασαν, αντλώντας το μεγαλύτερο μέρος του ανθρώπινου δυναμικού τους από τις εργατικές τάξεις¹¹⁴. Ούτε ήταν τυχαίο ότι ο στρατός που δημιουργήθηκε μετά την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ εξελίχθηκε από την Hagana, τα εβραϊκά τάγματα του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου και την Εβραϊκή Ταξιαρχία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου¹¹⁵. Πολλοί από τους ανώτερους αξιωματικούς του στρατού που σχετίζονται με την Hagana είχαν συμπάθεια με τα εργατικά κόμματα¹¹⁶.

¹¹¹ Nahal - an army brigade combining military service and work in agricultural settlements. As a consequence of the crisis in the kibbutz movement and its affiliated youth movements, plans appeared in favour of liquidation of this formation.

¹¹² «From Cooperation to Resistance: The Haganah 1938-1946», Yehuda Bauer, Middle Eastern Studies, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210

¹¹³ «From Cooperation to Resistance: The Haganah 1938-1946», Yehuda Bauer, Middle Eastern Studies, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210

¹¹⁴ Nahal - an army brigade combining military service and work in agricultural settlements. As a consequence of the crisis in the kibbutz movement and its affiliated youth movements, plans appeared in favour of liquidation of this formation

¹¹⁵ «From Cooperation to Resistance: The Haganah 1938-1946», Yehuda Bauer, Middle Eastern Studies, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210

¹¹⁶ Nahal - an army brigade combining military service and work in agricultural settlements. As a consequence of the crisis in the kibbutz movement and its affiliated youth movements, plans appeared in favour of liquidation of this formation

Επιπλέον, υπάρχει μια συνέχεια μεταξύ της Hagana και του IDF (που ιδρύθηκε το 1948), όχι μόνο από την άποψη ενός σημαντικού τμήματος των ανώτερων αξιωματικών και των αρχηγών του προσωπικού έως το 1977, αλλά και από άποψη ιδεολογικών αντιλήψεων και αξιών. Από πολλές απόψεις, ο IDF έχει κληρονομήσει τις αρχές της Hagana¹¹⁷. Πρώτον, ο δημοκρατικός του χαρακτήρας, που ιδρύθηκε όχι μόνο από την αδιαμφισβήτητη ανώτατη εξουσία των πολιτικών οργάνων, αλλά και από τα ιδεολογικά ρεύματα που επηρέασαν τον στρατό και τον υψηλό βαθμό ευελιξίας του. Δεύτερον, η σχέση με τους αγροτικούς οικισμούς συνεχίζεται, όπως εκφράζεται στην προβληματική ύπαρξη του σχηματισμού Ναχάλ¹¹⁸. Τρίτον, υπάρχει εντός του στρατεύματος η αρχή του ακτιβισμού.¹¹⁹ Τέλος, ο στρατός για πολλά χρόνια θεωρούνταν ότι είναι ο λαός, δηλαδή το έθνος που αγωνίζεται,¹²⁰ ωστόσο τα τελευταία χρόνια ατονεί αυτή η άποψη.

Εν κατακλείδι, η έννοια της ένοπλης υπεράσπισης που έχει γίνει αναπόσπαστο μέρος του σιωνιστικού ήθους επεξεργάστηκε και υλοποιήθηκε μέσω του σοσιαλιστικού-σιωνιστικού ρεύματος που δημιούργησε και οδήγησε τα διάφορα αμυντικά πλαίσια πριν από την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ, διαμορφώνοντας έτσι τον χαρακτήρα και την ιδεολογία των IDF.¹²¹

¹¹⁷ «From Cooperation to Resistance: The Hagana 1938-1946», Yehuda Bauer, *Middle Eastern Studies*, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210

¹¹⁸

¹¹⁹ «'Pounding Their Feet': Israeli Military Culture as Reflected in Early IDF Combat History» Gil-li Vardi, 27 Mar 2008, <https://doi.org/10.1080/01402390801940476>

¹²⁰ «A Nation-In-Arms: State, Nation, and Militarism in Israel's First Years», Uri Ben-Eliezer, *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 37, No. 2 (Apr., 1995), pp. 264-285

¹²¹ «The Ideological and Political Background of the Israel Defence Forces», Yaacov N. Goldstein (1999), *Israel Affairs*, 5:4, 172-178

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Το στρατηγικό Δόγμα των Ισραηλινών Ενόπλων Δυνάμεων

Το σύγχρονο δόγμα των Ισραηλινών Ενόπλων Δυνάμεων περιγράφει τις στρατιωτικές στρατηγικές και επιχειρησιακές απαιτήσεις και τον τρόπο αντίδρασης στις κύριες απειλές που αντιμετωπίζει το Ισραήλ¹²².

4.1 Η στρατηγική της Αποτροπής και η στρατηγική της άμυνας

Μία από τις κυριότερες πηγές σύγχυσης - και συνεπώς διαφωνίας - στις συζητήσεις σχετικά με την αποτροπή προκύπτει από τη σχέση ανάμεσα στην άμυνα και την αποτροπή. Μερικοί συγγραφείς αντιμετωπίζουν τις δύο ως διαφορετικές, εναλλακτικές και μερικές φορές ασυμβίβαστες προσεγγίσεις πολιτικής¹²³, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ή υποθέτουν ότι υπάρχει μια ευρεία αλληλοεπικάλυψη μεταξύ τους¹²⁴. Η διαφορά αυτή έχει σημαντικές επιπτώσεις για το τι σημαίνει ο αποτρεπτικός χαρακτήρας του δόγματος του Ισραήλ. Έχει τόσο στρατιωτικές όσο και πολιτικές ρίζες και πρέπει κανείς να το καταλάβει πολύ καλά πριν προσπαθήσει να ερμηνεύσει τις περιπλοκές της σημασίας της αποτροπής.

Το πρόβλημα ορισμού είναι ευκολότερο να κατανοηθεί εάν προσεγγιστεί χρησιμοποιώντας την ακριβέστερη διάκριση μεταξύ αντιποίνων και άρνησης ως στρατιωτικών στρατηγικών. Η εκδίκηση συνεπάγεται την επιβολή ποινής σε έναν αντίπαλο ως απάντηση σε μια επίθεση. Η τιμωρία δεν χρειάζεται να πραγματοποιηθεί στο ίδιο πεδίο με την επίθεση που την προκάλεσε. Ο κύριος σκοπός του είναι να επιφέρει βαρύ κόστος στην εχθρική απειλή. Η απειλή του πυρηνικού βομβαρδισμού που οι υπερδυνάμεις συγκρατούνται μεταξύ τους σε περίπτωση πυρηνικής

¹²² «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹²³ «Introduction: Deterrence and Defence. In: An Introduction to Strategic Studies.» Buzan B, International Institute for Strategic Studies Conference Papers. Palgrave Macmillan, London, 1987

¹²⁴ «Introduction: Deterrence and Defence. In: An Introduction to Strategic Studies.» Buzan B, International Institute for Strategic Studies Conference Papers. Palgrave Macmillan, London, 1987

επίθεσης είναι ένα σαφές παράδειγμα πολιτικής αντιποίνων. Η άρνηση περιλαμβάνει άμεση αντίσταση με βία στην προσπάθεια του άλλου να επιτεθεί σε περιοχές που βρίσκονται υπό τον έλεγχό μας. Η ουσία της άρνησης είναι να μπλοκάρει μια επίθεση με φυσική αντίσταση στις δυνάμεις που το κάνουν. Η προσπάθεια του NATO να τοποθετήσει ένοπλες δυνάμεις στην Ευρώπη επαρκή για να καθυστερήσει ή να σταματήσει μια συμβατική εισβολή από τη Σοβιετική Ένωση είναι μια πολιτική άρνησης. Δηλαδή, το NATO δεν στοχεύει στο να είναι μόνο κατάλληλα στρατιωτικά προετοιμασμένο σε περίπτωση επίθεσης, οπότε να μπορεί να αμυνθεί, αλλά ακριβώς να αποτρέψει αυτή την ενδεχόμενη επίθεση προκαλώντας το φόβο ή έστω την επιφύλαξη του αντιπάλου.

Σε στρατιωτικούς όρους, η άρνηση και η υπεράσπιση έχουν σχεδόν πανομοιότυπες έννοιες. Εκείνοι που αντιμετωπίζουν την αποτροπή και την άμυνα ως εναλλακτικές υποθέτουν ότι η αποτροπή είναι επίσης συνώνυμη με τα αντίποινα¹²⁵. Κατά την άποψη αυτή, οι όροι υπεράσπιση και αποτροπή αντανακλούν την αδιαμφισβήτητη διάκριση μεταξύ άρνησης και αντιποίνων. Αυτή η στενή άποψη είναι αμφισβητήσιμη¹²⁶. Η ουσία της αποτροπής είναι η πραγματοποίηση στρατιωτικών απειλών, προκειμένου να αποφευχθεί η ανάληψη επιθετικών ενεργειών από κάποιον άλλο δρώντα. Η παρεμπόδιση αφορά τη διακοπή ανεπιθύμητων ενεργειών προτού εμφανιστούν. Τίποτα σε αυτόν τον ορισμό δεν περιορίζει τις απειλές για αντίποινα. Δεν υπάρχει κανένας λόγος για τον οποίο η απειλή μιας έντονης υπεράσπισης δεν μπορεί να εκπληρώσει τις απαιτήσεις αποτροπής. Κατά συνέπεια, λογικά, η έννοια της αποτροπής περιλαμβάνει τόσο την άρνηση όσο και τα αντίποινα. Το αντίθετο δεν είναι η άμυνα, με την οποία εκτελείται εν μέρει παράλληλα, αλλά αυτό που ο Schelling έχει ονομάσει υποχρέωση, δηλαδή η ενεργός χρήση δύναμης είτε για να κάνει τον αντίπαλό σας να

¹²⁵ «Introduction: Deterrence and Defence. In: An Introduction to Strategic Studies.» Buzan B, International Institute for Strategic Studies Conference Papers. Palgrave Macmillan, London, 1987

¹²⁶ «Introduction: Deterrence and Defence. In: An Introduction to Strategic Studies.» Buzan B, International Institute for Strategic Studies Conference Papers. Palgrave Macmillan, London, 1987

κάνει κάτι (όπως υποχώρηση) είτε να τον σταματήσει από τη συνέχιση κάποιας δράσης ήδη σε εξέλιξη (όπως η επίθεση).¹²⁷

Με αυτό το σκεπτικό, η αποτροπή είναι μια δήλωση στρατηγικού τερματισμού, και τα αντίποινα και η υπεράσπιση / άρνηση περιγράφουν δύο διαφορετικούς τρόπους να επιδιώξουμε αυτό το σκοπό. Το βασικό σημείο αναφοράς είναι ότι τα αντίποινα και η άρνηση αντιπροσωπεύουν δύο σημαντικά θέματα σχετικά με τη στρατηγική αποτροπής. Αυτά τα θέματα είναι συμπληρωματικά και ο όρος αποτροπή χρησιμοποιείται με τρόπο που τα ενσωματώνει και τα δύο. Από μια άλλη σκοπιά, θεωρούνται αντιφατικά και ο όρος αποτροπή χρησιμοποιείται πιο στενά για να αναφέρεται αποκλειστικά σε απειλές τιμωρίας με αντίποινα. Σε αυτή τη άποψη, η άμυνα θεωρείται ως μια στρατηγική που είναι διαφορετική, και συχνά ασυμβίβαστη με την αποτροπή¹²⁸. Η διαφορά μεταξύ αυτών των δύο απόψεων έχει βαθιές επιπτώσεις για τα στρατιωτικά μέσα και τις στρατηγικές με τις οποίες εφαρμόζεται η αποτροπή. Εάν η αποτροπή είναι καθαρά αντιπολιτευτική, τότε η λογική της οδηγεί σε απόρριψη των στρατηγικών αμυντικών, αλλά εάν περιλαμβάνει άρνηση, τότε μπορεί να είναι λογικό να αναπτυχθούν στρατηγικές άμυνες.

Εάν κάποιος παίρνει την ευρεία άποψη αποτροπής, τότε η έννοια συνδυάζεται εύκολα με τις παραδοσιακές στρατηγικές για την εθνική άμυνα. Αν και ο όρος αποτρεπτικό δεν κατέστη σημαντικό στη στρατηγική συζήτηση μέχρι τα πρώτα χρόνια της πυρηνικής εποχής, η ιδέα ότι οι ισχυρές αμυντικές δυνάμεις θα εμπόδιζαν τους αντιπάλους να επιτεθούν ήταν πάντα ένα κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής σκέψης¹²⁹. Τα ενισχυμένα σύνορα, όπως η Γραμμή Maginot, αποτελούν παραδείγματα αποτροπής από την άρνηση της παραδοσιακής στρατιωτικής στρατηγικής. Η ιδέα ότι η αποτροπή μπορεί να επιτευχθεί με απειλές τιμωρίας, εκτός εκείνων που σχετίζονται με την άρνηση, επιτεύχθηκε μόνο όταν τα πυρηνικά όπλα παρείχαν πολύ μεγαλύτερα μέσα καταστροφής από ό, τι μέχρι τώρα ήταν

¹²⁷ «Art», 1980, σελ. 7-10, Schelling, 1966, σελ. 69ff

¹²⁸ «Art», 1980, σελ. 7-10, Schelling, 1966, σελ. 69ff

¹²⁹ «Art», 1980, σελ. 7-10, Schelling, 1966, σελ. 69ff

διαθέσιμα¹³⁰. Μόνο τότε ο ίδιος ο όρος έγινε ένα σημαντικό στοιχείο στη στρατηγική σκέψη. Τα στοιχεία μιας ικανότητας αποτροπής με αντίποινα δημιουργούνται κατά τη δεκαετία του 1920 και του 1930 με την ανάπτυξη αεροσκαφών μεγάλης εμβέλειας εξοπλισμένων με χημικές βόμβες και με μεγάλη εκρηκτική ύλη. Αυτές οι εξελίξεις, ωστόσο, δεν ήταν ούτε αρκετά ισχυρές ούτε αρκετά δραματικές για να αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας της παραδοσιακής στρατηγικής σκέψης με τον τρόπο που τα πυρηνικά όπλα καταφέρανε.

Η ανάπτυξη της θεωρίας αποτροπής και επομένως ολόκληρης της φιλοσοφίας για την αποτροπή εξαρτάται από τη διάκριση ανάμεσα στην αποτροπή με άρνηση / υπεράσπιση και την αποτροπή με αντίποινα / τιμωρία. Στη Δύση, και ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες, η σκέψη για αποτροπή αναπτύχθηκε αρχικά από τον ενθουσιασμό για τις νέες στρατηγικές δυνατότητες αποτροπής με αντίποινα. Μεγάλο μέρος της θεωρίας της αποτροπής και της φιλοσοφίας της βασίζεται έτσι στη διακριτική λογική αυτής της άποψης. Τις δεκαετίες μετά την πρώτη άνθηση του ενθουσιασμού για τις καθαρές αντιπολιτευτικές στρατηγικές, η θεωρία της αποτροπής έχει βρεθεί υπό συνεχή πίεση για να ενσωματώσει όλο και περισσότερα στοιχεία άρνησης¹³¹. Η δυτική σκέψη τώρα χωρίζεται μεταξύ εκείνων που εξακολουθούν να προτιμούν μια στρατηγική αποτροπής βασισμένη κατά κύριο λόγο στη λογική των αντιποίνων και εκείνοι που θέλουν να δουν κατά προτεραιότητα τη λογική της άρνησης¹³². Η εξέλιξη της θεωρίας αποτροπής στη Δύση επομένως καλύπτει τώρα το σύνολο των θεμάτων που προκύπτουν από τις δύο διαφορετικές προσεγγίσεις αποτροπής και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Ο όρος αποτροπή είναι κατάλληλος ακόμη και για τις ισχυρότερες απόψεις αρνησικυρίας, διότι η γενική απειλή πυρηνικής καταστροφής κάνει την αποφυγή του πολέμου την κεντρική προτεραιότητα και για τα δύο σκέλη σκέψης.

¹³⁰ «Introduction: Deterrence and Defence. In: An Introduction to Strategic Studies.» Buzan B, International Institute for Strategic Studies Conference Papers. Palgrave Macmillan, London, 1987

¹³¹ «Nuclear Myths and Political Realities», Kenneth N. Waltz, The American Political Science Review, Vol. 84, No. 3 (Sep., 1990), pp. 731-745

¹³² «Nuclear Myths and Political Realities», Kenneth N. Waltz, The American Political Science Review, Vol. 84, No. 3 (Sep., 1990), pp. 731-745

Στις μη δυτικές πυρηνικές δυνάμεις, στη Σοβιετική Ένωση και στην Κίνα, δεν υπήρξε ποτέ συγκρίσιμος ενθουσιασμός για τη λογική της αποτροπής με αντίποινα. Τα πυρηνικά όπλα επηρέασαν τη στρατηγική σκέψη σε αυτές τις χώρες σε ένα πλαίσιο που κυριαρχείται από τις παραδοσιακές αμυντικές προτεραιότητες και από μια πολιτική απροθυμία να διασκεδάσουν την ιδέα ότι η εθνική ασφάλεια θα μπορούσε να βασιστεί σε αμοιβαία ευπάθεια με τον αντίπαλό της. Τόσο η Κίνα όσο και η Σοβιετική Ένωση υποστηρίζουν την αποτροπή με άρνηση. Το κάνουν τόσο έντονα ώστε η ιδέα του αποτρεπτικού χαρακτήρα να μην εμφανίζεται σαφώς από τις γενικές ανησυχίες τους με την άμυνα και δεν έχει την ξεχωριστή ταυτότητα, τη θεωρητική επεξεργασία ή τη σημασία που έχει η πολιτική στη Δύση¹³³.

Λόγω αυτής της διαφοράς στάσης, η δυτική σκέψη σχετικά με την αποτροπή ήταν πολύ ευρύτερη από εκείνη που προέρχεται από τις κομμουνιστικές δυνάμεις. Μέχρι τη δεκαετία του 1970, η άρνηση των κομμουνιστικών δυνάμεων και η αντιπολιτευτική προσέγγιση της Δύσης μοιράστηκαν ελάχιστα κοινά σημεία. Από τότε, η λογική της αποτροπής με άρνηση έχει γίνει πολύ πιο εμφανής στη δυτική σκέψη. Αυτή η σύγκλιση δεν σημαίνει ότι η σκέψη αποτροπής έχει γίνει ταυτόσημη μεταξύ Ανατολής και Δύσης, αλλά σημαίνει ότι οι δύο πλευρές δεν κατοικούν πλέον σε στρατηγικά σύμπαντα που να μοιράζονται κοινές υποθέσεις.¹³⁴

Οι ένοπλες δυνάμεις του Ισραήλ, με το υψηλό τους επίπεδο, σε μεγάλο βαθμό επιδιώκουν ταυτόχρονα την άμυνα απέναντι στις τρομοκρατικές επιθέσεις των Αράβων, αλλά και την αποτροπή από την επίθεση τόσο των Παλαιστινίων, όσο και των άλλων Αράβων και συμμάχων που τους υποστηρίζουν. Συνεπώς, η ανωτέρω θεωρία διαδραματίζει έναν αρκετά σημαντικό ρόλο στο στην ανάπτυξη τους.

¹³³ «Art», 1980, σελ. 7-10, Schelling, 1966, σελ. 69ff

¹³⁴ «An Introduction to Strategic Studies Military Technology and International Relations», Barry Buzan, 1987, The Macmilan Press LTD, σελ.138

4.2 Οι στρατηγικές επιλογές των Μικρών κρατών και η περίπτωση του Ισραήλ

Η δυνατότητα επιλογών που διαθέτουν τα μικρά κράτη σε ισχύ ώστε να μπορέσουν να βελτιώσουν την θέση τους δεν είναι μεγάλη. Μια επιλογή τους θα μπορούσε να ήταν να καλύψουν την αδυναμία του στρατεύματος τους με την υποστήριξη μιας συμμάχου δύναμης. Αλλά αυτό δεν μπορεί να αποδειχθεί πανάκια. Αυτού του είδους η υποστήριξη τις περισσότερες φορές αποδεικνύεται οριακά ικανοποιητική για την χώρα που δέχεται την υποστήριξη. Από την άλλη το τίμημα που καλείται να πληρώσει είναι υπερβολικό τόσο σε διπλωματικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο για μικρές στρατιωτικές δεσμεύσεις του κράτους σπόνσορα¹³⁵.

Εναλλακτικά τα μικρά κράτη πολλές φορές προσπαθούν να αναλάβουν όσο περισσότερα μέτρα μπορούν για την αυτοπροστασία τους. Αυτή η στρατηγική αναλαμβάνεται συχνά στην προσπάθεια τους να μεγιστοποιήσουν τα διατιθέμενα μέσα ώστε να αυξήσουν την ασφάλεια τους. Για να το επιτύχουν αυτό αναγκαστικά θυσιάζουν πόρους από άλλους τομείς προς χάριν της ασφάλειας τους. Συγκεκριμένα, τα μικρά κράτη προσπαθούν να εξισορροπήσουν την αδυναμία τους στο παγκόσμιο σύστημα με αύξηση των στρατιωτικών εξοπλισμών¹³⁶. Η ανάπτυξη ενός ανεξάρτητου πυρηνικού προγράμματος αναμένεται να παράξει τα ίδια αποτελέσματα αλλά από την άλλη εμπεριέχει τον κίνδυνο να στοχοποιηθεί το κράτος από τις μεγάλες δυνάμεις ως επικίνδυνο.¹³⁷ Μια άλλη δυνατότητα που αναπτύσσουν πολλά αδύναμα κράτη και στοιχίζει ελάχιστα είναι η προσπάθεια να μεγιστοποιήσουν την εκτίμηση των πολιτών έναντι των ΕΔ ώστε να μεγαλώσει η συνισταμένη του ανθρώπινου δυναμικού στην ασφάλεια του κράτους. Από την άλλη εάν προετοιμάζονται για λάθος τύπο

¹³⁵ «The theory of collective action and NATO defense burdens: New empirical tests» O Neal, John R and Paul F Diehl, 1994 Political Research Quarterly 47(2):373–396.

¹³⁶ «An Introduction to Strategic Studies Military Technology and International Relations», Barry Buzan, 1987, The Macmilan Press LTD, σελ. 143

¹³⁷ «The theory of collective action and NATO defense burdens: New empirical tests» O Neal, John R and Paul F Diehl, 1994 Political Research Quarterly 47(2):373–396

στρατιωτικής δέσμευσης αυτό μπορεί να είναι το ίδιο καταστροφικό με το να μην προετοιμαστούν καθόλου¹³⁸.

Στην περίπτωση του Ισραήλ η κεντρική χρήση της δύναμης από τους Εβραίους ήταν δεδομένη από τη βιβλική περίοδο με την παρουσία των προκρατικών παράνομων δυνάμεων, μέχρι τον IDF που είναι ο βραχίονας ασφάλειας του κράτους του Ισραήλ σήμερα. Αυτό μαζί με την εξέλιξη των ανησυχιών εθνικής ασφάλειας στο Ισραήλ, την πολιτική της καθολικής και διπλής φύσης στρατολόγησης, και των πολλών πολέμων δημιούργησε ένα αίσθημα στον λαό του Ισραήλ φιλικό προς τις ΕΔ. Τα θέματα ασφάλειας αποτελούν τη βασική γραμμή στρατηγικής τόσο στο αριστερό όσο και στο τα δεξιό ισραηλινό πολιτικό φάσμα.

Το Ισραήλ έχει αγωνιστεί μέσα στη σύντομη ιστορία του επιδεικνύοντας πολέμους για την επικράτηση του ως έθνος αλλά και για τους νεκρούς του κατά την διάρκεια αυτών των πολέμων και έχει χορηγήσει με υπερηφάνεια τις IDF¹³⁹. Ιστορικά, η υπηρετήση στις IDF υπήρξε βασική ιεροτελεστία διέλευσης των νέων Ισραηλινών, παρέχοντας το εισιτήριο για την απασχόληση στην κεντρική διακυβέρνηση του κράτους και τις υπηρεσίες, και έχει παίξει έναν ρόλο κοινωνικοποίησης παρόμοιο με το κολλέγιο ως εμπειρία για τη νεολαία στις Ηνωμένες Πολιτείες¹⁴⁰. Ως εκ τούτου, η ασφάλεια των IDF ως ηθική είναι ένα κρίσιμο κομμάτι της συνολικής ισραηλινής λαϊκής συνείδησης. Η έννοια της ηθικής της ασφάλειας αντικατοπτρίζει τον ηθικό κώδικα των IDF που αναπτύχθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ο οποίος περιλαμβάνει οδηγίες όπως «επιμονή στην αποστολή», «συντροφικότητα», «πειθαρχία», «αγιότητα ζωής», «αφοσίωση», «επαγγελματισμό», «καθαρότητα των όπλων», την

¹³⁸ «The theory of collective action and NATO defense burdens: New empirical tests» Oneal, John R and Paul F Diehl, 1994 Political Research Quarterly 47(2):373–396.

¹³⁹ «'Pounding Their Feet': Israeli Military Culture as Reflected in Early IDF Combat History» Gil-li Vardi, 27 Mar 2008, <https://doi.org/10.1080/01402390801940476>

¹⁴⁰ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

«αντιπροσωπευτικότητα», «υπευθυνότητα» και την «αξιοπιστία»¹⁴¹. Ωστόσο, η έννοια της ηθικής της ασφάλειας θα αποτελέσει μεταγενέστερα ένα πιο ολοκληρωμένο σύνολο οργανωτικών αρχών που διέπουν τη χρήση βίας.¹⁴²

Επιπλέον, ενώ η ηθική της ισραηλινής ασφάλειας είναι αμυντική, το δόγμα και οι τακτικές των IDF είναι επιθετικές (μερικοί έχουν ονομάσει το offense-defense διάκριση στην περίπτωση του Ισραήλ σε επιχειρησιακό και σε στρατηγικό επίπεδο)¹⁴³, κάνοντας το Ισραήλ μια φωτεινή υπόθεση για την εξέταση της σχέσης μεταξύ του δόγματος και της ηθικής, και ως εκ τούτου για την κατανόηση της φύσης μιας ηθικής ασφάλειας στο πλαίσιο του στρατηγικού πολιτισμού και του στρατιωτικού δόγματος.¹⁴⁴

Οι Ισραηλινοί θεωρούν τον εαυτό τους ως κυνηγημένους από αιώνες από την αραβική αδιαλλαξία, έτσι από την αρχή το Ισραήλ καλλιέργησε ένα ρόλο βασισμένο στην υπαρξιακή αυτοεκτίμηση.¹⁴⁵ Αυτή η κατάσταση οδήγησε στην ενοποίηση δύο αφηγήσεων σχετικά με τους αγώνες των IDF, η πρώτη παρουσιάζει την έλλειψη επιλογών που είναι εγγενής κάνοντας μόνο τους πολέμους που δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση και η δεύτερη που παρουσιάζει την αυτοσυγκράτηση που υποδεικνύεται από τη δέσμευση του Ισραήλ για την χρήση βίας όταν υπάρχει ανάγκη για την επιβίωση του κράτους του Ισραήλ¹⁴⁶

Οι πόλεμοι χωρίς άλλη εναλλακτική λύση σημαίνουν εκείνους στους οποίους το Ισραήλ υπερασπίζεται τον εαυτό του ενάντια στην απειλή της εξαφάνισης. Ο πόλεμος, με αυτούς τους όρους, θεωρείται τελευταία λύση. Η

¹⁴¹ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁴² «<http://www.idf.il/αγγλικά/doctrine/doctrine.stm>»

¹⁴³ «Knives, Tanks and Missiles: Israel's Security Revolution», Eliot Cohen, Michael J. Eisenstadt, and Andrew J. Bacevich, Washington, DC: The Washington Institute for Near East Policy, 1998, σελ.18–19

¹⁴⁴ «The Jewish-Arab conflict: the first Jewish underground defence organizations and the Arabs», Yaacov N. Goldstein, Dec 2006

<https://doi.org/10.1080/00263209508701078>

¹⁴⁵ «'Pounding Their Feet': Israeli Military Culture as Reflected in Early IDF Combat History» Gil-li Vardi, 27 Mar 2008, <https://doi.org/10.1080/01402390801940476>

¹⁴⁶ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

δέσμευση για την καθαρότητα όπλων προκύπτει από την επιθυμία να ενεργούν σύμφωνα με τον παγκόσμιο κανόνα που διέπει τις διακρίσεις μεταξύ των μαχητών και των αμάχων, καθώς και τον περιορισμό της χρήσης στρατιωτικής δύναμης σε καταστάσεις αυτοάμυνας.¹⁴⁷

Αυτός ο συνδυασμός αιτίας και συμπεριφοράς υποδηλώνει ότι, αφενός, η βία θεωρείται αντίδραση στην πρόκληση του εχθρού. Ως εκ τούτου, οι IDF θεωρούν τον εαυτό τους ως παθητικούς όσον αφορά την καταστροφικότητα που είναι αναπόφευκτη στους πολέμους¹⁴⁸. Από την άλλη πλευρά, ο Ισραηλινός στρατός θεωρεί τον εαυτό του ότι επιχειρεί με μεγάλη αυτοσυγκράτηση στο πλαίσιο της στρατιωτικής συμπεριφοράς, φροντίζοντας να μην βλάψει τους πολίτες. Ο περιορισμός είναι κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα του αυτοελέγχου. Από την άποψη της επιλογής, οι IDF δεν επιλέγουν να κάνουν πολέμους αλλά επιλέγουν συνειδητά τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται οι πόλεμοι. Ως εκ τούτου, η ηθική ασφάλειας των IDF αντιπροσωπεύει την περίπτωση επιλογής σε σχέση με την συμπεριφορά για την πραγματοποίηση του πολέμου που γίνεται με βάση το περίγραμμα της θεωρίας δίκαιου του πολέμου.

Δεύτερο, στο βαθμό που οι IDF έχουν δεσμευτεί να κάνουν διακρίσεις μεταξύ αμάχων και μαχητών όπως είναι υποχρεωμένοι βάσει του διεθνούς δικαίου, επιδεικνύοντας μια υψηλή ηθική ασφάλειας. Επομένως, η ηθική της ισραηλινής ασφάλειας είναι μία που αντιπροσωπεύει ένα συνδυασμό επιλογής από άποψη αιτίας και συμπεριφοράς σε συνδυασμό με την λήψη απόφασης με βάση την λογική της καταλληλότητας.¹⁴⁹ Αυτός ο συνδυασμός χαρακτηρίζει τους στρατιώτες προσδίδοντας τους μεγάλη ηθική αναγνώριση του καθήκοντος τους. Μπορούμε λοιπόν να κατατάξουμε αυτή την ηθική της ασφάλειας ως την ασφάλεια που δίκαιου πολέμου.

¹⁴⁷ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁴⁸ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁴⁹ Σύμφωνα με το κεφάλαιο VII του άρθρου 51 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών: «Τίποτα στον παρόντα χάρτη δεν θα επηρεάσει το εγγενές δικαίωμα ατομικής ή συλλογικής αυτοάμυνας σε περίπτωση ένοπλης επίθεσης κατά Μέλους των Ηνωμένων Εθνών, μέχρις ότου το Συμβούλιο Ασφάλειας λάβει μέτρα αναγκαία για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας».

Η ιδέα ότι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση έχει επιτύχει σε μεγάλο μέρος στον Ισραηλινό στρατό¹⁵⁰. Η ετικέτα αυτή αντιπροσωπεύει τόσο την αποστολή του κράτους του Ισραήλ όσο και τον κάθε πόλεμο που έδωσε το εβραϊκό κράτος από τον πόλεμο της ανεξαρτησίας του 1948 μέχρι τον αμφισβητούμενο πόλεμο του Ισραήλ με την Οργάνωση της Ανεξαρτησίας της Παλαιστίνης του 1982 στον Λίβανο.

Επιπρόσθετα, η IDF θεωρεί ότι τηρεί την ίδια διάκριση μεταξύ πολιτών και πολιτών πολεμιστών και υποστηρίζει την θεωρία περί του δίκαιου πολέμου. Σύμφωνα με τη δήλωση αποστολής των IDF, η καθαρότητα των όπλων αναφέρεται στην ιδέα ότι οι στρατιωτικοί άντρες και γυναίκες θα χρησιμοποιήσουν τα όπλα τους και θα τα χρησιμοποιούν μόνο για το σκοπό της αποστολής τους, μόνο στο βαθμό που είναι απαραίτητο και θα διατηρούν την ανθρωπιά τους ακόμη και κατά τη διάρκεια της μάχης¹⁵¹. Οι στρατιώτες των IDF δεν θα χρησιμοποιήσουν τα όπλα τους και την δύναμη τους για να βλάψουν ανθρώπους που δεν είναι μαχητές ή αιχμάλωτοι πολέμου». ¹⁵²

Έτσι, οι Ισραηλινοί συνειδητοποιούν ότι συμπεριφέρονται μέσα στο όριο του νόμου κατά τη διάρκεια του πολέμου καθώς μια φράση είναι αρκετή για να συμπεριλάβει τόσο την «επιλογή» όσο και την «υποχρέωση» που έχουν οι στρατιώτες των IDF να μην υπακούσουν σε «Κατάφωρα παράνομες παραγγελίες». ¹⁵³ Στο πλαίσιο της αποστολής τους, οι στρατιώτες των IDF θα πρέπει να είναι σχολαστικοί δίνοντας μόνο νόμιμες διαταγές αλλά και δεν πρέπει να υπακούν σε κατάφωρα παράνομες παραγγελίες. Επομένως, όταν το Ισραήλ εισέβαλε στον Λίβανο το 1982 κάνοντας «Πόλεμο της επιλογής», σύμφωνα με τα λόγια του πρωθυπουργού Menachem Begin-η χώρα είδε το πρώτο οργανωμένο

¹⁵⁰ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁵¹ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁵² <http://www.idf.il/english/doctrine/doctrine.stm>

¹⁵³ «Israel's National Security and the Myth of Exceptionalism», Gil Merom, Political Science Quarterly 114, 3 (1999): σελ.409–434

κίνημα της αντίρρησης της συνείδησης με την μορφή της επιλεκτικής άρνησης, μια δυναμική που συνέχισε με την ιντιφάντα πέντε χρόνια αργότερα, όταν οι Ισραηλινοί επέκριναν την κυβέρνηση τους ότι επέτρεψε τον στρατό να χρησιμοποιήσει αδικαιολόγητη βία εναντίον παλαιστινίων διαδηλωτών και να συνεχίσει την κατοχή του Παλαιστινιακού λαού.¹⁵⁴

Αυτή η αίσθηση ηθικής ακεραιότητας έχουν ιστορικά χαρακτηρίσει ισραηλινούς πολιτικούς και στρατηγική σκέψη. Οι Ισραηλινοί αρχηγοί εξέφρασαν τη χώρα τους ως ηθικά καθαρή δύναμη μέσα σε μια περιοχή που κυριαρχείται από τους φονταμενταλιστές του αραβικού κόσμου. Οι IDF θεωρούν ότι δεν επιλέγουν τους πολέμους που δίνουν, αλλά επιλέγουν τον τρόπο με τον οποίο αγωνίζονται, ενώ τους δεσμεύει η δίκαιη πεποίθηση ότι οι διακρίσεις των πολιτών-αγωνιστών.¹⁵⁵ Ο ισραηλινός στρατός επίσης λειτουργεί κάτω από την λογική της καταλληλότητας της λήψης της απόφασης που χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια περιορισμού της χρήσης όπλων σε μαχητές για την αυτοάμυνα τους. Μπορούμε να κατανοήσουμε ότι η ηθική ασφάλειας του IDF είναι η δίκαιη και ηθική θεωρία του πολέμου.¹⁵⁶

Το ισραηλινό στρατηγικό δόγμα, δοκιμασμένο πολλές φορές στα πεδία της μάχης, έχει επιτρέψει σε ένα μικρό κράτος που περιβάλλεται από απειλές, να συνεχίζει να υπάρχει. Αυτό μπορεί να συνοψισθεί στην ανάγκη διατήρησης συνεχούς ετοιμότητας ώστε, μόλις το κράτος πληροφορηθεί επικείμενη εισβολή, να χτυπήσει πρώτο, αιφνιδιάζοντας τον εχθρό και ανατρέποντας το αριθμητικό του μειονέκτημα.

Βασικός άξονας του ισραηλινού δόγματος είναι το γεγονός ότι μόλις πληροφορηθεί επικείμενη εχθρική εισβολή, επιτίθεται αιφνιδιαστικά πρώτο.

Το πνεύμα επιθετικότητας και ο βαθμός επικινδυνότητας που περικλείει η προσέγγιση αυτή, καταδεικνύει πως ο αδύναμος δεν είναι απαραίτητο να αμύνεται, περιμένοντας καρτερικά την επίθεση του εχθρού,

¹⁵⁴ «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

¹⁵⁵ «Humanitarian Intervention and Just War», Mona Fixdal and Dan Smith, Mershon International Studies Review 42, 2 (1998): σελ. 283–312.

¹⁵⁶ «Security Ethics and the Modern Military: The Case of the Israel Defense Forces», Mira Sucharov

αλλά πως με την κατάλληλη εκπαίδευση, εξοπλισμό και βούληση μπορούν να επιτευχθούν στρατιωτικά θαύματα.¹⁵⁷

¹⁵⁷ Το Στρατηγικό Δόγμα Του Ισραήλ – Νικώντας Τους Γολιάθ, Ηλίας Παπαδόπουλος, published In Ιστορία & Στρατηγική, Μαρτιος, 2017,

<https://powerpolitics.eu/%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B4%CF%8C%CE%B3%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B9%CF%83%CF%81%CE%B1%CE%AE%CE%BB-%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CF%84/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο : Η προηγούμενη ιδεολογία και η εφαρμογή του διπλωματικού ελιγμού του Ισραήλ

Υπάρχει τεράστιο περιθώριο για διαπραγματεύσεις στις συγκρούσεις και είναι χρήσιμο να χρησιμοποιούνται νέες ιδέες για τη διαχείριση της σύγκρουσης από το πεδίο της Διαπραγματευτικής Επιστήμης. Μπορούμε να περιγράψουμε ως Ζώνη Πιθανής Συμφωνίας την περίπτωση συμβιβασμού των δύο πλευρών με αμοιβαίες υποχωρήσεις, και τη Μαύρη Ζώνη του Πολέμου ως την καλύτερη εναλλακτική λύση χωρίς συμφωνία. Χρησιμοποιώντας αυτή την κλίμακα, μπορούμε να διαπιστώσουμε για άλλη μια φορά ότι δεν αρκεί να κάνουμε τον πόλεμο, είναι επίσης απαραίτητο να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί μια συμφωνία, ακόμη και όταν η συμφωνία αυτή είναι προφορική ή δεν έχει υπογραφεί που να ικανοποιεί εν μέρει και τις δύο πλευρές για να επιτευχθεί η ειρήνη.¹⁵⁸

Κάθε υπεύθυνος πληροφοριών γνωρίζει ότι ο βασικός κανόνας της εκτίμησης και του μετριάσμου μιας απειλής από τον αντίπαλο είναι να γνωρίζει τα κίνητρα, τις προθέσεις και τις ικανότητες του αντιπάλου. Ωστόσο, για να διατηρηθεί η ισορροπία, ο στρατηγός πρέπει να υιοθετήσει πολλά άλλα εργαλεία του διαπραγματευτή. Αυτά τα άλλα εργαλεία εστιάζουν στις δυσκολίες του αντιπάλου και βοηθώντας την άλλη πλευρά να χτίσει μια χρυσή γέφυρα, προκειμένου να αποφευχθεί η κλιμάκωση. Η καλύτερη συνεργασία μεταξύ του υπεύθυνου πληροφοριών, του στρατηγού και του διπλωμάτη μπορεί να δημιουργήσει καλύτερα αποτελέσματα στην κατασκευή και τη συντήρηση τέτοιων καναλιών.¹⁵⁹

Ενώ οι περισσότερες μελέτες διαπραγμάτευσης ασχολούνται με τις στρατηγικές και τις τακτικές γύρω από το τραπέζι, ο James Sebenius και ο David Lax επικεντρώνονται στο σχεδιασμό της εγκατάστασης για διαπραγματεύσεις μακριά από το τραπέζι. Μπορούμε να βρούμε μεγάλη

¹⁵⁸ "Palestinian Nationalism and the Struggle for National Self-Determination," Berch Berberoglu, ed., *The National Question* Philadelphia: Temple University Press, 1995, pp. 15-35

¹⁵⁹ «Jerusalem on the Negotiating Table: Analyzing the Israeli-Palestinian Peace Talks on Jerusalem (1993–2015)», Lior Lehrs, *Israel Studies* 21(3):179 · October 2016

συνάφεια στη θεωρία «3D Διαπραγμάτευσης» για την περίπτωση του Ισραήλ, όπου και οι δύο παίκτες αποφεύγουν να κάθονται στο ίδιο τραπέζι. Η Θεωρία 3D Διαπραγμάτευσης επικεντρώνεται σε δύο πτυχές της συμφωνίας. Η λεγόμενη δεύτερη διάσταση της θεωρίας είναι η Deal Design, η οποία μπορεί να δημιουργήσει αξία, συχνά απροσδόκητα, και για τις δύο πλευρές. Η τρίτη διάσταση είναι η Deal Set Up, η οποία λαμβάνει χώρα εξ ολοκλήρου μακριά από το τραπέζι για να δημιουργήσει τη βέλτιστη κατάσταση για αποσυμπίεση πριν ξεκινήσει η τακτική αλληλεπίδραση. «Καθορισμός της Ατζέντας θεμάτων προς επίλυση» σημαίνει να εξασφαλίσει ότι τα δύο μέρη έχουν συμμετάσχει, στις σωστές ακολουθίες, για να αντιμετωπίσουν τα σωστά ζητήματα, εμπλέκουν το σωστό συμφέρον, γίνεται στο σωστό τραπέζι, την κατάλληλη στιγμή, κάτω από τις σωστές προσδοκίες, και αντιμετωπίζετε τις σωστές συνέπειες του ναυαγίου των συνομιλιών αν δεν υπάρχει συμφωνία.¹⁶⁰

Πράγματι, υπάρχουν αρκετοί έξυπνοι άνθρωποι στην κοινότητα των Μυστικών Υπηρεσιών, που εργάζονται για να ανακαλύψουν κρυφές πηγές αξίας που οδηγούν σε καλύτερη κατανόηση με την άλλη πλευρά. Ο αξιωματικός και οι συνεργάτες του στα άλλα κυβερνητικά γραφεία και στον ακαδημαϊκό χώρο πρέπει να επικαλούνται τις έννοιες της δημιουργικότητας, της εφευρέσεως και της φρέσκιας σκέψης. Θα πρέπει να καθοδηγούνται από την βαθιά κατανόηση του αντιπάλου και τις ισχυρές υποκείμενες αρχές σχεδιασμού της συμφωνίας. Για να επιτευχθεί μια συμφωνία που αποφεύγει τον πόλεμο, όσοι έχουν την εξουσία να ξεκινήσουν έναν πόλεμο πρέπει πρώτα να αναμένουν ότι το τέλος θα είναι χειρότερο από αυτό που το έθνος τους θα πρέπει να παραδεχτεί ή να ανεχθεί για να διατηρήσει το status quo. Αυτοί οι ηγέτες πρέπει στη συνέχεια να επιτρέψουν στους επαγγελματικούς θεσμούς αρκετό χώρο για να δημιουργήσουν μια ευρεία και ασφαλή ζώνη όπου να μπορούν να λειτουργήσουν, δημιουργώντας το de facto αίσθημα

¹⁶⁰ «Jerusalem on the Negotiating Table: Analyzing the Israeli-Palestinian Peace Talks on Jerusalem (1993–2015)», Lior Lehrs, Israel Studies 21(3):179 · October 2016

επίτευξης συμβιβασμού μεταξύ των δύο μερών, των Παλαιστινίων και των Ισραηλινών.¹⁶¹

Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει το Ισραήλ για να επιτύχει ειρηνική συνύπαρξη στην περιοχή του είναι να αποφύγει την ιδεολογία και τη ρητορική του εχθρού ή του φίλου και να διευρύνει τις δυνατότητες συνεργασίας με τις γειτονικές του χώρες. Το Ισραήλ θα μπορούσε να βρει αμοιβαίο ενδιαφέρον όχι μόνο με τη Σαουδική Αραβία και τις σουνιτικές χώρες, αλλά και με το Ιράν και τη Χεζμπολάχ, αν μπορούσαν να επικοινωνήσουν άμεσα, παρακάμπτοντας την ιδεολογία του μίσους. Ελλείπει περιφερειακών ή διεθνών οργανισμών που μπορούν να μετριάσουν τις συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή, οι διάφοροι φορείς πρέπει να βρουν διμερείς διαύλους για να επικοινωνούν.¹⁶² Εδώ η κοινότητα των μυστικών υπηρεσιών και οι διπλωμάτες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο εξαιτίας της ικανότητάς τους να αναπτύξουν κατανόηση και από τις δύο πλευρές, τους δικούς τους φορείς λήψης αποφάσεων και τους πολιτικούς και τους αντιπάλους τους. Ο πρώτος περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι η ηγεσία κατανοεί τις συνέπειες του πολέμου αξιολογώντας όχι μόνο τις προθέσεις και τις ικανότητες του εχθρού αλλά και τις δικές του εθνικές ικανότητες που μπορεί να διατρέχουν κίνδυνο να βρεθούν στα κίνητρα της άλλης πλευράς και να προσπαθήσουν να περιγράψουν τις επιλογές που υπάρχουν μια ημέρα μετά τον πόλεμο.

Το κλασικό αμυντικό δόγμα του Ισραήλ αντικατοπτρίζει όλη την ιδεολογία ασφάλειας του Ισραήλ που αναπτύχθηκε παραπάνω και αποτελεί μια τεράστια επιτυχία. Όχι μόνο επειδή έχει επιβιώσει το κράτος του Ισραήλ, κάτι που δεν ήταν αυτονόητο, αλλά και γιατί έχει γίνει ασφαλές, σταθερό και

¹⁶¹ Το Στρατηγικό Δόγμα Του Ισραήλ – Νικώντας Τους Γολιάθ, Ηλίας Παπαδόπουλος, published In Ιστορία & Στρατηγική, Μαρτιος, 2017,

<https://powerpolitics.eu/%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B4%CF%8C%CE%B3%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B9%CF%83%CF%81%CE%B1%CE%AE%CE%BB-%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CF%84/>

¹⁶² "Palestinian Nationalism and the Struggle for National Self-Determination," Berch Berberoglu, ed., The National Question Philadelphia: Temple University Press, 1995, pp. 15-35

ευημερούν. Από πολλές απόψεις, η κατάσταση ασφαλείας δεν ήταν ποτέ καλύτερη.¹⁶³

Πολλοί μπορούν να αναφέρουν τα τρία βασικά στοιχεία του κλασικού δόγματος της άμυνας - ανίχνευση, αποτροπή και αποφασιστική νίκη - αλλά λίγοι θυμούνται ότι είχαν επιπλέον στοιχεία. Σε στρατιωτικό επίπεδο, αναφέρει ότι επιδίωξη των Ισραηλινών ΕΔ είναι η μεταφορά της μάχης στο εχθρικό έδαφος και για τη διεξαγωγή σύντομων πολέμων. Σε στρατηγικό επίπεδο, αναφέρει τη διατήρηση μιας ισχυρής σχέσης με τουλάχιστον μια κορυφαία παγκόσμια δύναμη για τη διεξαγωγή πολέμου μόνο με την υποστήριξή της, διατηρώντας ωστόσο την ελευθερία ελιγμών του Ισραήλ.¹⁶⁴ Στο διπλωματικό επίπεδο, αναφέρει ότι η επιδίωξη της ειρήνης είναι θεμελιώδη φιλοδοξία. Υπογράμμισε επίσης τη σημασία της βέλτιστης κινητοποίησης των εθνικών πόρων της χώρας για σκοπούς άμυνας, με την οικοδόμηση του έθνους και τη διασφάλιση σαφούς εβραϊκής πλειοψηφίας¹⁶⁵

Το στρατηγικό περιβάλλον του Ισραήλ έχει αλλάξει πολύ από τότε που διατυπώθηκε το κλασικό δόγμα της άμυνας. Τα αραβικά κράτη διαχωρίζονται και η πρωταρχική απειλή που υπάρχει σήμερα πηγάζει από την αδυναμία τους, όχι τη δύναμή τους. Μια σταθερή ειρήνη με την Αίγυπτο να έχει επικρατήσει για σχεδόν σαράντα χρόνια. Το Ανατολικό Μέτωπο δεν υπάρχει πλέον και η πρωταρχική απειλή του IDF, ο συριακός στρατός, έχει αποδυναμωθεί. Το Ιράκ έχει καταρρεύσει και η Ιορδανία, με την οποία το Ισραήλ βρίσκεται σε ειρήνη εδώ και είκοσι χρόνια διατηρεί ισχυρή αμυντική συνεργασία και χρησιμεύει ως προσωρινός ρυθμιστής από απειλές από την ανατολή.¹⁶⁶

¹⁶³ «Israeli-Arab Negotiations: Background», Conflicts, and U.S. Policy Carol Migdalovitz, January 29, 2010

¹⁶⁴ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁶⁵ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁶⁶ «Israel's Bargaining Chips for achieving its Security Demands» , 2008 , <http://reut-institute.org/en/Publication.aspx?PublicationId=2860>

Η διακρατική σύγκρουση με τους Άραβες, η οποία ήταν η κύρια συνιστώσα της αραβο-ισραηλινής διαμάχης έληξε και η σύγκρουση περιορίζεται σήμερα στους Παλαιστίνιους και τους μη κρατικούς φορείς. Καμία εχθρική υπερδύναμη δεν υπάρχει σήμερα, και οι Ηνωμένες Πολιτείες, με τις οποίες το Ισραήλ έχει μια ισχυρή συμμαχία, θα συνεχίσουν να ηγούνται της διεθνούς κοινότητας, ακόμη και αν έχει εξασθενήσει κάπως. Ορισμένες χώρες διατηρούν ειδικές σχέσεις με το Ισραήλ και διάφορες αραβικές και μουσουλμανικές χώρες θα χαρούν να βελτιώσουν τις σχέσεις μαζί τους, μόλις επιτευχθεί πρόοδος στο παλαιστινιακό ζήτημα. Η παλιά παραδοχή ενός έθνους απομονωμένου που περιτριγυρίζεται από εχθρούς Μουσουλμάνους δεν είναι πλέον αξιόσημη.¹⁶⁷

Η φύση των στρατιωτικών απειλών που αντιμετωπίζει το Ισραήλ έχει επίσης αλλάξει. Η απειλή εισβολής και μάχης μεταξύ συμβατικών στρατών εξαφανίστηκε. Οι μη συμβατικές απειλές μειώθηκαν σημαντικά με την καταστροφή των χημικών όπλων της Συρίας, ενώ η συμφωνία με το Ιράν, παρά τις αρνητικές επιπτώσεις της, έχει αναβάλει την πυρηνική απειλή κατά μια δεκαετία. Με άλλα λόγια, το Ισραήλ δεν θα αντιμετωπίσει μια συμβατική απειλή για τουλάχιστον μια δεκαετία - στην πραγματικότητα, δεν έχει αντιμετωπίσει μια συμβατική απειλή από τότε που έγινε ειρήνη με την Αίγυπτο, για περίοδο 50 ετών περίπου. Σημαντικές απειλές παραμένουν, πρωτίστως, η Χεζμπολάχ και η Χαμάς, και ίσως η ISIS, αλλά δεν αποτελούν απειλή για την ύπαρξη ή απειλή για την εδαφική ακεραιότητα του Ισραήλ. Οι πόλεμοι σήμερα έχουν γίνει σε μεγάλο βαθμό θέμα επιλογής.¹⁶⁸

Η ισραηλινή κοινωνία έχει επίσης αλλάξει. Είναι πολύ πιο ποικίλη, αλλά και διαιρεμένη. Η εθνική συναίνεση έχει εξαντληθεί εν μέρει, το βάρος της άμυνας δεν είναι πλέον δίκαια μοιρασμένο και η αποστροφή των θυμάτων έχει αυξηθεί. Ως φιλελεύθερη δυτική κοινωνία, το κίνητρο ορισμένων κοινωνικών ομάδων να φέρουν το βάρος της άμυνας έχει

¹⁶⁷ «Israeli-Arab Negotiations: Background», Conflicts, and U.S. Policy Carol Migdalovitz, January 29, 2010

¹⁶⁸ «Israel's Bargaining Chips for achieving its Security Demands» , 2008 , <http://reut-institute.org/en/Publication.aspx?PublicationId=2860>

μειωθεί, ειδικά όταν το Ισραήλ ασχολείται με ατελείωτες επιχειρήσεις για την καταστολή της τρομοκρατίας και δεν υπάρχει διπλωματικός ορίζοντας. Οι κοινωνικές αλλαγές όπως αυτές, για παράδειγμα, της αυξημένης ευαισθητοποίησης κατά των ατυχημάτων επέβαλε περιορισμούς στις στρατιωτικές επιλογές σε όλες τις διαμάχες με τη Χεζμπολάχ και τη Χαμάς.

Όταν το στρατηγικό περιβάλλον ενός έθνους, οι στρατιωτικές απειλές και η κοινωνία υφίστανται θεμελιώδεις αλλαγές, είναι καιρός για μια θεμελιώδη αλλαγή στο δόγμα της εθνικής ασφάλειας. Είναι εκπληκτικό το γεγονός ότι ενώ οι απειλές εξαφανίζονται ολοένα και περισσότερο, ο αμυντικός προϋπολογισμός συνεχίζει να αυξάνεται και μια ουσιαστική αλλαγή στο δόγμα της εθνικής ασφάλειας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί. Τα παρακάτω είναι μόνο μερικές από τις απαραίτητες αλλαγές.¹⁶⁹

Το Ισραήλ προτιμά την διπλωματική έκβαση της σύγκρουσης με τους Παλαιστίνιους που θα αποτρέψει μια δημογραφική καταστροφή και ένα τέλος στο σιωνιστικό όνειρο. Δεν πρόκειται για πολιτική δήλωση και οι Παλαιστίνιοι δεν είναι εύκολοι εταίροι, αλλά στρατηγική επιταγή. Μια συμφωνία, ακόμα και η διεθνής κατανόηση ότι το Ισραήλ προσπαθεί να καταλήξει σε συμφωνία, θα οδηγήσει σε δραματική αλλαγή στη διπλωματική μας και στρατιωτική θέση.¹⁷⁰

Μεγαλύτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στους στρατιωτικούς προϋπολογισμούς και στην άμυνα. Όπως και άλλοι στρατοί που αντιμετώπισαν δημοφιλείς εξεγέρσεις και αντάρτες, ο IDF είχε έναν δύσκολο χρόνο να επιτύχει αποφασιστική νίκη και ακόμη και μακροπρόθεσμο αποτρεπτικό παράγοντα. Οι πόλεμοι κερδίζονται μόνο με θάρρος και αυταπάρνηση και αυτές οι αξίες παραμένουν στο επίκεντρο της στρατηγικής του IDF. Ωστόσο, δεν αντιμετωπίστηκαν αποφασιστικά η Χεζμπολάχ ή η Χαμάς από τη δεκαετία του 1980 και αυτό είχε επιζήμιες συνέπειες για την αποτροπή του Ισραήλ. Όταν οι επαναλαμβανόμενες πράξεις δεν

¹⁶⁹ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_ttl.pdf

¹⁷⁰ «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

επιτυγχάνουν τους στόχους τους, επιβάλλεται να επιτευχθεί μεγαλύτερη προσοχή όταν αποφασίζετε η χρησιμοποίηση της δύναμης. Πρέπει να γίνεται μόνο όταν είναι ικανό το Ισραήλ να το πράξει με επιτυχία και μόνο όταν απολαμβάνει διεθνή ή τουλάχιστον αμερικανική νομιμότητα, οι στόχοι είναι σαφείς και το στράτευμα αλλά και οι πολίτες είναι πρόθυμοι να πληρώσουν το τίμημα.¹⁷¹

Ο ισχυρισμός ότι το Ισραήλ πρέπει να ανταποκρίνεται σε σχεδόν κάθε περιστατικό προκειμένου να διατηρήσει την αποτροπή παραμένει να αποδειχθεί. Η αποτροπή του Ισραήλ έχει βλαφθεί από την έλλειψη επιτυχίας που σημειώθηκε στις πρόσφατες επιχειρήσεις κατά των παλαιστίνιων. Ελλείπει αποτελεσματικής απάντησης έναντι των απειλών, οι IDF πρέπει να ενσωματώσουν την έννοια της άμυνας. Οι επενδύσεις σε αμυντικά συστήματα, μπορεί να αποδειχθούν ευεργετικές από τα επιπρόσθετα προηγμένα πολεμικά αεροσκάφη και υποβρύχια, η ανάγκη των οποίων δεν είναι σαφής, δεδομένων των αλλαγών που σημειώθηκαν στο στρατηγικό περιβάλλον του Ισραήλ και τις στρατιωτικές απειλές του.¹⁷²

Είναι δύσκολο να υπερκεραστεί η σημασία των σχέσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες, πράγματι, δεν είναι σαφές εάν το Ισραήλ μπορεί ακόμη και σήμερα να επιβιώσει χωρίς τις Ηνωμένες Πολιτείες.¹⁷³ Το Ισραήλ έχει λάβει πάνω από 120 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ για βοήθεια μέχρι σήμερα. Χωρίς βοήθεια από τις ΗΠΑ, το Ισραήλ θα ήταν ευάλωτο στις διπλωματικές προσπάθειες και τον πόλεμο της Παλαιστίνης. Παραδόξως, η πιο σημαντική αλλαγή μπορεί να έγκειται στη μεταρρύθμιση του εκλογικού συστήματος του Ισραήλ. Οι επαναλαμβανόμενες πρόωρες εκλογές και η συνακόλουθη ανάγκη για συμβιβασμούς μεγάλης κλίμακας συνασπισμού

¹⁷¹ «The Costs of Israeli -Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey Martini Steven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015

¹⁷² «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019

¹⁷³ «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_ltl.pdf

εμποδίζουν τη διαμόρφωση μιας συνεκτικής στρατηγικής εθνικής ασφάλειας.¹⁷⁴

¹⁷⁴ «Only the Defense Strategy Remains Unchanged», Freilich, Chuck Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, August 4, 2015.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : Συμπεράσματα

Η έννοια της ασφάλειας μας καθοδηγεί να διευρύνουμε την παραδοσιακή άποψη της σχέσης μεταξύ της στρατηγικής και της πολιτικής. Ενώ πολλοί προσπάθησαν να αποκαλύψουν τη σχέση μεταξύ των στρατηγικών που υιοθετούν οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων στον τομέα της ασφάλειας και των στόχων πολιτικής που τις παροτρύνουν, ελάχιστη προσοχή έχει δοθεί στην αιτία που δημιουργεί τόσο τους καθορισμένους στόχους όσο και τα μέσα που επιλέχθηκαν για να τους πετύχουν. Η κατανόηση της φύσης της δεοντολογίας της ασφάλειας θεωρητικά και στην πράξη μπορεί να μας βοηθήσει να εξηγήσουμε και να προβλέψουμε την εμφάνιση συγκεκριμένων στρατηγικών πολιτισμών και στρατιωτικά δόγματα. Επιπλέον, κάτι τέτοιο μπορεί να μας βοηθήσει να εξηγήσουμε και να προβλέψουμε συλλογικές αντιδράσεις στις πολιτικές ασφάλειας του κράτους. Ένα κράτος που λαμβάνει αποφάσεις ασφαλείας κυρίως σύμφωνα με μια λογική των συνεπειών οδηγείται σε μια αποτελεσματική στρατηγική. Στην περίπτωση του Ισραήλ, έχουμε δει ότι το κράτος έχει επίγνωση των κανόνων που λειτουργούν τόσο σε περιφερειακό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, και διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό τη σκέψη της ασφάλειας και δράσεις αναφορικά με αυτά τα είδη δυνατοτήτων και περιοριστικών ιδεών.

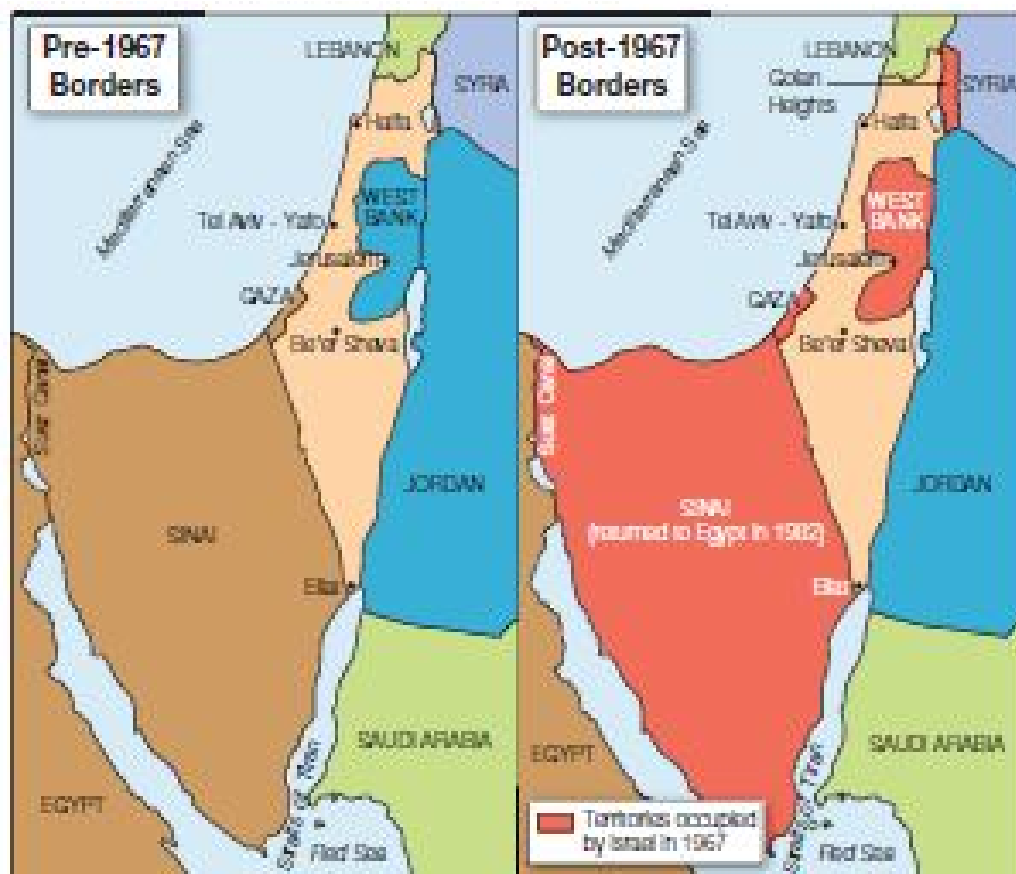
Παρόλο που είναι αλήθεια ότι η στρατηγική των IDF είναι αμυντική ενώ οι λειτουργίες του (και οι τακτικές) είναι επιθετικές, η ιστορία έχει δείξει ότι η σχέση μεταξύ των αμυντικών στόχων ενός κράτους και των περικοπών της ηθικής των πολιτών ως προς την εθνική ταυτότητα μπορεί να οδηγήσουν στην ενσωμάτωση μιας ηθικής ασφάλειας - στην περίπτωση του Ισραήλ - χαμηλού κόστους (από την άποψη της αιτίας και της συμπεριφοράς), αλλά αντικατοπτρίζοντας έντονα την εικόνα του κράτους ως κυρίαρχο στην λήψη αποφάσεων.

Το Ισραήλ θεωρεί ότι διεξάγει μόνο πολέμους και ότι οι ΕΔ του είναι η εναλλακτική λύση στην υπηρεσία της αυτοάμυνας, επιδιώκοντας να μην

κάνει διακρίσεις μεταξύ μαχητών και αμάχων. Οι αξίες και οι ηρωικές ενέργειες δεν λησμονούνται από τους πολίτες του Ισραήλ οι οποίοι είναι βαθιά πεπεισμένοι ότι οι IDF είναι σίγουρα ένα αμυντικό όργανο από πολιτική και ηθική άποψη. Στην περίπτωση του Ισραήλ, μια τέτοια ηθική έχει επιτρέψει πολιτικές ασφάλειας - όπως η συμμετοχή του Ισραήλ με τη Γαλλία και τη Βρετανία κατά την κρίση του Σουέζ του 1956 - που έχουν εμφανιστεί σε άλλους επιθετική, ενώ για το Ισραήλ θεωρήθηκε ότι δεν είχε άλλη εναλλακτική επιλογή. Ομοίως, το σημερινό μοτίβο στην περιοχή κατά τη διάρκεια αυτής της δεύτερης ιντιφάντα έχει εμφανίσει στο Ισραήλ μια άλλη ευκαιρία για τη αναγνώριση διεθνώς της διαμάχης ενώ θεωρεί ότι την η εκπλήρωση της αποστολής είναι αναγκαία για την επιβίωση του κράτους του Ισραήλ. Οι Ισραηλινοί πολίτες καταλαβαίνουν ως αναπόφευκτο αποτέλεσμα οποιασδήποτε αντιπρομοκρατική πολιτική ενάντια στους παλαιστίνιους ως εκ τούτου, η ηθική του Ισραήλ έναντι των οργανώσεων Χαμάς και Χεζμπολάχ ως τρομοκρατικών παραμένει αδιαμφισβήτητη.

Γενικά, λοιπόν, η έννοια της ασφάλειας μπορεί να μας βοηθήσει να διερευνήσουμε τα ζητήματα των στρατιωτικών δογμάτων και κατά συνέπεια να αποκτήσουμε περαιτέρω κατανόηση του πώς οι πεποιθήσεις σχετικά με τη συμπεριφορά και την ταυτότητα βοηθούν στη διαμόρφωση των πολιτικών ασφαλείας. Μια δεδομένη κατάσταση όπως η περίπτωση του Ισραήλ συμβάλει στην ανάπτυξη υψηλού ηθικού της ασφάλειας, για το οποίο ο ρόλος των άλλων διεθνών παραγόντων μεγιστοποιεί την διαμόρφωση της ασφάλειας του κράτους και την δύναμη των γεωστρατηγικών και ηθικών παραγόντων που οδηγούν στο σχηματισμό των στρατιωτικών δογμάτων.

Παράρτημα Α



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

1. “Δημόσια διπλωματία και στρατηγική επικοινωνία σε πολυεθνικές στρατιωτικές επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων”. Ιωάννης Ραγιές, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2014
2. “Η στρατηγική πολύ μικρη κρατικής δύναμης: Η περίπτωση της Κύπρου”. Ευαγόρας Ευαγόρου, Κέντρο Διεθνούς Πολιτικής Θεσσαλονίκη 2006
3. “Ηπια ισχύς. Το μέσο επιτυχίας στην Παγκόσμια πολιτική”, Joseph, S. Nye, Παπαζήση, Αθήνα 2005
4. «Θεωρητικές Αφετηρίες στις Διεθνείς Σχέσεις», Κ. Χατζηκωνσταντίνου - Μ. Σαρηγιαννίδης, Θεσσαλονίκη 2002
5. “Θεωρία διεθνούς πολιτικής”, Κ. N Waltz, εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2011
6. Το Στρατηγικό Δόγμα Του Ισραήλ – Νικώντας Τους Γολιάθ, Ηλίας Παπαδόπουλος, published In Ιστορία & Στρατηγική, Μαρτιος, 2017, <https://powerpolitics.eu/%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B4%CF%8C%CE%B3%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B9%CF%83%CF%81%CE%B1%CE%AE%CE%BB-%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CF%84/>

Ξενόγλωσση

1. «Hard Power and Soft Power: The Utility of Military Force as an Instrument of Policy in the 21st Century», Colin S. Gray, Strategic Studies Institute, April 2011
2. «The Concept of Power in International Relations» , Mazen Faris Rasheed, Pakistan Horizon, January 1995
3. «Peace, Power, and Security: Contending Concepts in the Study of International Relations» , Barry Buzan, Journal of Peace Research , 1984

4. «Small States and Their Armies: Restructuring the Militia Framework of the Israel Defense Force», Stuart A. Cohen, article by Routledge, 24 Jan 2008
5. «The Ideological and Political Background of the Israel Defence Forces», Yaacov N. Goldstein, article by Routledge
6. «Deterring Terror. English Translation of the Official Strategy of the Israel Defense Forces. How Israel Confronts the Next Generation of Threats», Foreword by Graham Allison, Belfer Center for Science and International Affairs 2016
7. «The Anarchical Society A Study of Order in World Politics, 4th edition», Hedley Bull, Andrew Hurrell 2012, Palgrave Macmillan
8. «The security dilemma: a conceptual analysis. Shiping Tang, Security Studies, 18, 587-623, σελ.. 588
9. «Soft Power The Means to Success in World Politics», Joseph S. Nye Jr., Public Affairs New York, 2004
10. «An Introduction to Strategic Studies: Military Technology and International Relations», Barry Buzan, International Institute for Strategic Studies 1987
11. «Choices», Stanley Hoffmann, Foreign Policy 12
12. «Peace on the March: Transnational Participation», Robert Angell, New York: Van Nostrand, 1969
13. «The General Theory of Employment, Interest and Money», John Maynard Keynes, London: Macmillan, 1957
14. «Power and Interdependence», Fourth Edition, Robert O. Keohane, Joseph S. Nye, 2012
15. «The Logic of Collective Action», OLSON, MANCUR, JR. (1965). Cambridge: Harvard University Press
16. «Nicolson 1966, σελ. 247-49, Young 1976
17. «Moore» 1950
18. «Jervis», 1976
19. «Theory of International Politics», Kenneth N. Waltz, University of California, Berkeley, 1979, Addison-Wesley Publishing Company, Inc
20. «World Order Reflections on the Character of Nations and the Course of History», Henry Kissinger
21. « Sea Power» James Stavridis
22. «World Order Reflections on the Character of Nations and the Course of History», Henry Kissinger,

23. «Understanding Global Conflict and Cooperation an Introduction to Theory and History Tenth Edition Joseph S. Nye, Jr., David A. Welch, 2017, Pearson Education, Inc.
24. «The Ideological and Political Background of the Israel Defence Forces», Yaacov N. Goldstein, article by Routledge
25. «A History of the Israeli Army (1870-1974)», Edward Luttwak and Dan Horowitz, Allen Lane, Zeev Schiff, San Francisco: Straight Arrow Books, 1974
26. «The Anatomy of the Israeli Army», Gunther E. Rothenberg, London: Batsford, 1979
27. «The Idea of Nationalism: A Study in its Origins and Background», Hans Kohn, New York: Macmillan, 1944 Nationalism, London, 1960.
28. «The Zionist Idea», Arthur Hertzberg (ed.), New York: Atheneum, 1959
29. «Memoirs», David Ben-Gurion, Tel Aviv: Am Oved, 1971, Vol. I (Hebrew)
30. Labour Archives 104/IV, Israel Giladi, file 78; 403/IV/29; file 104/IV/3; Central Zionist Archives, file J15- 6479; file L2, 103, II; file J15-6478; David Tsalevich, 'From My Diary That Remain As a Remnant', Hagana Historical Archives 277 and 2276, 2287.
31. Yoav Gelber, The Emergence of a Jewish Army - the Veterans of the British Army in the IDF, Jerusalem: Yad Itzhak Ben Zvi, 1986 (Hebrew); idem, Why was the Palmach Disbanded? The Jewish Military Force in the Transition from a Yishuv to a State 1947-1949, Tel Aviv: Schocken Books, 1986 (Hebrew)
32. Meir Pail, The Emergence of the IDF, Tel Aviv: Zmora Bitan, Modan, 1979 (Hebrew).
33. Nahal - an army brigade combining military service and work in agricultural settlements. As a consequence of the crisis in the kibbutz movement and its affiliated youth movements, plans appeared in favour of liquidation of this formation.
34. «The Ideological and Political Background of the Israel Defence Forces», Yaacov N. Goldstein (1999), Israel Affairs, 5:4, 172-178
35. «An Introduction to Strategic Studies Military Technology and International Relations», Barry Buzan, 1987, The Macmilan Press LTD
36. «Only the Defense Strategy Remains Unchanged», Freilich, Chuck Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, August 4, 2015

37. «Knives, Tanks and Missiles': Israel's Security Revolution», Eliot Cohen, Michael J. Eisenstadt, and Andrew J. Bacevich, Washington, DC: The Washington Institute for Near East Policy, 1998
38. «Israel's National Security and the Myth of Exceptionalism», Gil Merom, Political Science Quarterly 114, 3 (1999)
39. «Humanitarian Intervention and Just War», Mona Fixdal and Dan Smith, Mershon International Studies Review 42, 2 (1998)
40. «Security Ethics and the Modern Military: The Case of the Israel Defense Forces», Mira Sucharov
41. «Hard Power and Soft Power: The Utility of Military Force as an Instrument of Policy in the 21st Century», Colin S. Gray, Strategic Studies Institute, April 2011
42. «Peace, Power, and Security: Contending Concepts in the Study of International Relations», Barry Buzan, Journal of Peace Research, 1984
43. «Three Approaches to the Measurement of Power in International Relations», Jeffrey A Hart, International Organization, March 1976
44. «The Power of Nations», Michael Beckley, International Security, September 2018
45. «War and the Cycle of Relative Power», Charles F. Doran and Wes Parsons, The American Political Science Review, December 1980, Vol. 74, No. 4 (Dec., 1980), pp. 947-965
46. «The Multipolar World Vs. The Superpower», Sherle Schwenninger, The Globalist, December, 2003, <https://www.theglobalist.com/the-multipolar-world-vs-the-superpower/>
47. «Political Theory and International Relations», University Beitz, Charles Princeton: Princeton Press, 1997
48. «Political Thought in International Relations: Variations on a Realist Theme», Bell Duncan Oxford: Oxford University Press, 2008
49. «Bernard Williams and the possibility of a realist political theory», Sleat Matt European Journal of Political Philosophy, 2010, 9(4): 485–503.
50. «Liberal Realism: A Realist Theory of Liberal Politics», Sleat Matt, Manchester: Manchester University Press, 2013
51. «Military Expenditure», Stålenheim, Petter, Perdomo, Catalina, and Sköns, Elisabeth Yearbook 2008. Oxford University Press: Oxford, 2008 pp. 175-206

52. «The Origins of War in Neorealist Theory», Kenneth N. Waltz, *The Journal of Interdisciplinary History* Vol. 18, No. 4, The Origin and Prevention of Major Wars Spring, 1988
53. «The Emerging Structure of International Politics», Kenneth N. Waltz, *International Security* Vol. 18, No. 2 (Fall, 1993), pp. 44-79
54. «The Politics of Eighteenth-Century British History», Linda Colley, *Journal of British Studies*, Vol. 25, No. 4, Re-Viewing the Eighteenth Century Oct., 1986, pp. 359-379
55. «Alliances In International Relations Theory», Sangit Sarita Dwivedi, *International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research*, August 2012
56. «Geopolitical and Geoeconomical Causes of the First World War», Emilija Manic and Milomir Stepić, Institute for Political Studies, Belgrade, October 2015
57. «Defining War For The 21st Century», Steven Metz and Phillip Cuccia Strategic Studies Institute, US Army War College (Feb. 1, 2011)
58. «Clausewitz: On strategy» Martin Kornberger, *Business History*, October 2013
59. «Clausewitz and the 'New Wars' Scholars», Bart Willem Schuurman, *Parameters: journal of the US Army War College*, January 2010
60. «Politics as Continuation of War by Other Means?» , Andrey Kortunov, October 2018 , <https://moderndiplomacy.eu/2018/10/28/politics-as-continuation-of-war-by-other-means/>
61. «Misperception And The Causes Of War: Theoretical Linkages And Analytical Problems» Levy, Jack S *World Politics* Vol. 36, No.1, Oct 1983.
62. «Πόλεμος και Αλλαγή στη Διεθνή Πολιτική» Robert Gilpin , Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2004.
63. «Just War Tradition and the Restraint of War: A Moral and Historical Inquiry», James Turner Johnson, Princeton University Press, 1981
64. «Status Quo Orientation, Capabilities, And Patterns Of War Initiation In Dyadic Rivalries», Daniel S. Geller, *Conflict Management and Peace Science*, Vol. 18, No. 1 (Fall, 2000), pp. 73-96
65. «Hegemonic International Law Revisited», José E. Alvarez, *The American Journal of International Law*, Vol. 97, No. 4 (Oct., 2003), pp. 873-888

66. «War and Self-Defense» , David Robin , Oxford University Press , 2002
67. «Extended Deterrence and Allied Assurance: Key Concepts and Current Challenges for U.S. Policy», Justin V. Anderson and Jeffrey A. Larsen, Polly M. Holdorf, SAIC, U.S. February 2013
68. «Fifty Key Thinkers in International Relations», M. Griffiths Λονδίνο: Routledge, 1999, 46-50
69. «Mediterranean trend in the Russia's foreign policy» , Tatiana Zonova ,Rivista di Studi Politici Internazionali , Vol. 82, No. 4 (328) (Autumn 2015), pp. 521-530
70. «The Rise and Fall of ISIS: From Evitability to Inevitability», Willem Theo Oosterveld , Willem Bloem, HCSS Strategic Monitor , 2016-2017.
71. «Three Years on: An Evaluation of the EU-Turkey Refugee Deal» , MiReKoc Working Papers, 04/2019
72. «The United States and the Middle East: Interests, Risks, and Costs», Daniel Byman and Sara Bjerg Moller, Sustainable Security: Rethinking American National Security Strategy, edited by Jeremi Suri and Benjamin Valentino, 2016
73. «Dar Al Islam: The Mediterranean, the World System and the 'Wider Europe'», Arno Tausch, Corvinus University of Budapest, 2007
74. «The Notions of Dar Al-Harb and Dar Al-Islam in Islamic Jurisprudence with Special Reference to the Hanafi School», Mushtaq Ahmad, Islamic Studies, 47:1 2008, 5-37
75. «The Competition between Middle East Powers: Expeditionary Bases and Non-State Proxies» , Ron Tira, Yoel Guzansky Strategic Assessment, Volume 21, No. 1, April 2018, <https://www.inss.org.il/publication/competition-middle-east-powers-expeditionary-bases-non-state-proxies/>
76. «Apostasy and Jewish identity in High Middle Ages Northern Europe: 'Are you still my brother?」 , Simha Goldin, Manchester University Press, 2014

77. «The Fall of the Ottoman Empire and Current Conflict in the Middle East» , Yassamine Mather, Critique Volume 42,(Issue 3, 2014):471-485 · November 2014
78. «Leadership Development in the Middle East» , Beverly Dawn Metcalfe, Publisher: Edward Elgar, 2012
79. «Competing Interests of Major Powers in the Middle East: The Case Study of Syria and Its Implications for Regional Stability» , Saman Zulfqar, Perceptions, Spring 2018
80. «Dar al-Harb vs. Dar al-Islam Peace, War, and Politics», Austin Cline, Autumn 2019 , <https://www.learnreligions.com/dar-al-harb-vs-dar-al-islam-250224>
81. «Islamic Perspectives on Peace and Violence» , United States Institute Of Peace, 2002 , <https://www.usip.org/sites/default/files/sr82.pdf>
82. «Power and Identity in the Discourse of Jihad», Zubair Murshed ,November 2003 , <https://doi.org/10.1177/097185240300700305>
83. «The Costs of Israeli - Palestinian Conflict» C. Ross Anthony, Daniel Egel, Charles P. Ries Craig A. Bond, Andrew M. Liepman, Jeffrey MartiniSteven Simon, Shira Efron, Bradley D. Stein Lynsay Ayer, Mary E. Vaiana, RAND Corporation, 2015
84. «The root causes of enduring conflict: Can Israel and Palestine co-exist?», Jeffry A. Frieden, Harvard University, December 2015, http://scholar.harvard.edu/files/jfrieden/files/frieden_israelpalestine_dec2015.pdf
85. «Israel's Bargaining Chips for achieving its Security Demands» , 2008 , <http://reut-institute.org/en/Publication.aspx?PublicationId=2860>
86. «Actors in the Israeli Palestinian Conflict Interests, Narratives and the Reciprocal Effects of the Occupation», June 2018, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2018RP03_ltl.pdf

87. «Israeli-Arab Negotiations: Background», Conflicts, and U.S. Policy Carol Migdalovitz, January 29, 2010
88. «Guidelines For Israel's National Security Strategy», Gadi Eisenkot Gabi Siboni, The Washington Institute For Near East Policy, October 2019
89. «'Pounding Their Feet': Israeli Military Culture as Reflected in Early IDF Combat History» Gil-Ii Vardi, 27 Mar 2008, <https://doi.org/10.1080/01402390801940476>
90. "Palestinian Nationalism and the Struggle for National Self-Determination," Berch Berberoglu, ed., *The National Question* Philadelphia: Temple University Press, 1995, pp. 15-35
91. «The Jewish-Arab conflict: the first Jewish underground defence organizations and the Arabs», Yaacov N. Goldstein, Dec 2006 <https://doi.org/10.1080/00263209508701078>
92. «From Cooperation to Resistance: The Haganah 1938-1946», Yehuda Bauer, *Middle Eastern Studies*, Vol. 2, No. 3, Apr., 1966, pp. 182-210
93. «A Nation-In-Arms: State, Nation, and Militarism in Israel's First Years», Uri Ben-Eliezer, *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 37, No. 2 (Apr., 1995), pp. 264-285
94. «Introduction: Deterrence and Defence. In: *An Introduction to Strategic Studies.*» Buzan B, International Institute for Strategic Studies Conference Papers. Palgrave Macmillan, London, 1987
95. «Nuclear Myths and Political Realities», Kenneth N. Waltz, *The American Political Science Review*, Vol. 84, No. 3 (Sep., 1990), pp. 731-745
96. «The theory of collective action and NATO defense burdens: New empirical tests» Oneal, John R and Paul F Diehl, *1994 Political Research Quarterly* 47(2):373–396.
97. «Jerusalem on the Negotiating Table: Analyzing the Israeli-Palestinian Peace Talks on Jerusalem (1993–2015)», Lior Lehrs, *Israel Studies* 21(3):179 · October 2016

98. «Hard Power, Soft Power, Smart Power», Ernest J. Wilson, III , Vol. 616, Public Diplomacy in a Changing World (Mar., 2008), pp. 110-124

Διαδίκτυο

1. «Jewish Defense Organizations: Bar Giora», <https://www.jewishvirtuallibrary.org/>, Jewish Virtual Library
2. <http://www.idf.il/english/doctrine/doctrine.stm>